Дэпартамент па архівах і справаводству
Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь

Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі

ПАЎСТАННЕ
1863–1864 гадоў

у Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай губернях

Дакументы і матэрыялы
Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі

Мінск
Выдавец А. М. Вараксін
2014

УДК 94(476)”1863/1864”(093.2)
ББК 63.3(4Беи)
П213

Рэкамендавана да друку Вучоным саветам
Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі

Укладальнік
Дз.Ч. Матвейчык

Рэдакцыйная калегія:
У.І. Адамушка, Дз.В. Лісейчыкаў, А.Я. Рыбакоў,
В.В. Яноўская, Дз.У. Яцэвіч

Рэцэнзенты:
кандыдат гістарычных навук *А.Э. Фірыновіч*,
кандыдат гістарычных навук *В.С. Пазднякоў*

П213 **Паўстанне 1863–1864 гадоў у Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай губернях** : Дакументы і матэрыялы Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі / уклад. Дз. Ч. Матвейчык; рэдкал.: У.І. Адамушка [і інш.]. – Мінск: А. М. Вараксін, 2014. – 544 с.

ISBN 978-985-7092-03-1.

У зборніку пададзена больш за 200 раней не публікаваных дакументаў па гісторыі паўстання 1863–1864 гадоў з фондаў Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі. Дакументы суправаджаюцца археаграфічнымі характарыстыкамі, каментатарскім апаратам, асабовым і геаграфічным паказальнікамі.

Зборнік прызначаецца для спецыялістаў-навукоўцаў, выкладчыкаў, навучэнцаў, краязнаўцаў, а таксама для ўсіх, хто цікавіцца гісторыяй Беларусі.

УДК 94(476)”1863/1864”(093.2)
ББК 63.3(4Беи)

ISBN 978-985-7092-03-1

© ДУ «Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі», 2014
© Афармленне. Выдавец А. М. Вараксін, 2014

Змест

Прадмова.. 27
Спіс скарачэнняў.. 42

ДАКУМЕНТЫ І МАТЭРЫЯЛЫ
Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі па гісторыі паўстання 1863–1864 гадоў у Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай губернях

Пярэдадзень паўстання

№ 1. 16 жніўня 1861 г., г. Мінск. — Паведамленне мінскага цывільнага губернатара Э.Ф. Келера генерал-маёру П.М. Мейеру аб заснаванні ў г. Мінску следчай камісіі для разбору спраў аб палітычных выступленнях. 44

№ 2. 10 кастрычніка 1861 г., г. Мінск. — Ліст старшыні Мінскай следчай камісіі генерал-маёра П.М. Мейера мінскаму цывільнаму губернатару Э.Ф. Келеру аб неабходнасці новага памяшкання для камісіі. 45

№ 3. 24 кастрычніка 1861 г., г. Мінск. — Ліст мінскага цывільнага губернатара Э.Ф. Келера міністру ўнутраных спраў П.А. Валуеву аб напружанай сітуацыі ў Мінскай губ. і захадах, неабходных для яе стабілізацыі. 46

№ 4. 27 кастрычніка 1861 г. — Рапарт мазырскага гараднічага М.Ф. Фёдарава мінскаму цывільнаму губернатару Э.Ф. Келеру аб спевах 1 кастрычніка 1861 г. патрыятычнага гімна ў Мазырскім касцёле. 50

№ 5. 23 лістапада 1861 г., г. Мінск. — Пастанова Мінскага паліцэйскага суда аб апраўданні вікарыя Навагрудскага касцёла Феліцыяна Лашкевіча, абвінавачанага ў спевах «забароненых гімнаў» 3, 7 і 8 верасня 1861 г. 51

№ 6. 1861 г. — Адозва польскай моладзі да ліцвінак і русінак. 53

Пераклад 55

№ 7. 24 сакавіка 1862 г. — Рапарт дрысенскага земскага спраўніка К.Л. Гласкі віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб высылцы двараніна Вацлава Кампоўскага на месца жыхарства яго бацькоў у фальв. Максімава Дрысенскага пав. за распаўсюджванне папер «падбухторвальнага» зместу і парушэнне ім умоў ссылкі. 58

№ 8. 13 красавіка 1862 г., г. Мінск. — Рапарт старшыні Мінскага паліцэйскага суда К.М. Вайцяхоўскага часоваму ваеннаму губернатару Мінскай губ. С.Я. Кушалеву аб руху спраў у судзе, колькасці падсудных і спагнаных грошай. 59

№ 9. 16 чэрвеня 1862 г., г. Магілёў. — Цыркуляр магілёўскага цывільнага губернатара А.П. Беклямішава магілёўскаму паліцмайстру, гараднічым і спраўнікам Магілёўскай губ. аб высылцы за мяжу асоб, якія гандлююць медалямі з польскім і літоўскім гербамі..60

№ 10. 24 чэрвеня 1862 г. — Рапарт лепельскага земскага спраўніка А.Я. Радкевіча віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб распаўсюджванні ўладальнікам маёнтка Зазерыца Лепельскага пав. Антоніем Акушкам беларускамоўнай брашуры «Песні набожныя» ў Лепельскім пав. ... 61

№ 11. 3 чэрвеня 1866 г. — Рапарт віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна палітычнаму аддзяленню Упраўлення віленскага генерал-губернатара аб ссылцы ў 1862 г. у г. Вятку двараніна Себежскага пав. калежскага сакратара Антонія Корсака. ... 64

ВІЛЕНСКАЕ ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТАРСТВА

№ 12. 7 сакавіка 1863 г. — Даклад віленскага генерал-губернатара У.І. Назімава міністру ўнутраных спраў П.А. Валуеву з праектам увядзення ў Віленскім генерал-губернатарстве ваенна-паліцэйскага кіраўніцтва ў станах. ... 65

№ 13. 7 сакавіка 1863 г., г. Вільня. — Цыркуляр камандуючага войскамі Віленскай вайсковай акругі і віленскага генерал-губернатара У.І. Назімава аб правядзенні чарговага абяззбройвання насельніцтва Віленскага генерал-губернатарства. ... 67

№ 14. 2 траўня 1863 г., г. Санкт-Пецярбург. — Указ Урадавага Сената Віцебскаму губернскаму праўленню аб прызначэнні М.М. Мураўёва віленскім, гродзенскім, ковенскім і мінскім генерал-губернатарам з падначаленнем Віцебскай і Магілёўскай губерняў. ... 68

№ 15. 14 траўня 1863 г., г. Вільня. — Паведамленне віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб уступленні ў кіраванне Віленскім генерал-губернатарствам, Віцебскай і Магілёўскай губернямі. ... 69

№ 16. 31 траўня 1863 г. — Загад віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віленскаму цывільнаму губернатару І.У. Галеру аб забароне нашэння насельніцтвам у г. Вільні жалобнай вопраткі і пакаранне іх за гэта. ... 69

№ 17. 6 чэрвеня 1863 г., г. Вільня. — Паведамленне віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб прызначэнні ваенным начальнікам 1500 рублёў у год на ўтрыманне. ... 70

№ 18. 23 снежня 1863 г., г. Віцебск. — Цыркуляр віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваенным начальнікам паветаў Віцебскай губ. аб спыненні з 01.01.1864 дзеяння амністыі ў адносінах да паўстанцаў, якія добраахвотна здаваліся рас. уладам. ... 71

№ 19. 25 студзеня 1865 г., г. Віцебск. — Цыркуляр віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваенным начальнікам і павятовым спраўнікам Віцебскай губ. аб устанаўленні бронзавых медалёў на памяць пра падаўленне паўстання 1863–1864 гг. і зборы падачы звестак пра асоб, якія заслугоўваюць узнагароджвання імі. ... 72

№ 20. 10 чэрвеня 1866 г., г. Віцебск. — Цыркуляр віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваенным начальнікам і павятовым спраўнікам Віцебскай губ. аб увядзенні ў дзеянне табеля аб нядоімках па зборах, зацверджанага 19 траўня 1866 віленскім генерал-губернатарам К.П. фон Каўфманам. 73

Віцебская губерня

№ 21. 23 лютага 1863 г., г. Віцебск. — Паведамленне віцебскага цывільнага губернатара А.С. Аголіна магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб спачуванні каталіцкага насельніцтва Віцебскай губ. паўстанню і распаўсюджванні газеты «Мужыцкая праўда» ў Лепельскім і Дрысенскім паветах. 76

№ 22. 9 траўня 1863 г., г. Віцебск. — Загад віцебскага цывільнага губернатара А.С. Аголіна ваеннаму начальніку Дрысенскага пав. аб заснаванні сельскіх узброеных варт у Дрысенскім, Полацкім і Лепельскім паветах. 76

№ 23. 29 траўня 1863 г., г. Дынабург. — Цыркуляр ваеннага начальніка Віцебскай губ. генерал-ад'ютанта Э.К. Длатоўскага ваенным начальнікам паветаў Віцебскай губ. аб вяртанні на месцы жыхарства памешчыкаў і дваран і папярэджванні іх пра адказнасць за падтрымку паўстання. 79

№ 24. 11 чэрвеня 1863 г. — Цыркуляр віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віцебскаму цывільнаму губернатару аб пазбаўленні шляхты і сялян, якія прымаюць удзел у паўстанні альбо садзейнічаюць паўстанцам, зямельных надзелаў і перадачы іх у загадванне сельскіх таварыстваў. 80

№ 25. 27 чэрвеня 1863 г., г. Віцебск. — Цыркуляр віцебскага віцэ-губернатара і в.а. цывільнага губернатара А.І. Пятніцкага ваенна-павятовым начальнікам, павятовым і земскім спраўнікам Віцебскай губ. аб кантролі за распаўсюджваннем кос і правілах па іх продажы 81

№ 26. 1 ліпеня 1863 г. — Загад віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віцебскаму цывільнаму губернатару аб пазбаўленні арандатараў дзяржаўных ферм права на далейшую арэнду і канфіскацыі маёмасці ў выпадку іх удзелу ў паўстанні альбо дапамогі паўстанцам....................82

№ 27. 3 ліпеня 1863 г. , г. Віцебск. — Загад в.а. віцебскага цывільнага губернатара віцэ-губернатара А.І. Пятніцкага ваенна-павятовым начальнікам і земскім спраўнікам Інфлянцкіх паветаў Віцебскай губ. аб недапушчэнні прыгнёту старавераў з боку памешчыкаў-каталікоў. 83

№ 28. 4 ліпеня 1863 г., г. Віцебск. — Цыркуляр Віцебскага губернскага праўлення аб уступленні генерал-маёра У.М. Вяроўкіна на пасаду ваеннага губернатара г. Віцебска і віцебскага цывільнага губернатара....................84

№ 29. 5 ліпеня 1863 г., г. Віцебск. — Цыркуляр ваеннага губернатара г. Віцебска і віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваенным начальнікам паветаў, гараднічым, павятовым і земскім спраўнікам

Віцебскай губ. аб структурным падзеле Віцебскай губ. на 2 аддзелы і размежаванні абавязкаў паміж ім і генерал-лейтэнантам Э.К. Длатоўскім 85

№ 30. 7 верасня 1863 г., г. Віцебск. — Цыркуляр віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваенным начальнікам паветаў Віцебскай губ. аб ускладанні падводнай павіннасці на памешчыкаў, шляхту і мяшчан польскага паходжання. 86

№ 31. 3 кастрычніка 1863 г., г. Вільня. — Распараджэнне віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб спыненні следчых спраў у адносінах да сялян, якія абвінавачваліся ў супраціўленні памешчыкам і міравым пасрэднікам. 87

№ 32. 17 лістапада 1863 г., г. Віцебск. — Распараджэнне віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваенным начальнікам паветаў Віцебскай губ. аб абкладанні часовым падатковым зборам у 10 руб. з двара шляхецкіх ваколіц і аднадворацкіх таварыстваў за падтрымку паўстання. 88

№ 33. 3 снежня 1863 г., г. Вільня. — Распараджэнне штаба войскаў Віленскай вайсковай акругі камандуючаму войскамі II аддзела Віцебскай губ. аб неабходнасці ўзмацнення пільнасці ў паветах Віцебскай губ. у сувязі з намерамі паўстанцаў узнавіць сваю дзейнасць увесну 1864 г. 89

№ 34. 16 ліпеня 1864 г., г. Віцебск. — Цыркуляр віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваенным начальнікам і павятовым паліцэйскім упраўленням аб забароне ставіць і рамантаваць каталіцкія крыжы па-за межамі касцёлаў без дазволу ўлад. 89

Веліжскі павет

№ 35. 1 жніўня 1865 г., г. Веліж. — Рапарт Веліжскага павятовага паліцэйскага ўпраўлення Віцебскаму губернскаму праўленню аб адсутнасці сродкаў да існавання ў высланых у г. Веліж за падтрымку паўстанцаў дваран Расіенскага пав. Аляксандра Бенядзіктовіча і Эдварда Буткевіча з жонкай. 91

№ 36. 14 ліпеня 1866 г., Веліжскі павет. — Прашэнне адстаўнога тытулярнага радцы дваранiна Дрысенскага пав. Станіслава Старэнскага віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб зняцці паліцэйскага нагляду, устаноўленага з прычыны падазрэння ў «палітычнай нядобранадзейнасці». 91

Віцебскі павет

№ 37. 28 траўня 1863 г., г. Віцебск. — Паведамленне віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна камандуючаму войскамі ў Віцебскай губ. генерал-лейтэнанту Э.К. Длатоўскаму аб заснаванні Віцебскай следчай камісіі і аднясенні пэўных паветаў губерні да сферы дзейнасці кожнай камісіі. 93

№ 38. 4 чэрвеня 1863 г. — Загад ваеннага начальніка Віцебскага пав. падпалкоўніка Корсакава віцебскаму павятоваму спраўніку аб увядзенні захадаў для папярэджвання і задушэння паўстання ў Віцебскім пав. 94

№ 39. 23 траўня 1864 г., г. Віцебск. — Паведамленне Віцебскага губернскага праўлення віцебскаму губернскаму маршалку М.П. Храпавіцкаму аб пазбаўленні правоў стану, канфіскацыі маёмасці і ссылцы ўдзельнікаў паўстання памешчыкаў Віцебскага пав. Фердынанда і Станіслава Кісялёў-Загаранскіх і двараніна Мінскай губ. Адольфа Грабніцкага, ссылцы пад нагляд паліцыі ў Арэнбургскую губ. двараніна Казіміра Яцэвіча і аддачы маці на парукі двараніна Юзафа Кісель-Загаранскага. 96

№ 40. 12 жніўня 1864 г., г. Вільня. — Загад камандуючага войскамі Віленскай вайсковай акругі М.М. Мураўёва камандзіру 28 пяхотнай дывізіі аб выкананні канфірмацыі па справе шарагоўцаў Камскага пяхотнага палка Сяргея Гараднічына і Максіма Фёдарава, асуджаных за самавольныя вобыскі і рабаванне маёнткаў Язвіна і Жаробычы Віцебскай губ. пад выглядам пошукаў паўстанцаў. 98

№ 41. 3 жніўня 1864 г., г. Віцебск. — Спіс сябраў Віцебскай ваенна-судовай камісіі з паказаннем памеру ўтрымання кожнаму. 101

№ 42. 13 жніўня 1864 г., г. Вільня. — Канфірмацыя памочніка віленскага генерал-губернатара А.Л. Патапава пастановы Часовага палявога аўдытарыята ад 12.08.1864 па справе 20 жыхароў г. Віцебска, асуджаных за намер сфарміраваць паўстанцкі атрад ля паштовай станцыі Дыманова Аршанскага пав. 102

№ 43. 1863–1864 гг. — Выпіска са справы Віцебскай следчай камісіі пра ксяндза Аляксандра Путвінскага, які абвінавачваўся ў прамаўленні «падбухторвальнага» казання ў касцёле Святога Антонія ў г. Віцебску....114

Гарадоцкі павет

№ 44. 5 лістапада 1863 г., г. Вільня. — Распараджэнне віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб ссылцы ў Гомельскі пав. гарадоцкага павятовага маршалка Казіміра Жудро, западозранага ў падтрымцы паўстанцаў. 117

№ 45. 29 ліпеня 1865 г., г. Гарадок. — Рапарт Гарадоцкага павятовага паліцэйскага ўпраўлення віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб адсутнасці сродкаў для існавання ў высланых з сем'ямі ў г. Гарадок за падтрымку паўстанцаў сялян Расіенскага пав. Сымона Нарбута і Якуба Сакалоўскага і неабходнасці іх прызначэння. 118

№ 46. 1 сакавіка 1866 г., г. Віцебск. — Прашэнне памешчыка Гарадоцкага пав. Яна Галіофа віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб зняцці секвестру з яго маёнтка Казяны Гарадоцкага пав., накладзенага за ўдзел у паўстанні яго брата Мікалая. 119

Дрысенскі павет

№ 47. 22 красавіка 1863 г., м. Асвея Дрысенскага пав. — Рапарт прыстава 2 стану Дрысенскага пав. Б.І. Анкудовіча дрысенскаму павятоваму спраўніку К.Л. Гласку аб дзейнасці паўстанцаў у Дрысенскім пав. 122

№ 48. 27 сакавіка 1863 г. — Данясенне дрысенскага павятовага спраўніка К.Л. Гласкі Дрысенскаму земскаму суду аб затрыманні 8 удзельнікаў паўстання і знаходжанні паўстанцаў у Юхавіцкіх і Клясціцкіх лясах................. 123

№ 49. 27 красавіка 1863 г. — Рапарт прыстава 1 стану Дрысенскага пав. І.Ф. Папова Дрысенскаму земскаму суду аб дзеяннях супраць паўстанцаў і сутычцы ля карчмы Чарапеціца Себежскага пав.. 124

№ 50. 28 красавіка 1863 г. — Данясенне дрысенскага павятовага спраўніка К.Л. Гласкі Дрысенскаму земскаму суду аб руху паўстанцкіх атрадаў у Дрысенскім пав. і аб паланенні камандзіра паўстанцкага атрада Казіміра Медунецкага. 127

№ 51. 30 красавіка 1863 г. — Паказанні полацкага мешчаніна Яна Паляеўскага аб гвалтоўным прыцягненні ў паўстанцкі атрад Казіміра Медунецкага і ўцёках з яго і двараніна Аляксандра Наскоўскага аб сустрэчы з атрадам паўстанцаў, адабранні ў яго каня і грошай і затрыманні сялянамі. 128

№ 52. 30 красавіка 1863 г. — Данясенне дрысенскага павятовага спраўніка К.Л. Гласкі Дрысенскаму земскаму суду аб паланенні паўстанцкіх атрадаў у Дрысенскім пав. і спіс 23 паўстанцаў, узятых у палон у в. Зябкі Дрысенскага пав. 131

№ 53. 30 красавіка 1863 г., г. Дрыса. — Паказанні Аўгуста Шадурскага, дадзеныя дрысенскім павятовым спраўніку і страпчаму, аб удзеле ў фарміраванні і дзейнасці атрада паўстанцаў у Себежскім і Дрысенскім пав. у красавіку 1863 г. 133

№ 54. 14 студзеня 1864 г., г. Вільня. — Канфірмацыя віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва па справе дваранак Дрысенскага пав. Рахелі і Канстанцыі Лапкоўскіх з загадам ваеннаму начальніку інфлянцкіх паветаў генерал-маёру А.С. Кавалеўскаму аб спагнанні з іх грашовага штрафу за захоўванне чамарак і бляхі з польскім і літоўскім гербамі і дастаўленні звестак пра іх «добранадзейнасць».. 135

№ 55. 25 студзеня 1864 г. — Рапарт ваеннага начальніка Дрысенскага пав. падпалкоўніка А.Д. Гарайнава сапраўднаму стацкаму радцу Салюшыну са спісам асоб, высланых з Дрысенскага пав. за ўдзел у паўстанні і арыштаваных паводле падазрэння ў гэтым... 136

№ 56. 15 снежня 1864 г., г. Дрыса. — Рапарт начальніка жандарскага ўпраўлення Дрысенскага пав. капітана фон Меркліна ваеннаму начальніку Дрысенскага пав. аб апазіцыйных настроях каталіцкага насельніцтва павета. ... 137

Дынабургскі павет

№ 57. 14 красавіка 1863 г. — Распараджэнне міністра ўнутраных спраў статс-сакратара П.А. Валуева віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб заснаванні Дынабургскай следчай камісіі і парадку яе дзейнасці. 139

№ 58. 13 ліпеня 1863 г., г. Дынабург. — Рапарт Дынабургскай следчай камісіі ваеннаму начальніку Віцебскай губ. Э.К. Длатоўскаму аб адсутнасці

звестак пра ўдзел у паўстанні дваран Уладзіслава Корсака, Фартуната Каткоўскага і Дамініка Равінскага і неабходнасці правядзення следства па факце непацверджанага даносу чашніцкага благачыннага Пятра Кісяля. 140

№ 59. 26 верасня 1863 г., г. Віцебск. — Загад віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна Віцебскаму губернскаму праўленню аб звальненні са службы і ссылцы за «палітычную нядобранадзейнасць» дактароў Адама Грудзінскага, Віктара Прыбароўскага, Юзафа Багенскага і судовага следчага Юзафа Дамброўскага. 142

№ 60. 20 лістапада 1863 г., г. Віцебск. — Паведамленне віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна ваеннаму начальніку інфлянцкіх паветаў Віцебскай губ. А.С. Кавалеўскаму аб распараджэнні Дынабургскаму павятоваму суду спыніць вядзенне справы аб абрабаванні сялянамі памешчыцкіх маёнткаў. 142

№ 61. 18 студзеня 1864 г. — Выпіска са справы Дынабургскай следчай камісіі пра дваран Дынабургскага пав. Юзафа Захаркевіча і Людвіка Вэйдэ, абвінавачаных у палітычнай нядобранадзейнасці. 143

№ 62. 16 красавіка 1864 г., г. Вільня. — Загад віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва ваеннаму начальніку Інфлянцкіх паветаў Віцебскай, Новааляксандраўскага Ковенскай і Дзісенскага Віленскай губерняў генерал-маёру А.С. Кавалеўскаму аб выкананні яго рашэння па справе жыхароў Дынабургскага пав. шляхціца Юзафа Тарвіда, дваран Юльяна Вансовіча і Казіміра Бялевіча, абвінавачаных у дачыненні да паўстання. 145

№ 63. 2 ліпеня 1865 г. — Прашэнне сялян Малінаўскага таварыства Дынабургскага пав. Барыса Мітрафанава, Пятра Раманава і Андрэя Ніканава аб грашовай кампенсацыі за панесеныя страты пры нападзе паўстанцкага атрада Леана Плятэра 13 красавіка 1863 г. на транспарт з Дынабургскай фартэцыі. 146

Лепельскі павет

№ 64. 16 красавіка 1863 г., г. Віцебск. — Распараджэнне в.а. віцебскага цывільнага губернатара віцэ-губернатара А.І. Пятніцкага лепельскаму земскаму спраўніку А.Я. Радкевічу аб прыняцці захадаў для папярэджання збору паўстанцкага атрада ў маёнтку Заскаркі Лепельскага пав. 148

№ 65. 25 красавіка 1863 г. — Рапарт прыстава 2 стану Лепельскага пав. Н.Ц. Селязнёва лепельскаму земскаму спраўніку А.Я. Радкевічу аб руху паўстанцаў у Лепельскім пав. 149

№ 66. 1 чэрвеня 1863 г., г. Лепель. — Рапарт лепельскага гараднічага Гарбачэўскага віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб колькасці палітычных і іншых арыштантаў у горадзе і памяшканнях для іх. 150

№ 67. 1 снежня 1863 г. — Акт допыту сялян Лепельскага пав. Аляксандра Лук’янава, Канстанціна Купрэева, Рыгора Ляскоўскага і Гарадоцкага пав. Яна Сойкі аб фарміраванні групы паўстанцаў пад кіраўніцтвам Стэфана

Канапацкага і афіцэра Тура ў маёнтку Варапаеўшчына Лепельскага пав., яе злучэнні з атрадам Генрыка Дмахоўскага і разгроме атрада ў маёнтку Парэчча Барысаўскага пав. 152

№ 68. 18 ліпеня 1863 г. — Паведамленне лепельскага павятовага спраўніка Аршанскай следчай камісіі аб дзейнасці паўстанцкіх атрадаў у Лепельскім пав. 156

№ 69. 1 красавіка 1864 г. — Паведамленне віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна Часоваму палявому аўдытарыяту Віленскай вайсковай акругі па справе губернскіх сакратароў Францішка Тарлоўскага, Васіля Зялёнкі і двараніна Лепельскага пав. Іпаліта Казарына, абвінавачаных у агітацыі сялян і падрыхтоўцы да паўстання. 158

№ 70. 3 снежня 1864 г., г. Вільня. — Канфірмацыя памочніка віленскага генерал-губернатара А.Л. Патапава ад 03.12.1864 пастановы Часовага палявога аўдытарыята ад 26.11.1864 па справе дваран Лепельскага пав. Мечыслава і Напалеона Гумоўскіх, якія ўваходзілі ў склад паўстанцкага атрада Генрыка Дмахоўскага.. 161

№ 71. 23 сакавіка 1865 г., г. Вільня. — Распараджэнне памочніка віленскага генерал-губернатара генерал-маёра А.Л. Патапава аб прывядзенні ў выкананне заключэння па справе васьмі дваран і сялян Лепельскага пав., якія знаходзіліся ў паўстанцкім атрадзе Пшамыслава Каўба. 163

ЛЮЦЫНСКІ ПАВЕТ

№ 72. 19 красавіка 1863 г., г. Люцын. — Данясенне міравых пасрэднікаў Люцынскага пав. І. Паракі, Ю. Радзевіча і А. Зарэмбы віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб нападах сялян на памешчыкаў і разрабаванні маёнткаў у Люцынскім і Рэжыцкім паветах пад маркай задушэння паўстання. 165

№ 73. 7 жніўня 1864 г. — Канфірмацыя А.Л. Патапава пастановы Часовага палявога аўдытарыята ад 26.07.1864 па справе Сільвестра, Віктара, Эдварда дэ Вальдэнаў і іншых, абвінавачаных у падрыхтоўцы да паўстання ў Люцынскім і суседніх паветах. 166

№ 74. 29 верасня 1864 г., г. Вільня. — Распараджэнне памочніка віленскага генерал-губернатара А.Л. Патапава ваеннаму начальніку 1 аддзела Віцебскай губ. генерал-маёру А.С. Кавалеўскаму аб выкананні рашэння па справе памешчыка Люцынскага пав. графа Уладзіслава Брастоўскага і мешчаніна Юзафа Гайлевіча, абвінавачаных у дачыненні да паўстання. 173

№ 75. 23 кастрычніка 1865 г., г. Люцын. — Рапарт ваеннага начальніка Люцынскага пав. капітана А.А. Вахрушава віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб знойдзеных падчас вобыскаў у памешчыкаў Марціна і Стэфаніі Ульяноўскіх недазволеных расійскай цэнзурай кніг............ 174

Невельскі павет

№ 76. 6 траўня 1863 г., г. Невель. — Рапарт невельскага земскага спраўніка ваеннаму начальніку Віцебскай губ. генерал-лейтэнанту Э.К. Длатоўскаму аб руху войскаў, агульным становішчы ў Невельскім павеце і падазронасці невельскага павятовага маршалка Аляксандра Радзевіча ў агітацыі сялян садзейнічаць паўстанцам. 176

№ 77. 11 траўня 1863 г., фартэцыя Дынабург. — Загад віцебскага ваеннага губернатара Э.К. Длатоўскага віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб абвяшчэнні Невельскага пав. на ваенным становішчы ў сувязі са з’яўленнем паўстанцаў. 177

№ 78. 2 чэрвеня 1864 г. — Рапарт невельскага павятовага спраўніка М.М. Каровіна віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб прысылцы сасланым дваранінам Невельскага пав. Эдвардам Чыжэўскім фотакарткі сваім сваякам у г. Невель і яе канфіскацыі. 178

№ 79. 21 сакавіка 1865 г. — Прапанова невельскага павятовага маршалка М.І. Еўраінава віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб аказанні грашовай дапамогі шляхце Невельскага пав., якая прыняла праваслаўе ў 1864 г. 179

Полацкі павет

№ 80. 1863–1864 гг. — Выпіска са следчай справы Віцебскай следчай камісіі пра дваран і памешчыкаў Полацкага і іншых паветаў, абгавораных памешчыкам Янам Другавінам ва ўдзеле ў падрыхтоўцы паўстання ў Полацкім пав. 181

Рэжыцкі павет

№ 81. 1863–1864 гг. — Кароткая нататка па справе аб непарадках, што ўспыхнулі сярод сялян у м. Букмуйжа Рэжыцкага пав. пад уплывам дзеянняў паўстанцаў. 200

№ 82. 31 снежня 1863 г., г. Рэжыца. — Рапарт Рэжыцкага павятовага суда Віцебскай палаце дзяржаўных маёмасцяў аб прынятай пастанове па справе канфіскацыі маёмасці асуджанага ўдзельніка паўстання Браніслава Кібарта. 203

№ 83. 19 студзеня 1865 г., фартэцыя Дынабург. — Хадайніцтва ваеннага начальніка Інфлянцкіх паветаў Віцебскай, Новааляксандраўскага Ковенскай і Дзісенскага Віленскай губерняў генерал-маёра А.С. Кавалеўскага віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб наданні рэжыцкім стараабрадцам ільгот за службу ў дынабургскай казачай сотні падчас паўстання. 205

Себежскі павет

№ 84. 20 красавіка 1863 г., г. Себеж. — Рапарт себежскага земскага спраўніка І.А. Крываносава ваеннаму начальніку Віцебскай губ. Э.К. Длатоўскаму аб з’яўленні паўстанцкага атрада ў Себежскім пав. 207

№ 85. 24 красавіка 1863 г., г. Себеж. — Рапарт себежскага гараднічага І.І. Равіцкага віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб фарміраванні паўстанцкага атрада пад камандаваннем Казіміра Медунецкага ў маёнтку Арловічы Себежскага пав. і дзеяннях рас. войскаў супраць іх. 207

№ 86. 3 траўня 1863 г. — Рапарт себежскага земскага спраўніка І.А. Крываносава ваеннаму начальніку Віцебскай губ. Э.К. Длатоўскаму аб поўным знішчэнні паўстанцкага атрада ў Дрысенскім пав. са спісам асоб, што ўтрымліваюцца ў себежскім турэмным замку за ўдзел у паўстанні.......... 209

№ 87. 20 траўня 1863 г. — Рапарт сябра міравых з'ездаў К.М. Квяткоўскага віцебскаму цывільнаму губернатару А.С. Аголіну аб напружаным становішчы ў Себежскім пав. у сувязі з паўстаннем.......... 210

№ 88. 19 лістапада 1863 г. — Загад ваеннага начальніка інфлянцкіх паветаў Віцебскай губ., Дзісенскага пав. Віленскай губ. і Новааляксандраўскага пав. Ковенскай губ. генерал-маёра А.С. Кавалеўскага аб пераходжанні Себежскага пав. з яго падначалення ў падначаленне віцебскага цывільнага губернатара У.М. Вяроўкіна.......... 214

Суражскі павет

№ 89. 29 чэрвеня 1863 г. — Дакладная запіска суражскага павятовага страпчага С.Р. Садоўскага і суражскага судовага следчага Ю.Я. Пальчэўскага аб несправядлівым арышце з прашэннем аб правядзенні следства па факце падачы на іх ілжывага даносу пра падрыхтоўку да паўстання. 215

№ 90. 20 верасня 1863 г., г. Вільня. — Распараджэнне віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну па справе двараніна Суражскага пав. Ануфрыя Юшкоўскага, западозранага ў вядзенні агітацыі на карысць паўстання. 216

№ 91. Пачатак 1864 г. — Выпіс з ваенна-суднай справы Часовага палявога аўдытарыята пра памешчыка Суражскага пав. Міхала Блажэвіча, абвінавачанага ў агітацыі сялян далучыцца да паўстання. 217

№ 92. 27 красавіка 1864 г., г. Вільня. — Канфірмацыя памочніка віленскага генерал-губернатара генерал-ад'ютанта М.А. Крыжаноўскага ад 27.04.1864 пастановы Часовага палявога аўдытарыята па справе двараніна Суражскага пав. Пятра Шукста, абвінавачанага ў прамаўленні абразлівых словаў у адрас расійскага імператара.......... 219

Магілёўская губерня

№ 93. 4 лютага 1863 г., г. Магілёў. — Загад магілёўскага цывільнага губернатара А.П. Беклямішава старшыням прысутных месцаў Магілёўскай губ. аб забароне нашэння польскага патрыятычнага адзення. 221

№ 94. 15 траўня 1863 г., г. Магілёў. — Цыркуляр магілёўскага цывільнага губернатара А.П. Беклямішава аб абвяшчэнні Магілёўскай губерні на ваенным становішчы.......... 221

№ 95. 16 траўня 1863 г., г. Магілёў. — Паведамленне магілёўскага цывільнага губернатара А.П. Беклямішава чыноўнікам і жыхарам губерні з тлумачэннем правілаў для абвешчаных на ваенным становічы мясцовасцяў, зацверджаных 5 жніўня 1861 г. 221

№ 96. 18 чэрвеня 1863 г., г. Магілёў. — Пратакол пасяджэння Магілёўскай следчай камісіі аб яе складзе, прынцыпах дзейнасці і планах камісіі. 223

№ 97. 12 верасня 1863 г., г. Вільня. — Загад віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб выкрыцці паўстанцкіх арганізацый і наглядзе за дзеяннямі насельніцтва ў губерні 224

№ 98. 16 ліпеня 1864 г., г. Магілёў. — Рапарт магілёўскага цывільнага губернатара А.П. Беклямішава віленскаму генерал-губернатару М.М. Мураўёву аб колькасці забітых паўстанцамі асоб у Магілёўскай губ. са спісам забітых. 225

№ 99. 31 жніўня 1866 г., г. Вільня. — Паведамленне віленскага генерал-губернатара генерал-ад’ютанта К.П. фон Каўфмана магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб заснаванні Таварыства набывальнікаў маёнткаў у заходніх губернях і захадах па канфіскацыі маёмасці ўдзельнікаў паўстання з загадам садзейнічаць асобам рускага паходжання ў набыцці маёнткаў. 227

№ 100. 21 студзеня 1867 г., г. Вільня. — Заключэнне часовага палявога аўдытарыята ў г. Вільні аб адпраўцы на жыхарства ў Пермскую губ. князя Стэфана Любамірскага і перадачы на вырашэнне Магілёўскага губернскага праўлення былога прыстава 2 стану Горацкага пав. Раймунда Васілеўскага за дапамогу і спачуванне паўстанцам. 230

Аршанскі павет

№ 101. 1863–1864 гг. — Выпіска са следчай справы Віцебскай следчай камісіі пра групу ў 10 асоб, якія выйшлі з г. Віцебска з намерам злучыцца з паўстанцкім атрадам Ігната Будзіловіча і былі арыштаваны ў Аршанскім пав. 234

№ 102. 23 красавіка 1863 г. — Рапарт памочніка аршанскага павятовага спраўніка А.В. Кухарскага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб з’яўленні шасці паўстанцаў у 3 стане Аршанскага пав., арышце пяці з іх і высылцы войскаў для папярэджання збору паўстанцаў у маёнтку Сухадораўка. 245

№ 103. 24 красавіка 1863 г. — Рапарт аршанскага павятовага спраўніка В.Ф. Савіцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб арышце больш чым дваццаці паўстанцаў у м. Лёзна Аршанскага пав., з’яўленні паўстанцаў у м. Бабінавічы і колькасці войскаў у павеце. 245

№ 104. 27 красавіка 1863 г. — Рапарт аршанскага павятовага спраўніка В.Ф. Савіцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб

сутычцы рас. войскаў з паўстанцкім атрадам Ігната Будзіловіча са спісам палонных паўстанцаў. 247

№ 105. 1863–1864 гг. — Выпіска са следчай справы Віцебскай следчай камісіі пра ўдзел у паўстанні ў Аршанскім пав. у складзе атрада Ігната Будзіловіча двараніна Мікалая Плавінскага і чыноўнікаў Габрыэля Бітнага-Шляхты і Ваўрынца Занковіча. 249

№ 106. 22 траўня 1863 г., г. Гжацк Смаленскай губ. — Прашэнне сасланага «адміністрацыйным парадкам» за «нядобранадзейнасць у палітычных адносінах» калежскага асэсара Люцыяна Мурашкі магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб памілаванні. 259

№ 107. 3 чэрвеня 1863 г. — Рапарт памочніка аршанскага павятовага спраўніка чыноўніка для асобных даручэнняў пры магілёўскім цывільным губернатары Е.В. Смідовіча магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб ілжывасці чутак пра напад паўстанцаў на фабрыку ў фальв. Высокае Аршанскага пав. 260

№ 108. 3 чэрвеня 1863 г. — Рапарт аршанскага павятовага спраўніка В.Ф. Савіцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб паездцы ў Смаленскую следчую камісію, праведзеных вобысках і арыштах і аб ілжывых чутках пра з’яўленне паўстанцаў у павеце. 261

№ 109. 28 жніўня 1863 г., г. Віцебск. — Данясенне Віцебскай губернскай паштовай канторы ваеннаму губернатару г. Віцебска і віцебскаму цывільнаму губернатару У.М. Вяроўкіну аб актыўных дзеяннях наглядчыка паштовай станцыі Дыманова Аршанскага пав. Антона Шышко па затрыманні паўстанцаў ля станцыі 23 і 24 красавіка 1863 г. 263

№ 110. 13 снежня 1863 г. — Рапарт прыстава 1 стану Аршанскага пав. К.С. Манцэвіча ў Аршанскую следчую камісію аб захадах, зробленых ім для прадухілення паўстання, і аб паўстанцах, што паходзілі са стану. 264

БЫХАЎСКІ ПАВЕТ

№ 111. 28 красавіка 1863 г., фальв. Балонаў-Сялец Быхаўскага пав. — Рапарт камандзіра 15 роты 4 рэзервовага батальёна Смаленскага пяхотнага палка штабс-капітана Кусонскага часоваму ваеннаму начальніку Магілёўскай губ. В.М. фон Вількену аб сутычцы з паўстанцкім атрадам ля фальв. Неапалітанскі Быхаўскага пав. 266

№ 112. 30 красавіка 1863 г. — Рапарт прыстава 2 стану Быхаўскага пав. У.В. Францэсона магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб здачы ў палон без бою паўстанцаў ля с. Кульшыцы Быхаўскага пав. 267

№ 113. 2 траўня 1863 г. — Рапарт быхаўскага павятовага спраўніка Я.К. Буйвана магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб дастаўленні ў г. Быхаў 9 палонных паўстанцаў, роспуску большай часткі сельскіх варт у сувязі з паражэннем паўстання і аб знойдзеных пры дастаўленых паўстанцах рэчах. 267

№ 114. 3 траўня 1863 г. — Данясенне святара Даўгамохскай царквы Быхаўскага пав. Паўла Крупскага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб руху паўстанцкага атрада і затрыманні сялянамі м. Доўгі Мох некалькіх паўстанцаў. 270

№ 115. Травень 1863 г. — Рапарт пацяраеўскага валаснога старшыні Быхаўскага пав. Сяргея Сямёнава магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб колькасці затрыманых паўстанцаў у красавіку 1863 г. і знойдзеных пры іх грошай. 271

№ 116. 23 жніўня 1863 г. — Рапарт ваеннага начальніка Быхаўскага пав. Я.К. Буйвана магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб няўдзеле аднадворцаў і чыншавай шляхты Быхаўскага пав. у паўстанні. 272

№ 117. 27 верасня 1865 г. — Рапарт быхаўскага павятовага спраўніка Я.К. Буйвана магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб удзеле былога эмігранта двараніна Ільдэфонса Анцыпы ў паўстанні ў якасці камандзіра задруцкага (быхаўскага) паўстанцкага атрада і яго расстрэле ў г. Магілёве. 273

Гомельскі павет

№ 118. 12 лютага 1863 г. — Рапарт гомельскага земскага спраўніка Т.В. Вярбіцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб прыбыцці войскаў у Гомельскі пав., іх перамяшчэнні і нашэнні некаторымі асобамі патрыятычнага адзення. 274

№ 119. 27 красавіка 1863 г. — Рапарт гомельскага павятовага спраўніка Т.В. Вярбіцкага магілёўскагу цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб канфіскацыі зброі ў насельніцтва Гомельскага пав., правядзенні вобыску ў арандатара Клімаўскага завода Патаповіча і ўсталяванні паліцэйскага нагляду за «падазронымі» асобамі. 274

№ 120. 11 траўня 1863 г. — Рапарт гомельскага павятовага спраўніка Т.В. Вярбіцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб нядобранадзейнасці ксяндза Радугаўскага касцёла Фелікса Грахольскага. 275

№ 121. 2 верасня 1863 г., м. Ветка Гомельскага пав. — Рапарт прыстава 2 стану Гомельскага пав. В.С. Мядзведзева магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб спробе жыхароў м. Ветка затрымаць 5 траўня 1863 г. западозраных ва ўдзеле ў паўстанні асоб. 276

Горацкі павет

№ 122. 8 лютага 1863 г. — Рапарт горацкага земскага спраўніка А.А. Цеханоўскага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб узаемаадносінах памешчыкаў і сялян у Горацкім пав. 279

№ 123. 22 лютага 1863 г., г. Горкі. — Данясенне горацкага земскага спраўніка А.А. Цеханоўскага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб настроях насельніцтва павета і немагчымасці паўстання ў Горацкім пав. 279

№ 124. 25 красавіка 1863 г., г. Горкі. — Данясенне дырэктара Горы-Горацкага сельгасінстытута Р.Э. Траўтфэтэра магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб захопе паўстанцамі г. Горкаў і настроях жыхароў горада пасля выхаду паўстанцаў. 280

№ 125. 10 траўня 1863 г. — Спіс навучэнцаў горы-горацкіх навучальных устаноў (сельгасінстытута, вучылішча і землямернка-таксатарскіх класаў), якія прынялі ўдзел у паўстанні і ў захопе г. Горкі паўстанцамі 24 красавіка 1863 г. 281

КЛІМАВІЦКІ ПАВЕТ

№ 126. 28 жніўня 1863 г. — Рапарт в.а. ваеннага начальніка Клімавіцкага пав. клімавіцкага павятовага спраўніка М.Г. Запольскага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб адданасці шляхты і аднадворцаў Клімавіцкага пав. рас. уладам і аб адсутнасці паўстанцкіх атрадаў у Клімавіцкім пав. 284

№ 127. 14 траўня 1864 г., г. Вільня. — Канфірмацыя М.А. Крыжаноўскага пастановы Часовага палявога аўдытарыята па справе Міхала Арцімовіча і іншых 8 паўстанцаў, якія дзейнічалі ў Клімавіцкім, Чэрыкаўскім і Быхаўскім паветах. 284

МАГІЛЁЎСКІ ПАВЕТ

№ 128. 24 красавіка 1863 г. — Рапарт магілёўскага павятовага спраўніка В.Р. Сукрухі магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб высылцы роты жаўнераў у с. Стараселле Аршанскага пав. і руху чарнаруцкага паўстанцкага атрада. 291

№ 129. 5 верасня 1863 г. — Рапарт магілёўскага павятовага спраўніка В.Р. Сукрухі магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб разрабаванні магілы расстралянага ў г. Магілёве ўдзельніка паўстання Уладзіміра Корсака. 291

№ 130. Да 7 сакавіка 1864 г. —Правілы для спатканняў з палітычнымі арыштантамі, што ўтрымліваюцца ў г. Магілёве, складзеныя Магілёўскай следчай камісіяй 293

№ 131. 10 красавіка 1867 г., г. Вільня. — Загад камандуючага войскамі Віленскай ваеннай акругі графа Э.Т. Баранава магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб выкананні прысуду пра пазбаўленне духоўнага сану і адпраўку на катаржныя працы на 6 гадоў ксяндза Шклоўскага касцёла Антонія Прыялкоўскага за ўдзел у паўстанні. 294

МСЦІСЛАЎСКІ ПАВЕТ

№ 132. 27 красавіка 1863 г., г. Мсціслаў. — Рапарт памочніка мсціслаўскага павятовага спраўніка А.М. Казубоўскага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб арганізацыі паўстанцкага атрада ў маёнтку Вышова, руху горацкага паўстанцкага атрада па тэрыторыі Чавускага пав. і зробленых захадах па супрацьдзеянні паўстанцам. 297

№ 133. 22 кастрычніка 1863 г., фальв. Разальмоў Клімавіцкага пав. — Паказанні двараніна Мсціслаўскага пав. Юзафа Кавалеўскага ў Чэрыкаўскай следчай камісіі аб фарміраванні паўстанцкага атрада ў маёнтку Вышова Мсціслаўскага пав. і яго дзейнасці 23 і 24 красавіка 1863 г. 298

№ 134. 2 траўня 1863 г., г. Мсціслаў. — Рапарт в.а. мсціслаўскага павятовага спраўніка І.І. Мантлевіча магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб цяжкасцях пры абяззбройванні насельніцтва павета, выкананні сялянамі паншчыны і неабходнасці замяніць станавых приставаў-каталікоў. 302

№ 135. 15 траўня 1863 г. — Рапарт в.а. мсціслаўскага павятовага спраўніка І.І. Мантлевіча магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб адсутнасці ў Мсціслаўскім пав. паўстанцкіх атрадаў, удзеле некаторых асоб у паўстанні ў складзе атрадаў у іншых паветах і зробленых захадах для прадухілення паўстання....................................304

№ 136. 19 верасня 1863 г. — Рапарт мсціслаўскага павятовага спраўніка І.І. Мантлевіча магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб адданасці шляхты і аднадворцаў Мсціслаўскага пав. рас. уладам і аб непрацяглай дзейнасці паўстанцаў у Мсціслаўскім пав. 305

Рагачоўскі павет

№ 137. 13 лютага 1863 г., г. Магілёў. — Рапарт штаб-афіцэра корпуса жандараў, што знаходзіцца ў Магілёўскай губ., палкоўніка А. Сакалова магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб схільнасці каталіцкага насельніцтва і духавенства Рагачоўскага пав. да падтрымання паўстання, дзейнасці школ для сялян у маёнтках некаторых памешчыкаў, аб стане земскай і гарадской паліцыі і інш. 307

№ 138. 22 лютага 1863 г. — Рапарт рагачоўскага земскага спраўніка М.П. Яўшыца магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву пра настроі насельніцтва ў Рагачоўскім пав. і адсутнасць змоў на карысць паўстання. 311

№ 139. 23 красавіка 1863 г. — Рапарт рагачоўскага павятовага спраўніка У.М. Блахіна магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб з'яўленні паўстанцаў у Бабруйскім пав., арышце некаторых паўстанцаў у в. Тошчыца Рагачоўскага пав., зборы паўстанцкага атрада ў ваколіцах Тошчыцы і высылцы войскаў для яго знішчэння. 313

№ 140. 25 красавіка 1863 г., станцыя Доўск Рагачоўскага пав. — Прашэнне памешчыка Уладзіслава Барысовіча магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб прысылцы войскаў для падаўлення бунту сялян с. Шапчыцы і в. Званец Рагачоўскага пав., падбухтораных мясцовым святаром. 315

№ 141. 3 траўня 1863 г., г. Магілёў. — Рапарт радцы Магілёўскай палаты дзяржаўных маёмасцяў У.Ф. Мілава магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб неспакойнай абстаноўцы ў г. Быхаве падчас паўстання,

адданасці ўладам сялян Ямненскага і Азяранскага сельскіх таварыстваў Рагачоўскага пав. і паланенні сямі паўстанцаў. 316

СЕННЕНСКІ ПАВЕТ

№ 142. 29 красавіка 1863 г. — Рапарт камандзіра 4 стралковай роты 4 рэзервовага батальёна Александропольскага пяхотнага палка паручніка Пуцяты часоваму камандуючаму войскамі ў Магілёўскай губ. генерал-лейтэнанту В.М. фон Вількену аб баі з паўстанцамі ля в. Славені Сенненскага пав. 318

№ 143. 5 траўня 1863 г. — Рапарт сенненскага павятовага спраўніка А.Г. Бобрыка магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб зборы паўстанцкага атрада ля м. Абчуга Сенненскага пав. і руху паўстанцаў у павеце. 319

№ 144. 14 траўня 1863 г. — Прашэнне сенненскага павятовага маршалка Ю.С. Рашкоўскага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб спыненні свавольства сялян у павеце і вызваленні арыштаваных памешчыкаў. 321

№ 145. 17 траўня 1863 г., в. Дакучын Сенненскага пав. — Рапарт сенненскага павятовага спраўніка А.Г. Бобрыка магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб зробленых і плануемых захадах па пераследаванні паўстанцаў у Сенненскім пав. 323

№ 146. 15 снежня 1863 г. — Паведамленне прыстава 1 стану Сенненскага пав. А.С. Лапіцкага Аршанскай следчай камісіі аб галоўных і шараговых удзельніках паўстання і дзейнасці паўстанцаў у гэтым стане. 323

№ 147. 29 снежня 1863 г. — Паведамленне прыстава 4 стану Сенненскага пав. М.А. Шпунтова Аршанскай следчай камісіі аб галоўных і шараговых удзельніках паўстання і дзейнасці паўстанцаў у стане. 329

ЧАВУСКІ ПАВЕТ

№ 148. 29 красавіка 1863 г., г. Мсціслаў. — Рапарт камандуючага войскамі Мсціслаўскага і Клімавіцкага паветаў падпаручніка Літвінава часоваму камандуючаму войскамі Магілёўскай губерні В.М. фон Вількену аб дыслакацыі паўстанцкага атрада ў лесе Зялёная Дубрава Чавускага пав. і аб неабходнасці яго ліквідацыі. 334

ЧЭРЫКАЎСКІ ПАВЕТ

№ 149. 23 красавіка 1863 г., м. Крычаў Чэрыкаўскага пав. — Рапарт камандзіра батарэйнай нумара 3-га батарэі 1-й Зводнай рэзервовай артылерыйскай брыгады палкоўніка М.А. Карманава камандзіру 1-й Зводнай рэзервовай артылерыйскай дывізіі аб з'яўленні паўстанцаў ля м. Крычаў і іх намерах напасці на яго. 336

№ 150. 25 красавіка 1863 г., м. Крычаў Чэрыкаўскага пав. — Рапарт прыстава 2 стану Чэрыкаўскага пав. П.І. Сілініча магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб знаходжанні атрада паўстанцаў ля

м. Крычаў, затрыманні сялянамі каля 45 падазроных асоб і колькасці войскаў у Крычаве......336

№ 151. 28 красавіка 1863 г. — Рапарт магілёўскага губернскага паштмайстра К.К. Карыцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб нападзе паўстанцаў на паштовую станцыю Прыдарожжа Чэрыкаўскага пав. і паланенні 2 рас. афіцэраў. 337

№ 152. 30 красавіка 1863 г., г. Чэрыкаў. — Рапарт камандзіра 4 рэзервовага батальёна Бранскага пяхотнага палка палкоўніка Бяляева часоваму камандуючаму войскамі ў Магілёўскай губерні В.М. фон Вількену аб сутычцы з паўстанцамі 29.04.1863 ля в. Рудня Чэрыкаўскага пав......338

№ 153. 3 траўня 1863 г. — Рапарт памочніка чэрыкаўскага павятовага спраўніка Е.В. Вярбіцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб прыбыцці палонных паўстанцаў з атрада Людвіка Звяждоўскага ў г. Чэрыкаў і іх адпраўцы ў г. Чавусы......339

№ 154. 11 траўня 1863 г., м. Крычаў Чэрыкаўскага пав. — Рапарт чыноўніка ведамства Міністэрства ўнутраных спраў калежскага асэсара А.В. Падвысоцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб нападзе двух крычаўскіх сялян на ксяндзоў мясцовага касцёла. 340

№ 155. 15 траўня 1863 г. — Рапарт памочніка чэрыкаўскага павятовага спраўніка Е.В. Вярбіцкага магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб адсутнасці паўстанцаў у павеце......341

Мінская губерня

№ 156. 11 чэрвеня 1863 г. — Загад камандуючага войскамі Віленскай вайсковай акругі М.М. Мураўёва камандуючаму войскамі ў Мінскай губ. В.І. Забалоцкаму аб неабходнасці актыўных дзеянняў пры сутыкненні з паўстанцкімі атрадамі і адказнасці атрадных начальнікаў за нерашучасць......342

№ 157. Чэрвень 1863 г., г. Мінск. — Цыркуляр мінскага цывільнага губернатара А.Л. Кажэўнікава ваенна-павятовым начальнікам Мінскай губ. аб увядзенні медалёў для ўзнагароджвання ніжніх ваенных чыноў і сялян і дастаўцы звестак пра тых, хто гэтага заслугоўваў. 343

№ 158. 7 ліпеня 1863 г. — Выпіска з загаду віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва часоваму ваеннаму губернатару Мінскай губ. В.І. Забалоцкаму аб падзяцы сялянскім таварыствам за дапамогу ў падаўленні паўстання і ўвядзенні грашовага ўзнагароджвання для сялян за паланенне паўстанцаў......343

№ 159. 17 ліпеня 1863 г. — Распараджэнне камандуючага войскамі Віленскай вайсковай акругі М.М. Мураўёва камандуючаму войскамі Мінскай губ. В.І. Забалоцкаму аб змяненні тактыкі ваенных дзеянняў супраць паўстанцкіх атрадаў у сувязі з аслабленнем паўстання......344

№ 160. 8 жніўня 1863 г., г. Мінск. — Распараджэнне часовага камандуючага войскамі Мінскай губ. В.І. Забалоцкага ваенным начальнікам паветаў і

камандзірам палкоў, што знаходзяцца ў Мінскай губ., аб падтрыманні пастаяннай гатоўнасці войскаў і абавязковых захадах па захаванні ваеннай тайны пры выступленні на баявыя аперацыі. 345

№ 161. 12 красавіка 1864 г. — Канфірмацыя М.М. Мураўёва пастановы Часовага палявога аўдытарыята ў г. Вільні аб прысуджэнні да смяротнага пакарання з канфіскацыяй маёмасці камісара Мінскага ваяв. дваранiна Мінскай губ. вольнапрактыкуючага доктара Міхала Аскеркі. 346

№ 162. 20 сакавіка 1864 г. — Цыркуляр віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва часоваму ваеннаму начальніку Мінскай губ. генерал-лейтэнанту В.І. Забалоцкаму аб правядзенні агляду лясоў для вышуку паўстанцаў і схаванай зброі. 352

БАБРУЙСКІ ПАВЕТ

№ 163. 6 сакавіка 1863 г., г. Слуцк. — Рапарт ваеннага начальніка Слуцкага пав. палкоўніка Астахава мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб арышце западозранага ў падрыхтоўцы паўстання пісара Сорагаўскага сельскага таварыства Бабруйскага пав. Юстына Корбута. 354

№ 164. 1 чэрвеня 1864 г., г. Мінск. — Паведамленне часовага ваеннага губернатара Мінскай губ. В.І. Забалоцкага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб аддачы пад паліцэйскі нагляд дваранак Бабруйскага пав. Паўліны і Юзэфы Нарэвіл за захоўванне вершаў «падбухторвальнага зместу». 355

№ 165. 30 верасня 1874 г., г. Мінск. — Запыт 3 аддзялення Мінскага губернскага праўлення ва Упраўленне дзяржаўных маёмасцяў Мінскай губ. аб перашкодах да вызвалення ад забароны маёнтка Вязаўка Бабруйскага пав., частка якога падлягала канфіскацыі за ўдзел у паўстанні яго ўладальнікаў Генрыка і Пятра Есьманаў. 355

БАРЫСАЎСКІ ПАВЕТ

№ 166. 9 лютага 1863 г., м. Лагойск Барысаўскага пав. — Ліст прыстава 2 стану Барысаўскага пав. А. Ляцкага невядомай асобе аб напружанай сітуацыі ў Барысаўскім пав. і падазрэннях у падрыхтоўцы да паўстання некаторых асоб. 358

№ 167. 18 лютага 1863 г., м. Лагойск Барысаўскага пав. — Рапарт прыстава 2 стану Барысаўскага пав. А. Ляцкага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб праведзеных у павеце арыштах асоб западозраных у падрыхтоўцы да паўстання. 362

№ 168. 5 траўня 1863 г., м. Лагойск Барысаўскага пав. — Рапарт прыстава 2 стану Барысаўскага пав. А. Ляцкага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву з дадаткам паказанняў яўрэя Лейбы Зіскіна аб чытанні дваранінам Канстанцінам Яноўскім газеты «Мужыцкая праўда». 366

№ 169. 22 красавіка 1863 г. — Паказанні вазніцы Міхала Жабінскага барысаўскаму земскаму спраўніку П.М. Дамухоўскаму пра збор атрада

паўстанцаў у фальв. Дамашкавічы Барысаўскага пав. пад кіраўніцтвам штабс-капітана Мельхіёра Чыжыка. 368

№ 170. 23 красавіка 1863 г. — Рапарт барысаўскага земскага спраўніка П.М. Дамухоўскага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб з’яўленні ў павеце атрадаў паўстанцаў. 371

№ 171. 23 красавіка 1863 г. — Рапарт барысаўскага земскага спраўніка П.М. Дамухоўскага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб дзеяннях паўстанцаў у Барысаўскім павеце 19–22 красавіка 1863 г. 375

№ 172. 22 красавіка 1863 г., м. Лагойск Барысаўскага пав. — Рапарт прыстава 2 стану Барысаўскага пав. А. Ляцкага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб руху паўстанцаў у павеце і праведзеных арыштах. 378

№ 173. 24 сакавіка 1863 г., г. Барысаў. — Рапарт барысаўскага гараднічага А. Пякарскага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб фарміраванні паўстанцкага атрада ля м. Докшыцы Барысаўскага пав. і аб зробленых захадах у г. Барысаве для прадухілення яго захопу паўстанцамі. 381

№ 174. 10 траўня 1863 г., г. Барысаў. — Рапарт барысаўскага гараднічага А. Пякарскага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб сустрэчы палонных паўстанцаў у г. Барысаве. 382

№ 175. 18 траўня 1863 г. — Рапарт барысаўскага павятовага спраўніка маёра А. Варанца мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб разгроме паўстанцкага атрада Генрыка Дмахоўскага і паланенні некаторых асоб з яго. 383

№ 176. 19 верасня 1863 г. — Рапарт в.а. судовага следчага засядальніка Барысаўскага земскага суда Г.К. Уронскага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб забойстве прыстава 2 стану Барысаўскага пав. А. Ляцкага. 385

№ 177. 13 верасня 1863 г. — Акт допыту двараніна Дзісенскага пав. Зянона Пятроўскага аб знаходжанні ў складзе паўстанцкага атрада Генрыка Дмахоўскага. 386

№ 178. 20 верасня 1863 г. — Рапарт часовага ваеннага губернатара Мінскай губ. В.І. Забалоцкага віленскаму генерал-губернатару М.М. Мураўёву аб захадах па рэпрэсіях супраць насельніцтва Барысаўскага пав. у сувязі з забойствам прыстава 2 стану Барысаўскага пав. А. Ляцкага. 388

№ 179. 12 снежня 1863 г., г. Барысаў. — Паведамленне ваеннага начальніка Барысаўскага пав. палкоўніка Дамброўскага Аршанскай следчай камісіі аб сутычках рас. войскаў з паўстанцамі ў Барысаўскім пав. 389

№ 180. 13 ліпеня 1864 г. — Канфірмацыя камандуючага войскамі Віленскай вайсковай акругі М.М. Мураўёва ад 13.07.1864 пастановы Часовага палявога аўдытарыята ад 07.07.1864 па справе селяніна Лепельскага пав. Марціна Заянчкоўскага, які ўваходзіў у склад сфарміраванага ў м. Валосавічы Барысаўскага пав. паўстанцкага атрада пад кіраўніцтвам двараніна Кучэўскага. 390

Ігуменскі павет

№ 181. 18 лютага 1863 г. — Рапарт магілёўскага земскага спраўніка У.М. Блахіна магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб гатоўнасці да паўстання насельніцтва ў Барысаўскім і Ігуменскім паветах з прапановамі па недапушчэнні распаўсюджвання паўстання ў Магілёўскі пав. 392

№ 182. 1 траўня 1863 г. — Рапарт прыстава 2 стану Ігуменскага пав. Т.К. Беліновіча мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб дзейнасці паўстанцаў у павеце і дзеяннях супраць іх расійскіх войскаў........ 394

№ 183. 24 траўня 1863 г. — Паказанні селяніна фальварка Навасёлкі Ігуменскага пав. Рыгора Андросіка, дадзеныя ў канцылярыі мінскага цывільнага губернатара, аб спробе навасёлкаўскіх сялян затрымаць паўстанцкі атрад 21 красавіка 1863 г. і забітых і параненых пры гэтым. 395

№ 184. 21 чэрвеня 1863 г. — Рапарт ігуменскага павятовага спраўніка маёра Кастагорава мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб перамозе ў чэрвені 1863 г. ля вак. Перуноў Мост Ігуменскага пав. над паўстанцкім атрадам Баляслава Свентарэцкага, паланенні Гектара Карказевіча і іншых паўстанцаў і пераследванні расійскімі войскамі рэштказ атрада ў Ігуменскім пав., а таксама пра колькасць паўстанцаў, зняволеных у г. Ігумене і адпраўленых з г. Ігумена ў г. Мінск. 396

№ 185. 25 кастрычніка 1863 г., г. Мінск. — Паведамленне часовага ваеннага губернатара Мінскай губ. В.І. Забалоцкага ваеннаму начальніку Пінскага пав. аб арышце ў вак. Французская Грэбля Ігуменскага пав. 10 паўстанцаў з атрада Станіслава Ляскоўскага з загадам не дапусціць праходу атрада па Пінскім пав. 397

№ 186. 6 лістапада 1863 г., г. Орша. — Рапарт Аршанскай следчай камісіі магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб паказаннях вучня Мінскай гімназіі Юзафа Дышлеўскага пра дзейнасць паўстанцкага атрада Баляслава Свентарэцкага ў Ігуменскім пав. 398

Мазырскі павет

№ 187. 23 студзеня 1863 г., г. Мазыр. — Ліст вучняў Мазырскай гімназіі Людвіка Сакалоўскага і Станіслава Галіцкага двараніну Мінскага пав. Адольфу Міркулевічу са спісам асоб з Рэчыцкага і Мазырскага паветаў і выказваннем спадзяванняў на хуткае паўстанне. 400

Пераклад 401

№ 188. 13 красавіка 1863 г., г. Мазыр. — Паведамленне дырэктара Мазырскай гімназіі Шульгіна ваеннаму начальніку Мазырскага пав. палкоўніку Чакмарову аб непарадках, што адбываліся ў Мазыры, з паказаннем сведкаў, якія могуць гэта пацвердзіць. 402

№ 189. 12 верасня 1863 г. — Рапарт часовага ваеннага губернатара Мінскай губ. В.І. Забалоцкага віленскаму генерал-губернатару М.М. Мураўёву аб

захадах, зробленых у Мазырскім пав. для прадухілення паўстання, і пакаранні асоб, западозраных у спачуванні паўстанцам. 404

№ 190. 25 верасня 1863 г., г. Вільня. — Загад камандуючага войскамі Віленскай вайсковай акругі М.М. Мураўёва часоваму ваеннаму начальніку Мінскай губ. В.І. Забалоцкаму аб выкананні канфірмацыі па справе селяніна Мазырскага пав. Каятана Грыцэнкі, прызнанага вінаватым у хаванні зброі. 406

Мінскі павет

№ 191. 2 чэрвеня 1863 г., м. Ракаў Мінскага пав. — Рапарт ваеннага начальніка 2 стану Мінскага пав. паручніка Кавалеўскага ваеннаму начальніку Мінскага пав. палкоўніку Воранаву аб асобах са стану, якія прынялі ўдзел у паўстанні. 408

№ 192. 25 ліпеня 1863 г., г. Мінск. — Загад ваеннага начальніка Мінскага пав. палкоўніка Карэвы ваеннаму начальніку 3 стану гэтага ж павета аб неабходнасці прадухілення магчымых палітычных маніфестацый 31.07.1863 – у дзень аб'яднання Літвы з Польшчай. 410

№ 193. 25 кастрычніка 1863 г., г. Мінск. — Загад ваеннага начальніка Мінскага пав. палкоўніка Карэвы ваеннаму начальніку 3 стану гэтага ж павета аб парадку высялення лясной варты, вобысках у касцёлах, манастырах і дамах ксяндзоў і аб пошуку схаванай зброі. 410

№ 194. 1863–1864 гг., г. Мінск. — Ліст двараніна Мінскага пав. Юзафа Міркулевіча да брата Адольфа аб сустрэчы зняволеных паўстанцаў у Мінску і затрыманні тых, хто іх сустракаў. 411

Пераклад 411

№ 195. 21 чэрвеня 1864 г. — Рапарт міравога пасрэдніка 3 участка Мінскага пав. графа Э.А. Равускага часоваму ваеннаму губернатару Мінскай губ. В.І. Забалоцкаму аб п'янстве, рабаванні і злачынствах 16 чэрвеня 1864 г. жаўнераў Каломенскага пяхотнага палка і ваеннага начальніка 3 стану Мінскага пав. паручніка Астаф'ева падчас правядзення вобыскаў у маёнтку Ловішча Мінскага пав. 413

№ 196. 8 ліпеня 1864 г., г. Вільня. — Загад віленскага генерал-губернатара М.М. Мураўёва мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб закрыцці землямерна-таксатарскіх класаў пры Мінскай гімназіі з прычыны «шкоднага накірунку» яе выхавнцаў мясцовага паходжання. 414

Навагрудскі павет

№ 197. 10 красавіка 1863 г., м. Нясвіж Слуцкага пав. — Рапарт слуцкага земскага спраўніка І.Я. Скродскага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб руху паўстанцкіх атрадаў у Навагрудскім пав. і дзейнасці супраць іх расійскіх войскаў. 415

№ 198. 12 красавіка 1863 г., г. Мінск. — Рапарт мінскага цывільнага губернатара А.Л. Кажэўнікава віленскаму генерал-губернатару У.І. Назімаву аб перамозе над паўстанцкім атрадам пад камандаваннем

Адама Пуслоўскага і Феліцыяна Лашкевіча 07.04.1863 ля м. Налібокі Ашмянскага пав. 417

№ 199. 20 красавіка 1863 г., г. Навагрудак. — Рапарт ваеннага начальніка Навагрудскага пав. палкоўніка А.А. Чартова камандзіру 3 Пяхотнай дывізіі генерал-лейтэнанту А.Ф. Гальгоеру аб заснаванні Навагрудскай следчай камісіі і са спісам паўстанцаў з атрада Адама Пуслоўскага і Феліцыяна Лашкевіча, узятых у палон 07.04.1863 у баі ля м. Налібокі Ашмянскага пав. 420

№ 200. 5 чэрвеня 1863 г., г. Вільня. — Загад камандуючага штаба войскаў Віленскай вайсковай акругі М.М. Мураўёва мінскаму ваеннаму губернатару В.І. Забалоцкаму аб расстрэле Адама Пуслоўскага. 422

№ 201. 6 ліпеня 1863 г. — Рапарт навагрудскага павятовага спраўніка Масіна мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб спагнанні штрафу з жыхарак г. Навагрудка за нашэнне жалобнага адзення. 424

№ 202. Паміж 17 верасня і 16 кастрычніка 1863 г. — Заключэнне Мінскай следчай камісіі, пададзенае мінскаму цывільнаму губернатару, па справе аднадворца Францішка Трыбухоўскага, абвінавачанага ў агітацыі сялян в. Зазер'е Навагрудскага пав. удзельнічаць у паўстанні. 425

№ 203. 21 снежня 1863 г., г. Вільня. — Паведамленне Віленскай следчай камісіі Мінскай следчай камісіі з вытрымкай з паказанняў двараніна Эдварда Доўнар-Запольскага пра дзейнасць паўстанцкага атрада Феліцыяна Лашкевіча, Уладзіслава Валодзькі і Вітальда Міладоўскага ў Навагрудскім і Слонімскім паветах. 427

ПІНСКІ ПАВЕТ

№ 204. Люты 1863 г., г. Мінск. — Тэлеграма мінскага цывільнага губернатара А.Л. Кажэўнікава магілёўскаму цывільнаму губернатару А.П. Беклямішаву аб з'яўленні паўстанцаў у Пінскім пав. і арыштах падазроных у Барысаўскім і Ігуменскім паветах. 431

№ 205. 17 чэрвеня 1863 г., м. Рэчыца Пінскага пав. — Рапарт камандзіра атрада Палтаўскага рэзервовага пяхотнага палка паручніка Пятроўскага камандзіру гэтэга ж палка аб сутычцы з паўстанцкім атрадам Рамуальда Траўгута ў Альтанаўскай пушчы Валынскай губ. ля мяжы з Пінскім пав. 432

№ 206. 19 чэрвеня 1863 г., м. Столін Пінскага пав. — Рапарт камандзіра атрада жаўнераў Палтаўскага рэзервовага пяхотнага палка падпалкоўніка Пляшкова камандзіру гэтага ж палка і ваеннаму начальніку Пінскага пав. аб сутычцы з паўстанцкім атрадам Рамуальда Траўгута ля м. Столін Пінскага пав. 433

№ 207. 19 чэрвеня 1863 г., в. Радчыцк Пінскага пав. — Рапарт камандзіра атрада Палтаўскага рэзервовага пяхотнага палка маёра Семіганоўскага камандзіру гэтага ж палка аб сутычцы з паўстанцкім атрадам Рамуальда Траўгута ля мызы Калоднае Пінскага пав. 434

№ 208. 22 чэрвеня 1863 г., г. Кобрын. — Паведамленне камандуючага войскамі паўднёвай часткі Гродзенскай губ. генерал-маёра А.Ф. Эгера

ваеннаму начальніку Пінскага пав. палкоўніку Вярхоўскаму аб дзейнасці паўстанцкага атрада на мяжы Гродзенскай і Валынскай губ. і перасоўванні яго ў Пінскі пав....435

№ 209. 21 чэрвеня 1863 г., в. Жытнавічы Пінскага пав. — Рапарт камандуючага атрадам жаўнераў Пскоўскага пяхотнага палка генерал-фельдмаршала князя Кутузава-Смаленскага палка маёра фон Кека ваеннаму начальніку Пінскага пав. палкоўніку Вярхоўскаму аб сутычцы з паўстанцамі ля в. Жытнавічы Пінскага пав. 436

№ 210. 22 чэрвеня 1863 г. — Данясенне арандатара фальв. Сенчыцы Пінскага пав. Антонія Кандратавіча Лявіцкага ваеннаму начальніку Пінскага пав. палкоўніку Вярхоўскаму аб знаходжанні паўстанцкага атрада ў Сенчыцах. 437

№ 211. 28 чэрвеня 1863 г., г. Кобрын. — Паведамленне камандуючага войскамі паўднёвай часткі Гродзенскай губ. генерал-маёра А.Ф. Эгера ваеннаму начальніку Пінскага пав. аб дзеяннях падначаленых яму войскаў супраць атрада Казіміра Нарбута на памежжы Гродзенскай і Валынскай губерняў і Пінскага пав....438

№ 212. 3 жніўня 1863 г., пазіцыя Залессе ля в. Аброўская Вулька Слонімскага пав. — Рапарт падпаручніка Гарбатоўскага ваеннаму начальніку Пінскага пав. аб праследаванні атрада паўстанцаў і сутычцы з ім ля в. Аброўская Вулька на мяжы Слонімскага і Пінскага паветаў....439

№ 213. 6 кастрычніка 1863 г. — Даклад Мінскай следчай камісіі мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву з пераказам паказанняў удзельніка паўстання двараніна Гродзенскай губ. Міхала Палькоўскага аб дзейнасці ў красавіку–траўні 1863 г. атрада паўстанцаў у Слонімскім і Пінскім паветах і з рэзалюцыяй па яго справе....440

Рэчыцкі павет

№ 214. 11 сакавіка 1863 г., маёнтак Клёсін Рэчыцкага пав. — Рапарт рэчыцкага земскага спраўніка І.Т. Бародзіча мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб праведзеных арыштах у Рэчыцкім пав. двараніна г. Мазыра Антонія Шпігановіча, былога студэнта Кіеўскага ўніверсітэта Тадэвуша Арахоўскага і іншых асоб, западозраных ва ўдзеле ў паўстанні. 442

№ 215. 4 сакавіка 1864 г., г. Мазыр. — Рапарт ваеннага начальніка Мазырскага і Рэчыцкага паветаў палкоўніка Чакмарова часоваму ваеннаму губернатару Мінскай губ. В.І. Забалоцкаму аб праведзеных у Мазырскім і Рэчыцкім паветах арыштах асоб, западозраных у падтрымцы паўстання. 445

№ 216. 19 студзеня 1866 г., г. Вільня. — Канфірмацыя віленскага генерал-губернатара К.П. фон Каўфмана ад 19.01.1866 пастановы Часовага палявога аўдытарыята ў г. Вільні ад 15.01.1866 па справе асоб, якія абвінавачваліся ў падтрымцы паўстання ў Рэчыцкім і Мазырскім паветах. 446

Слуцкі павет

№ 217. 25 красавіка 1863 г., г. Слуцк. — Рапарт ваеннага начальніка Слуцкага пав. палкоўніка Астахава мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб разгроме рас. войскамі 21.04.1863 ля в. Азярцы Ігуменскага пав. слуцкага паўстанцкага атрада пад камандаваннем Уладзіслава Машэўскага і Бранілава Вэндарфа з імянным спісам узятых у палон паўстанцаў. 454

№ 218. 3 кастрычніка 1863 г., г. Слуцк. — Загад ваеннага начальніка Слуцкага пав. палкоўніка Астахава ваеннаму начальніку 3 стану Слуцкага пав. аб правядзенні валасных і сельскіх сходаў для прыняцця пастаноў пра ўтрыманне сельскіх узброеных варт за кошт сялян. 460

№ 219. 20 студзеня 1864 г., г. Слуцк. — Загад камандзіра 31 пяхотнай дывізіі генерал-лейтэнанта М.А. Ведэрмейера начальніку гэтага ж штаба падпалкоўніку Шнітнікаву аб правядзенні следства аб прамаўленні ў Слуцкім касцёле «падбухторвальнага» казання, самагубстве інжынер-капітана Уладзіслава Румэля і іншых справах у Слуцкім пав. 461

№ 220. 18 лютага 1864 г., г. Мінск. — Паведамленне часовага ваеннага губернатара Мінскай губ. В.І. Забалоцкага мінскаму цывільнаму губернатару А.Л. Кажэўнікаву аб перадачы на яго вырашэнне справы наглядчыка Слуцкага турэмнага замка, абвінавачанага ў неналежным выкананні службовых абавязкаў, што прывяло да самагубства ўдзельніка паўстання інжынер-капітана Уладзіслава Румэля. 463

№ 221. 12 чэрвеня 1864 г., г. Мінск. — Паведамленне часовага ваеннага губернатара Мінскай губ. В.І. Забалоцкага в.а. мінскага цывільнага губернатара П.Н. Шаўгунову аб прысудзе былога засядальніка Слуцкага павятовага суда Мечыслава Ляткоўскага да ссылкі ў Казанскую губ. 463

№ 222. 14 чэрвеня 1864 г., г. Мінск. — Даклад Мінскай следчай камісіі мінскаму цывільнаму губернатару П.Н. Шаўгунову аб палітычнай нядобранадзейнасці ксяндза Слуцкага касцёла Феліцыяна Гарбачэўскага. 465

№ 223. 5 жніўня 1876 г., г. Мінск. — Прашэнне ўдзельніка паўстання двараніна Слуцкага пав. Ежы-Паўла Магільніцкага мінскаму губернатару В.І. Чарыкаву аб высылцы ў Мінскі дваранскі дэпутацкі сход паведамлення аб вяртанні яму правоў дваранства. 468

Асабовы паказальнік 470

Геаграфічны паказальнік 491

Спіс выкарыстаных крыніц і літаратуры 521

ПРАДМОВА

Паўстанне 1863–1864 гг., якое ў гістарыяграфіі атрымала назву «студзеньскае» (ад месяца яго пачатку), з'яўляецца адной з найбольш маштабных падзей гісторыі зямель былой Рэчы Паспалітай увогуле і беларускіх тэрыторый у прыватнасці, перыяду іх уваходжання ў склад Расійскай імперыі. Яно закранула ўсе сацыяльныя слаі насельніцтва Беларусі і ў значнай ступені паўплывала як на палітычныя і эканамічныя, так і на нацыянальна-культурныя працэсы на гэтых землях у пасляпаўстанцкі перыяд іх гісторыі.

Паўстанне з'яўляецца адной з найлепей вядомых падзей XIX ст. Яго вывучэнне ўведзена ва ўсе вучэбныя праграмы курсаў па гісторыі Беларусі, што выкладаюцца ў школах і ВНУ. Аднак, нягледзячы на тое што шматлікія беларускія даследчыкі XX – пачатку XXI ст. звярталіся да падобнай тэматыкі ў сваіх працах, да гэтага часу паўнавартаснае комплекснае манаграфічнае даследаванне па гісторыі паўстання не выдадзена на тэрыторыі Беларусі. Прычыны гэтага ёсць як аб'ектыўнага, так і суб'ектыўнага характару. Даследаванне паўстання патрабуе прапрацоўкі велізарнага масіву гістарычных крыніц, што захоўваюцца ў абсалютна розных сховішчах у розных дзяржавах, таму перад гісторыкамі паўстае неабходнасць вырашэння шматлікіх арганізацыйных пытанняў пры правядзенні даследаванняў. З іншага боку складанасць і неадназначнасць самой падзеі патрабуюць асцярожнасці і карэктнасці ў падыходах, ацэнках, фармулёўках і высновах, асабліва якія тычыцца ўплыву паўстання на нацыятворчыя працэсы, станаўленне тых ці іншых ідэалагічных сістэм ці ролі ў гэтых падзеях розных дзеячаў.

150-гадовы юбілей паўстання, які ў Беларусі адзначаецца і ў колах навуковай грамадскасці, выклікаў цэлую хвалю навуковых публікацый [1], канферэнцый, дыскусій і іншых форм праяўлення цікавасці да гэтай падзеі. На працягу 2013 г. толькі ў г. Мінску адбылося некалькі канферэнцый і публічных дыскусій, спецыяльна прысвечаных праблемам гісторыі і даследавання паўстання [2]. Яшчэ адна канферэнцыя адбылася ў г. Гродна [3]. Пры гэтым варта адзначыць, што толькі за

---

[1] Агляд навуковых прац айчынных гісторыкаў за перыяд да 2013 г. тут не праводзіцца з той прычыны, што сёлета ён ужо быў праведзены Аленай Фірыновіч [гл.: Фірыновіч А.Э. Паўстанне 1863–1864 гг.: вядомыя і невядомыя крыніцы беларускіх архіваў. – Мінск: Беларуская навука, 2013. – С. 6–32].

[2] Канферэнцыя «Польскае шляхецкае паўстанне 1863 года. Погляд на падзеі праз 150 гадоў» (г. Мінск, 20 студзеня 2013); навукова-практычная канферэнцыя «Паўстанне 1863 г. на Беларусі і яго значэнне для Беларусі» (г. Мінск, 23 сакавіка 2013 г.) (да моманту правядзення канферэнцыі быў выдадзены зборнік яе матэрыялаў: Паўстанне 1863 г. на Беларусі і Кастусь Каліноўскі: матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі (Менск, 23 сакавіка 2013 г.) / [пад рэд. А.Я. Тараса]. – Рыга: Інстытут беларускай гісторыі і культуры, 2013. – 238 с.); V Польска-беларуская гістарычная канферэнцыя «Да 150-годдзя паўстання 1863–1864 гг.» (г. Мінск, 19–20 верасня 2013 г.); міжнародная навуковая канферэнцыя «Паўстанне 1863–1864 гг. у Польшчы, Беларусі, Літве і Украіне: гісторыя і памяць (г. Мінск, 17–18 кастрычніка 2013 г.); публічная дыскусія «Кастусь Каліноўскі і паўстанне 1863–1864 гадоў: канфлікт інтэрпрэтацый 150 гадоў пасля» ў межах II Міжнароднай канферэнцыі Інстытута «Палітычная сфера» «Аднаўленне Гісторыі: памяць і грамадства ў Цэнтральна-Усходняй Еўропе» (г. Мінск, 3 траўня 2013 г.).

[3] Міжнародная навукова-папулярная канферэнцыя «Паўстанне 1863 года на Гарадзеншчыне: у навуковых даследаваннях і памяці народаў» (г. Гродна, 25–26 траўня 2013 г.).

адзін 2013-ы год былі выдадзены некалькі кніг па гісторыі паўстання (у ранейшы перыяд падобныя кнігі ў Беларусі не выходзілі гадамі і нават дзесяцігоддзямі): манаграфія Алены Фірыновіч [4], навукова-папулярны нарыс Дзмітрыя Матвейчыка [5], краязнаўчыя працы Івана Будніка [6], Зміцера Хаценчыка і Дзяніса Канецкага [7]. У айчыннай навуковай і навукова-папулярнай літаратуры з'явілася немалая колькасць артыкулаў, прысвечаных розным аспектам гісторыі паўстання. Сярод іх вылучаюцца публікацыі па гісторыі паўстання на пэўных тэрыторыях [8], дзейнасці пэўных асоб у паўстанні [9], а таксама (асабліва ў краязнаўчых выданнях, але не толькі) матэрыялы пра мемарыяльныя помнікі паўстання [10] і гістарычную памяць у Беларусі пра паўстанне ў цэлым [11]. Апошні накірунак прац выражаны найлепей, як гэта паказваюць праграмы праведзеных канферэнцый, дзе часам большую частку складалі даклады, так ці інакш прысвечаныя даследаванням па гістарыяграфіі паўстання. У юбілейны год была звернута ўвага на працы вядомых гісторыкаў ці публіцыстаў, выдадзеныя раней [12]. Яшчэ большай папулярызацыі паўстання

[4] Фірыновіч А.Э. Паўстанне 1863–1864 гг.: вядомыя і невядомыя крыніцы беларускіх архіваў. – Мінск: Беларуская навука, 2013. – 315 с.

[5] Матвейчык Д.Ч. Паўстанне 1863–1864 гадоў у Беларусі: Нарыс баявых дзеянняў. – Мінск: Медысонт, 2013. – 122 с.: іл.

[6] Буднік І.Ф. Да падзеяў 1863–1864 гг. на Гарадзеншчыне. – Гродна: ЮрСаПрынт, 2013. – 107 с.: іл., партр., карты.

[7] Хаценчык З.А., Канецкі Дз.В. Падзеі паўстання 1863 г. на Вілейшчыне: гістарычныя нарысы. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 67 с.: іл., партр., карты.

[8] Карпович О.В. Рейд отряда Романа Рогинского по Беларуси зимой 1863 года // Вестник Полоцкого государственного университета. – 2013. – № 1. – С. 37–41; Яго ж. Состав и деятельность повстанческих организаций 1863 г. в Витебской губернии // Віцебскія старажытнасці: матэрыялы навук. канф. / рэдкал.: Г.У. Савіцкі [і інш.]. – Мінск: Нацыянальная бібліятэка Беларусі, 2013. – С. 62–65; Лаўрэш Л.Л. Паўстанне 1863 г. на Лідчыне // Лідскі летапісец. – 2013. – № 1. – С. 40–58; Sulik A.F. Powstanie Styczniowe na Wołyniu // Echa Polesia: Kwartalnik Polaków na Polesiu. – 2013. – № 1(37). – S. 26–32; і інш.

[9] [Асіноўскі С.М.] Инсургенты // Архівы і справаводства: навукова-практычны ілюстраваны часопіс. – 2013. – № 3. – С. 146–156; Чаропка В. Выкананы абавязак Антона Трусава // Беларускі гістарычны часопіс. – 2013. – № 3. – С. 19–28; Яго ж. Юзаф Каліноўскі: Шлях да святасці // Беларускі гістарычны часопіс. – 2013. – № 5. – С. 32–41; № 6. – С. 28–38; і інш.

[10] Память о восстании: рассказывают фотографии / [фотографии подготовлены Еленой Третьяк] // Архівы і справаводства: навукова-практычны ілюстраваны часопіс. – 2013. – № 2. – С. 115–120; Jaroszewicz A. Pamiętajmy o Powstaniu // Echa Polesia: Kwartalnik Polaków na Polesiu. – 2013. – № 1(37). – S. 16–20; Paniszewa H. Szlakiem Traugutta po Polesiu // Тамсама. – S. 2–15; Żłobin E. Niechaj Polska zna, jakich synów ma: Rok 1863 na Pińszczyźnie // Тамсама. – S. 21–25; і інш.

[11] Зеленковский И. Историческая память белорусов о польском восстании 1863 года в свете борьбы символов и понятий национальной самоидентификации // Новая Немига литературная: литературно-художественный журнал. – 2013. – № 2. – С. 200–208; Тарас А.Е. Восстание 1863-1864 гг. на белорусских землях. К 150-летию восстания // Деды: дайджест публикаций о белорусской истории. – 2013. – № 11. – С. 63–81; Унучак А.У. 1963 год: як у БССР адзначалася 100-годдзе паўстання 1863–1864 гг. і 125-годдзе з дня нараджэння Кастуся Каліноўскага // Беларускі гістарычны часопіс. – 2013. – № 5. – С. 6–15; і інш.

[12] Кісялёў Г. Смак беларусчыны / уклад. Л. Кісялёвай, прадмова У. Арлова. – Мінск: Лімарыус, 2013. – 496 с.; Маскоўская ўлада на Літве, 1863–1869: далейшы працяг "Чорнай кнігі" аўтара "Аповесці пра Гражыну": [да 150-годдзя паўстання 1863 г.] / пераклад з польскай мовы Віктара Хурсіка. – Мінск: Віктар Хурсік, 2013. – 413 с.: іл., табл., карта.

спрыяюць шматлікія публікацыі пра грамадскія мерапрыемствы, звязаныя з яго тэматыкай — прэзентацыі кніг, мастацкія і музейныя выставы, падрыхтаваныя экскурсіі і да т.п. [13] Тут жа варта згадаць пра дыскусіі, якія вядуцца навукоўцамі ці публіцыстамі пра разнастайныя аспекты паўстання на старонках перыядычных выданняў, прычым значная частка гэтых публікацый прадстаўлена ва ўсеагульнай сетцы Internet.

Нават павярхоўны агляд паказвае, наколькі існуе вялікая цікавасць у беларускім грамадстве да гісторыі паўстання. Аднак варта канстатаваць, што шмат якія навуковыя працы маюць тэматычныя прабелы, няпоўнасці і нярэдкія фактылагічныя памылкі (напрыклад, полацкага гісторыка Яўгена Глазырына ці вышэй згаданыя артыкулы Алега Карповіча). Прычына гэтага ў немалой ступені крыецца ў вузкасці крыніцавай базы, што выкарыстана ў даследаваннях. Для шматлікіх навукоўцаў архіўныя крыніцы па гісторыі паўстання застаюцца невядомымі альбо малавядомымі, што прымушае іх звяртацца да ўжо апублікаваных зборнікаў дакументаў, мемуараў і інш. Аднак услед за гэтым яны часта трапляюць у палон няпоўнасцяў, характэрных для зборнікаў дакументаў, ці суб’ектывізму, уласцівага для эгадакументаў (мемуараў, эпісталярыі, публіцыстычных і літаратурных твораў і г.д.). На вырашэнне акрэсленай праблемы айчыннай гістарыяграфіі ў значнай ступені і накіраваны гэты зборнік.

* * *

Выданне дакументальных матэрыялаў [14] па гісторыі паўстання на тэрыторыі Беларусі мае дастаткова даўнюю, але не вельмі пастаянную традыцыю. Публікацыя зборнікаў дакументаў праводзілася эпізадычна, не ствараючы адзіную паслядоўную лінію. Першыя мэтанакіраваныя публікацыі вялікай колькасці падобных крыніц былі ажыццёўлены яшчэ ў часы Расійскай імперыі. Храналагічна першым з’яўляецца зборнік распараджэнняў віленскага генерал-губернатара Мікалая Мураўёва за 1863–1864 гг., выдадзены ў 1866 г. (год смерці Мураўёва) [15]. У ім дакументы (цыркуляры, загады, інструкцыі і інш.) структураваны паводле прадметна-храналагічнага прынцыпу, а прадметныя катэгорыі пададзены ў алфавітным парадку. Падобны спосаб складання ўскладняе пошук у ім неабходных дакументаў. Тым больш, што прынцып вызначэння катэгорый застаецца незразумелым. Напрыклад, зборнік змяшчае раздзел «Рыбная лоўля», а раздзел «Амністыя» адсутнічае, яго ж ролю выконвае ў пэўнай ступені раздзел «Тыя, што добраахвотна з’яўляюцца з мяцяжа» (рус. — «Добровольно являющиеся из мятежа»). Да негатыўных момантаў варта таксама аднесці публікацыю большасці дакументаў у скарочаным выглядзе, а яшчэ часткі — толькі ў межах назвы дакумента і даты. Тым не менш гэта найбольш

[13] Гл., напрыклад: Весялуха М. Яшчэ раз пра паўстанне // Літаратура і мастацтва. – № 36(4734). – 13 верасня 1863 г. – С. 12; Янушкевіч Я.Я. Вобразы-дакументы // Мастацтва. – 2013. – № 6. – С. 8–9.

[14] У гэтым зборніку не праводзіцца агляд выдадзеных і нявыдадзеных мемуараў па гісторыі паўстання ў сувязі з тым, што гэта – асобны від крыніц, які мае сваю моцную спецыфіку, абумоўленую асаблівасцямі стварэння і зместу.

[15] [Муравьев М.Н.]. Сборник распоряжений Михаила Николаевича Муравьева по усмирению польского мятежа в Северо-Западных губерниях 1863–1864 / сост. Н. Цылов. – Вильна: Типография А.К. Киркора, 1866. – 383 с.

поўны збор падобнага віду дакументаў па гісторыі паўстання ў Беларусі да цяперашняга часу.

50-гадовы юбілей паўстання даў імпульс да публікацыі чарговых збораў дакументаў. Расійскім гісторыкам і захавальнікам Віленскага публічнага музея старажытнасцяў Аляксандрам Мілавідавым у 1913–1915 гг. быў ажыццёўлены праект па публікацыі дакументаў пераважна з фондаў Віленскага генерал-губернатарства, Віленскай публічнай бібліятэкі і Мураўёўскага музея ў г. Вільні. У выніку ў шостай кнізе выдання «Виленский временник» было апублікавана каля 650 дакументаў, створаных разнастайнымі расійскімі дзяржаўнымі органамі пры падаўленні паўстання (рапарты, данясенні, паведамленні і інш.) [16]. Нягледзячы на аднабаковую падачу звестак пра паўстанне з пункту гледжання прадстаўнікоў расійскай адміністрацыі, выдадзены зборнік увёў у навуковы ўжытак значную колькасць факталагічнага матэрыялу для гістарычных даследаванняў і гэтай каштоўнасці не страціў да сённяшняга дня.

У міжваенны перыяд дакументальныя крыніцы па гісторыі паўстання ў Беларусі публікаваліся як у БССР, так і ў ІІ Рэчы Паспалітай. У Мінску тэматыка паўстання плённа вывучалася супрацоўнікамі Інстытута беларускай культуры Янам Віткоўскім, Сяргеем Цытовічам і іншымі. У выніку, апрача некалькіх выдадзеных манаграфій і артыкулаў, у 1927 г. выйшаў зборнік дакументаў «1863 год на Міншчыне» [17]. У ім апублікаваны скапіраваныя Я. Віткоўскім у фондзе ІІІ Аддзялення імператарскай канцылярыі 116 дакументаў, якія тычыліся непасрэдна Мінскай губерні. Гэта пераважна службовая перапіска расійскіх цывільных і ваенных чыноўнікаў за перыяд з 23 студзеня 1863 г. па 1 жніўня 1867 г. — данясенні, рапарты, прашэнні, распараджэнні і г.д. У сувязі з тым, што фонд Мінскай следчай камісіі (НГАБ. – Ф. 1418) захаваўся фрагментарна, немалую каштоўнасць маюць тры спісы асоб, што знаходзіліся пад следствам у камісіі ў 1863 г. Яшчэ некалькі дакументаў змешчаны ў дадатку. У цэлым зборнік увёў у навуковы ўжытак вялікую колькасць крыніц, якія тычацца гісторыі паўстання ў Беларусі.

Немалы ўклад у публікацыю дакументальных крыніц па гісторыі паўстання ўнёс другі том зборніка «Дакументы і матэрыялы па гісторыі Беларусі», падрыхтаванага Інстытутам гісторыі Акадэміі навук БССР [18]. VII раздзел, які займае ў томе 90 старонак, мае назву «Беларусь у гады паўстання 1863 г.». У ім апублікаваны 93 дакументы, якія пераважна захоўваліся ў копіях у архіве Інстытута гісторыі АН БССР. У сувязі з тым, што зборнік разлічваўся не толькі на прафесіяналаў-навукоўцаў, але і на выкладчыкаў і навучэнцаў, археаграфічны бок публікацыі ў ім выражаны дастаткова слаба. Загалоўкі многіх дакументаў былі складзены некарэктна, месцазнаходжаннем дакументаў указваўся менавіта архіў Інстытута гісторыі, дзе

---

[16] Виленский временник / основатель и редактор А.Н. Харузин. – Кн. 6: Архивные материалы Муравьевского музея, относящиеся к польскому восстанию в пределах Северо-Западного края. В 2 ч. / сост. А.И. Миловидов. – Ч. 1: Переписка по политическим делам гражданского управления с 1 января 1862 г. по май 1863 г. – Вильна: Губернская типография, 1913; Ч. 2: Переписка по военным действиям с 10 января 1863 г. по 7-е января 1864 г. – Вильна: Губернская типография, 1915.

[17] Rok 1863 na Mińszczyźnie – 1863 год на Меншчыне / zebr. i opr. J. Witkowski, O. Janiewicz i Lp. Lech. – Mińsk: Nakładem Instytutu Kultury Białoruskiej, 1927. – 216 s.

[18] Дакументы і матэрыялы па гісторыі Беларусі. Т. 2 (1772–1903 гг.) / пад рэд. Н.М. Нікольскага [і інш.]. – Мінск: Выдавецтва Акадэміі навук БССР, 1940. – 939 с.

захоўваліся копіі, а не архівасховішча, адкуль гэтыя дакументы капіраваліся. Шматлікія дакументы апублікаваны толькі ва ўрыўках, вытрымках і да т.п., пры гэтым апушчаныя часткі ніякім чынам не растлумачаны. Урэшце, зборнік атрымаўся выразна палітызаваны. Напрыклад, пра папярэдняе пакаленне даследчыкаў і археографаў (Ігнатоўскага, Віткоўскага і інш.), некаторыя з якіх былі на той час рэпрэсіраваныя і нават расстраляныя, пісалася: *«Польскія агенты, беларускія нацыянал-фашысты, імкнуліся паказаць, што нібы беларускі народ, у прыватнасці беларускае сялянства, паўстала сумесна з польскімі элементамі насельніцтва Беларусі супроць рускага ўрада і за паўстанцкі польскі ўрад. Такая пастаноўка пытання, як сведчаць публікуемыя тут новыя дакументы, з'яўляецца тэндэнцыйнай фальсіфікацыяй гістарычнай сапраўднасці. Дакументы VII раздзела павінны дапамагчы совецкім гісторыкам разабрацца ў гэтым пытанні і намеціць правільны падыход для яго вырашэння»* [19]. Усё гэта, аднак, не пазбаўляе каштоўнасці зборніка, які ўвёў у навуковы ўжытак вялікую колькасць факталагічнага матэрыялу па гісторыі паўстання.

У міжваеннай Польшчы, дзе паўстанне на дзяржаўным узроўні з'яўлялася адной з найбольш шанаваных падзей нацыянальна-вызваленчай барацьбы, таксама адбывалася публікацыя дакументальных крыніц па яго гісторыі. У гэты час пад рэдакцыяй Вацлава Студніцкага апублікаваны спіс асоб, якім за ўдзел у паўстанні быў вынесены смяротны прысуд на тэрыторыі Віленскай вайсковай акругі з пачатку паўстання да 1 кастрычніка 1864 г., з фондаў Часовага палявога аўдытарыята ў Вільні [20]. Дакумент папярэджаны аб'ёмнай прадмовай, якая складаецца з заканадаўчых дакументаў, што тычыліся паўстання, і аўтарскіх тэкстаў пра некаторыя яго бакі. Моцна зніжае каштоўнасць гэтай крыніцы публікацыя яе не на мове арыгіналу (рускай), а ў перакладзе на польскую, што выклікае адсутнасць археаграфічнай апрацоўкі тэксту. Аднак, з іншага боку, дакумент забяспечаны аўтарскімі каментарыямі і біяграфічнымі даведкамі пра згаданых у дакуменце паўстанцаў, часам дастаткова аб'ёмнымі — да некалькіх старонак тэксту на 1 асобу.

У пасляваенны перыяд моцны ўздым цікавасці да паўстання назіраўся напярэдадні і падчас 100-гадовага юбілею гэтай падзеі, што ў сваю чаргу стымулявала зварот да крыніц, у першую чаргу архіўных, і з'яўленне пэўнай колькасці навуковых аглядаў і аналізаў разнастайных комплексаў дакументаў ці апублікаваных матэрыялаў [21].

Менавіта ў адзначаны час быў ажыццёўлены найбольш маштабны міжнародны праект публікацыі дакументальных крыніц па гісторыі паўстання на тэрыторыях былой Рэчы Паспалітай, у т.л. і Беларусі. У 1957 г. Акадэмія навук СССР і Польская акадэмія навук падпісалі пагадненне аб навуковым супрацоўніцтве, у адпаведнасці з якім была створана польска-савецкая камісія для падрыхтоўкі і выдання зборнікаў дакументаў і матэрыялаў серыі «Паўстанне 1863 года: Дакументы і матэрыялы». З гэтай серыі 2 зборнікі змясцілі крыніцы непасрэдна па гісторыі паўстання ў Бела-

[19] Тамсама. – С. IX. Захавана граматыка арыгіналу.

[20] Rok 1863: Wyroki śmierci / Red.: Wacław Studnicki. – Wilno: Nakł. i druk Ludwika Chomińskiego, 1923. – 122 s. (Wileńskie źródła archiwalne).

[21] Больш падрабязна пра гэта гл.: Фірыновіч А.Э. Паўстанне 1863–1864 гг.: вядомыя і невядомыя крыніцы… – С. 20–21.

русі — «Рэвалюцыйны ўздым у Літве і Беларусі ў 1861–1862 гг.» [22], дзе апублікавана вялікая колькасць дакументаў па гісторыі так званага «маніфестацыйнага» і сялянскага руху, якія папярэднічалі ўзброенаму выступленню, і «Паўстанне ў Літве і Беларусі 1863–1864 гг.» [23]. Сотні дакументаў, апублікаваных у зборніках, значна ўзбагацілі фактычнае насычэнне даследаванняў больш позніх гісторыкаў. Пры гэтым каштоўнымі з'яўляюцца не толькі самі дакументы, але і аб'ёмныя каментарыі, якімі яны дапоўнены. Вялікай заслугай праекта з'яўляецца археаграфічная апрацоўка дакументаў у адпаведнасці са спецыяльна распрацаванай Генадзем Кісялёвым інструкцыяй («памяткай») [24], якая ўзятая за аснову пры апрацоўцы дакументаў гэтага зборніка.

Пасля рэалізацыі такога маштабнага праекта і заканчэння юбілею цікавасць да публікацыі дакументальных крыніц па гісторыі паўстання ў Беларусі істотна знізілася. Гісторыкі 70–80-х гг. у большай ступені сканцэнтраваліся на прапрацоўцы ўжо вядомых (апублікаваных ці неапублікаваных) комплексаў крыніц і напісанні на іх базе сваіх навуковых прац. Адзінкавыя дакументальныя крыніцы, якія публікаваліся ў гэты час, не аказвалі істотнага ўплыву па пашырэнне ўведзенага ў навуковы ўжытак фактычнага матэрыялу.

З набыццём незалежнасці Рэспублікі Беларусь паўстала пытанне пра перагляд у айчыннай гістарыяграфічнай традыцыі шмат якіх ідэйных установак, якія панавалі ў савецкі час, што ў сваю чаргу ізноў выклікала патрэбу звароту да вядомых і выяўлення новых гістарычных крыніц. У немалой ступені гэта тычылася і распрацоўкі праблематыкі паўстання, аднак навуковыя публікацыі дакументаў па яго гісторыі мелі эпізадычны характар.

У 1999 г. выйшаў у свет падрыхтаваны Генадзем Кісялёвым зборнік, прысвечаны спадчыне Канстанціна Каліноўскага [25]. Сярод іншага ў ім апублікаваны некаторыя матэрыялы следчых і судовых спраў (пратаколы допытаў Каліноўскага, яго запіскі на следстве і інш.), а таксама дакументы Літоўскага правінцыйнага камітэта (загады, маніфесты і да т.п.), якія тычацца і тэрыторыі Беларусі (некаторыя змешчаныя ў зборніку дакументы ўжо публікаваліся раней).

У 2001 г. Віктар Хурсік апублікаваў некалькі спісаў асоб, сасланых за падтрымку паўстання, з фондаў НГАБ [26]. Аднак гэтую публікацыю, пазбаўленую археаграфічнага падыходу пры падрыхтоўцы і з эмацыянальнымі назвай і прадмовай, варта аднесці хутчэй да публіцыстычных, чым да ўласна навуковых.

Адзіны падрыхтаваны непасрэдна архівістамі зборнік дакументаў па гісторыі паўстання быў выпушчаны Нацыянальным гістарычным архівам Беларусі ў

[22] Революционный подъем в Литве и Белоруссии в 1861–1862 гг.: документы и материалы. – М.: Наука, 1964. – 707 с.

[23] Восстание в Литве и Белоруссии 1863–1864 гг.: Сб. документов / [АН СССР, Ин-т славяноведения и др. – М.; Вроцлав: Наука, 1965. – 587 с.

[24] Шумейко М.Ф. Из истории подготовки международных публикаций (Методические рекомендации по археографической обработке документов серии сборников «Восстание 1863 г.») // Беларускі археаграфічны штогоднік. – Вып. 11. – Мінск: БелНДІДАС, 2010. – С. 273–291.

[25] Каліноўскі К. За нашую вольнасць: Творы, дакументы / Уклад., прадм., паслясл., пер. і камент. Г. Кісялёва. – Мн.: Міжнар. фонд "Бел. кнігазбор", 1999. – 459 с., [2] л. іл. – (Беларускі кнігазбор. Серыя 2, Гісторыка-літаратурныя помнікі).

[26] Хурсік В.У. Трагедыя белай гвардыі: Бел. дваране ў паўстанні 1863–1864 гг.: Гіст. нарыс і спісы / Віктар Хурсік. – Мн.: Пейто, 2001. – 130, [1] с.

г. Гродна (далей — НГАБ у г. Гродна) у 2006 г.[27]. У ім апублікаваны 100 дакументаў з фондаў архіва адзінай відавой прыналежнасці — гэта паказанні розных асоб, якія даваліся расійскім чыноўнікам і органам падчас правядзення следчых мерапрыемстваў. Аднак успрыняццю матэрыялаў зборніка ў пэўнай ступені перашкаджаюць некаторыя асаблівасці археаграфічнай апрацоўкі дакументаў. Пры іх публікацыі складальнікамі быў абраны так званы «дыпламатычны прыём» з наступнай аргументацыяй: *«Выбар гэтага прыёму перадачы тэксту дакументаў абумоўлены тым, што дакументы дзевятнаццатага стагоддзя набылі ўжо старажытнасць, характэрную для больш ранніх эпох. Апрача таго перадача тэксту дыпламатычным прыёмам дазваляе захаваць першапачатковасць дакумента, за выключэннем абрысу літар, перадае дух эпохі, у якой яны ўзніклі, і таму гэты зборнік будзе ўяўляць цікавасць для лінгвістаў, у пэўнай ступені, палеографаў і інш.»*[28]. Апрача таго, зборнік пазбаўлены каментарыяў да зместу дакументаў, што тым больш актуальна пры публікацыі такога суб'ектыўнага віду крыніц, як паказанні, лакалізацыі падзей у адпаведнасці з сучасным адміністрацыйна-тэрытарыяльным падзелам, біяграфічных звестак пра згаданых асоб. Не на карысць зборніка гаворыць таксама і няякасны друк, пры якім у некаторых выпадках нават выпадаюць спецыяльныя сімвалы і словы застаюцца з прабеламі. Аднак, нягледзячы на спрэчнае абгрунтаванне археаграфічнага прыёму і ўсе астатнія хібы, зборнік з'яўляецца да гэтага часу адзінай спробай вырашэння праблемы масавага ўвядзення ў навуковы ўжытак тэкстаў дакументаў па гісторыі паўстання з беларускіх архіваў часоў незалежнасці Рэспублікі Беларусь.

Вялікую каштоўнасць для ўвядзення ў навуковы ўжытак матэрыялаў з айчынных архівасховішчаў мае згаданая вышэй манаграфія Алены Фірыновіч, у якой у якасці дадатку змешчаны пералікі выяўленых спраў і дакументаў. У ёй змешчаны пералік 469 спраў з Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі (далей — НГАБ) і 166 — з фондаў НГАБ у г. Гродна[29]. Такім спосабам праблема выкарыстання тэкстаў дакументаў хаця і не вырашаецца, аднак для даследчыкаў істотна аблягчаецца іх пошук.

* * *

Нельга сказаць, што крыніцы з Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі заставаліся па-за ўвагай беларускіх гісторыкаў. Наадварот, даследчыкі як раней, так і цяпер звяртаюцца да іх пры правядзенні сваіх навуковых даследаванняў. Акрамя А. Фірыновіч, дакументы з НГАБ выкарыстаны для напісання прац Зінаідай Антановіч, Вольгай Гарбачовай, Яўгенам Глазырыным, Алегам Карповічам, Аляксандрам Лашкевічам, Аленай Серак, Валянцінай Шаўкапляс, Валянцінай Яноўскай (Грыгор'евай) і іншымі сучаснымі айчыннымі і замежнымі даследчыкамі. Аднак аналіз апублікаваных у Беларусі навуковых прац паказвае недастатковасць выкарыстання ў іх дакументаў з НГАБ, асабліва пры параўнанні з колькасцю наяўных у архіве. Дастаткова прывесці наступны прыклад. Матэрыялы з НГАБ былі выкарыстаны пры падрыхтоўцы згаданага вышэй зборніка дакументаў «Паўстанне ў Літве і Беларусі

[27] Повстанческое движение в Гродненской губернии 1863–1864 гг.: сб. документов / подг. Т.Ю. Афанасьева [и др.]; редкол. Д.В. Карев (отв. ред.) [и др.]. – Брест: Академия, 2006. – 397 с.

[28] Тамсама. – С. 19.

[29] Фірыновіч А.Э. Паўстанне 1863–1864 гг.: вядомыя і невядомыя крыніцы… – С. 109–285.

1863–1864 гг.». Мінская, Магілёўская і Віцебская губерні прадстаўлены ў зборніку адпаведнымі раздзеламі з 56-ю дакументамі агулам, аднак дакументаў з Цэнтральнага дзяржаўнага гістарычнага архіва БССР (папярэднік НГАБ) апублікавана толькі 12 (4 у раздзеле па Мінскай губерні, 5 — па Магілёўскай і 3 — па Віцебскай). Раздзелы па гэтых губернях сфарміраваны пераважна з дакументаў Цэнтральнага дзяржаўнага гістарычнага архіва Літоўскай ССР (далей — ЦДГА ЛітССР) (у цяперашні час — Літоўскі дзяржаўны гістарычны архіў). Яшчэ невялікая колькасць дакументаў з Мінска была выкарыстана для складання каментарыяў, аднак без публікацыі іх тэксту. Для параўнання — дакументаў з НГАБ у г. Гродна (у той час — Цэнтральны дзяржаўны гістарычны архіў БССР (Гродна)) у зборніку апублікавана 37.

У якасці доказу недастатковасці ўжывання крыніц з НГАБ падчас 100-гадовага юбілею паўстання магчыма прывесці яшчэ адзін прыклад. У манаграфіі Анатоля Смірнова [30], якая да гэтага часу застаецца адным з найбольш грунтоўных комплексных даследаванняў па гісторыі паўстання 1863–1864 гг. у Беларусі і Літве, матэрыялы з Цэнтральнага дзяржаўнага гістарычнага архіва БССР (у той час размяшчаўся ў г. Магілёве) і Дзяржаўнага архіва Мінскай вобласці (г. Мінск) увогуле не выкарыстаны, а апісанне дзейнасці паўстанцкіх атрадаў у Мінскай, Магілёўскай і Віцебскай губернях базіруецца пераважна на крыніцах з ЦДГА ЛітССР (г. Вільня) і Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Кастрычніцкай рэвалюцыі (г. Масква).

Усё гэта ўказвае на недастатковую прапрацоўку фондаў НГАБ на прадмет выяўлення крыніц па гісторыі паўстання 1863–1864 гг., што застаецца актуальным (хаця ўжо ў меншай ступені) да цяперашняга часу.

На сённяшні дзень у фондах НГАБ выяўлена каля 3 тысяч спраў, якія ў той ці іншай ступені тычацца гісторыі паўстання альбо яго прамых наступстваў. Варта адразу адзначыць, што за рэдкім выключэннем дакументы з гэтых спраў былі створаны расійскімі дзяржаўнымі органамі, і таму ў першую чаргу ў іх адлюстравана палітыка расійскіх улад па падаўленні выступлення і правядзенні рэпрэсій у адносінах да яго ўдзельнікаў. Сярод такіх органаў варта вылучыць камісіі, якія займаліся правядзеннем следства па справах паўстанцаў. У НГАБ захоўваюцца асобныя фонды дзвюх следчых камісій Мінскай губерні — у гарадах Мінску (ф. 1418) і Слуцку (ф. 1524); адной — Віцебскай — у г. Віцебску (ф. 3046); і чатырох у Магілёўскай — у гарадах Магілёў (ф. 3257), Орша (ф. 3255), Чэрыкаў (ф. 3366) і Горкі (ф. 3286). Гэтыя фонды захаваліся фрагментарна. Самы вялікі з іх — Магілёўскай следчай камісіі — уключае толькі 65 спраў, а агульная колькасць спраў у іх — 118. Найбольш цікавай групай матэрыялаў у гэтых фондах з'яўляюцца спісы паўстанцаў альбо абвінавачаных ва ўдзеле ці падтрымцы паўстання, багатыя біяграфічнымі звесткамі. Асобна варта згадаць пра матэрыялы Мінскага паліцэйскага суда, якія захаваліся ў фондзе Мінскага павятовага суда (ф. 159). Крыху менш за 30 спраў (з № 6672 па № 6699) змяшчаюць каштоўныя дакументы па гісторыі «маніфестацыйнага» руху ў Мінскай губерні.

Наступную групу фондаў, цікавых для даследчыкаў паўстання, складаюць фонды ваенных начальнікаў — часовых ваенных губернатараў Мінскай (ф. 296) і Магілёўскай (ф. 3256) губерняў, павятовых начальнікаў Пінскага (ф. 1521), Слуцкага

[30] Смирнов А.Ф. Восстание 1863 года в Литве и Белоруссии. – М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1963. – 391 с.

(ф. 1525), Дрысенскага (ф. 2601), Веліжскага і Суражскага (ф. 2569) паветаў, ваенных начальнікаў другога (ф. 1528) і трэцяга (ф. 1527) станаў Мінскага павета. Як правіла, гэтыя фонды таксама з'яўляюцца нешматлікімі, колькасць спраў у іх не перавышае дваццаці. Выключэнне складаюць толькі фонды часовых ваенных губернатараў Мінскай (204 справы) і Магілёўскай (69 спраў) губерняў. Гэтыя фонды ўключаюць матэрыялы аб дзейнасці саміх ваенных начальнікаў: цыркуляры, распараджэнні, загады, рапарты і г.д. Тут жа змяшчаюцца ў вялікай колькасці справы аб абвінавачванні і прысуджэнні асоб да розных відаў пакарання за ўдзел і падтрымку паўстання.

Найбольшая колькасць спраў па гісторыі паўстання 1863–1864 гг. захоўваецца ў «вялікіх» фондах — губернскіх праўленняў (Мінскае — ф. 295, Віцебскае — ф. 1416, Магілёўскае — ф. 2003), упраўленняў дзяржаўных маёмасцяў (гл. ніжэй) і канцылярый губернатараў (мінскага — ф. 295, віцебскага — ф. 1430, магілёўскага — ф. 2001). Напрыклад, другі вопіс фонду канцылярыі магілёўскага цывільнага губернатара (каля 200 спраў) прысвечаны выключна паўстанню, пераважна — канфіскацыі маёмасці яго ўдзельнікаў. Матэрыялы з «вялікіх» фондаў дазваляюць прасачыць царскую палітыку ў Беларусі падчас паўстання ў адносінах да розных груп насельніцтва (аднадворцаў, шляхты, сялянства, старавераў і г.д.): накладанне грашовых спагнанняў і кантрыбуцый, фарміраванне вайсковых адзінак і цывільнай варты, перавод з прывілеяванага ў падатковыя саслоўі і інш.

Абавязковым пры прапрацоўцы гэтых фондаў з'яўляецца зварот увагі не толькі на матэрыялы за 1861–1866 гг., калі адбываліся мірныя і ўзброеныя выступленні і актыўныя рэпрэсіі супраць іх удзельнікаў, але і на справы канца 60–80-я гг. XIX ст., калі ў выніку некалькіх амністый шмат якія катэгорыі сасланых атрымалі пэўныя палёгкі пакарання.

Самай значнай групай спраў у «вялікіх» фондах з'яўляюцца дакументы аб маёмасці ўдзельнікаў паўстання і асоб, якія абвінавачваліся ў прыналежнасці да яго, — накладанне секвестру і забароны, правядзенне канфіскацый, продаж канфіскаваных маёнткаў, спагнанне грашовых штрафаў і да т.п. Гэта з'яўляецца натуральным вынікам таго факта, што канфіскацыі і рознага кшталту грашовыя спагнанні былі адным з галоўных сродкаў пасляпаўстанцкіх рэпрэсій.

Варта звярнуць увагу на фонд Віцебскага губернскага праўлення, у якім матэрыялы па паўстанні захоўваюцца пераважна ў трэцім, чацвёртым і шостым вопісах. Асаблівую цікавасць выклікае шосты вопіс, у які ўключана значная частка матэрыялаў, што выходзяць па-за межы трох губерняў (Мінскай, Магілёўскай і Віцебскай). На працягу 1863–1864 гг. вялася перапіска паміж рознымі губернскімі праўленнямі (упраўленнямі) наконт секвестру і канфіскацыі маёмасці. Менавіта такім чынам у гэты фонд трапіла немалая колькасць спісаў, вышукных артыкулаў, копій канфірмацый і да іншых дакументаў, дзе згадваюцца тысячы асоб, што паходзілі з Ковенскай, Віленскай, Гродзенскай і Валынскай губерняў.

Справы пра секвестр і канфіскацыі маёнткаў у вялікай колькасці захоўваюцца ў фондах Мінскага (ф. 27, каля 50 спраў) і Віцебскага (ф. 2514, больш за 150 спраў) упраўленняў дзяржаўных маёмасцяў. У фондзе Магілёўскага ўпраўлення (ф. 2189) не выяўлена падобных матэрыялаў, і ўвогуле, за 60-я гг. у ім захоўваецца ўсяго некалькі спраў, што гаворыць пра фрагментарную захаванасць дакументаў гэтага ўпраўлення. У сувязі з тым, што вядзеннем спраў маёмасці паўстанцаў займаліся

менавіта ўпраўленні дзяржаўных маёмасцяў, матэрыялы пра паўстанне рэдка сустракаюцца ў фондах губернскіх казённых палат.

Пры правядзенні даследаванняў неабходна таксама выкарыстанне матэрыялаў з фондаў павятовых паліцэйскіх упраўленняў — Віцебскага (ф. 2500), Полацкага (ф. 2633), Лепельскага (ф. 2532), Суражскага (ф. 2586), Горацкага (ф. 2005), Аршанскага (ф. 2009), — у кожным з якіх налічваецца ад некалькіх да некалькіх дзясяткаў спраў, якія тычацца гісторыі паўстання. Як правіла, гэта справы аб увядзенні ваеннага становішча ў губерні і павеце, арганізацыі ваенна-павятовага ўпраўлення, пошуках удзельнікаў паўстання, секвестры і канфіскацыі іх маёмасці, зборы звестак пра арыштаваных для следчых камісій і да т.п.

Адносіны царскіх улад да каталіцкага духавенства падчас і пасля паўстання найлепш адлюстраваны ў фондзе Магілёўскай рымска-каталіцкай кансісторыі (ф. 1781). У прыватнасці, тут прасочваецца правядзенне рэпрэсіўных мерапрыемстваў супраць ксяндзоў, якія прымалі ўдзел у паўстанні, спачувалі яму альбо трапілі пад суд па падазронасці. Варта таксама заўважыць, што дакументы з гэтага фонду не дазваляюць скласці поўную карціну адносін каталіцкага духавенства да паўстання і з'яўляюцца фрагментарнымі [31]. Апрача таго, да цяперашняга часу фонд застаецца слаба прапрацаваным.

Для даследчыка паўстання на тэрыторыі Магілёўскай губерні карысным будзе зварот да фонду магілёўскага турэмнага замка (ф. 2150), дзе ўтрымлівалася вялікая колькасць удзельнікаў паўстання на працягу 1863–1865 гг. Матэрыялы фонду паказваюць складаныя ўмовы ўтрымання паўстанцаў пад вартай, змяшчаюць іх спісы, дакументы аб іх перамяшчэнні, спробах уцёкаў са зняволення і да т.п.

У НГАБ захоўваюцца таксама некалькі невялікіх фондаў, справы ў якіх тычацца выключна паўстання альбо яго наступстваў. Такімі з'яўляюцца фонды прыстава 3-га стану Горацкага павета (ф. 3288, 4 справы), паліцэйскага наглядчыка г. Копысі Магілёўскай губерні (ф. 3253, 3 справы), паліцэйскага наглядчыка 2-га стану Мінскага павета (ф. 1509, 9 спраў). З прычыны малой колькасці ўключаных у іх матэрыялаў гэтыя фонды дазваляюць скласці толькі павярхоўную ці фрагментарную карціну паўстання на зададзеных у назвах тэрыторыях.

Спіс фондаў, дзе захоўваюцца матэрыялы па паўстанні 1863–1864 гг., не абмяжоўваецца вышэй згаданымі. Адзінкавыя справы, якія не складаюць суцэльнага комплексу, трапляюцца ў некалькіх дзясятках фондаў — Ігуменскага павятовага суда (ф. 160), ігуменскага павятовага страпчага (ф. 162), Мінскага дваранскага дэпутацкага сходу (ф. 319), мінскага губернскага маршалка (ф. 320), Бабруйскага (ф. 609) і Барысаўскага (ф. 702) павятовых паліцэйскіх упраўленняў, Магілёўскай злучанай палаты крымінальнага і цывільнага суда (ф. 2111) і інш.

Неабходна таксама адзначыць пэўную тэрміналагічную асаблівасць назваў спраў. Шматлікія асобы, якія ў іх фігуруюць як «паўстанцы», на самой справе

[31] Выказваем падзяку кандыдату гістарычных навук дацэнту кафедры крыніцазнаўства гістарычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта Зінаідзе Васільеўне Антановіч за дапамогу ў выяўленні матэрыялаў па паўстанні 1863–1864 гг. з фондаў каталіцкіх кансісторый.

ўдзельнікамі паўстання не з'яўляліся, а, як гэта вынікае з саміх спраў, толькі абвінавачваліся ці падазраваліся ў прыналежнасці да яго [32].

Такім чынам, у НГАБ захоўваецца вялікі масіў матэрыялаў па гісторыі паўстання 1863–1864 гг. у Беларусі. Наяўныя дакументы дазваляюць асвятліць шматлікія аспекты гэтай важнай для айчыннай гістарыяграфіі праблемы. Яны абавязкова павінны быць выкарыстаны для напісання комплекснай працы манаграфічнага характару па гісторыі паўстання. Без іх ужывання вырашэнне гэтай праблемы застанецца няпоўным.

* * *

Пры складанні зборніка ні ў якім разе не ставілася задача скарыстаць усе дакументы Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі па гісторыі паўстання 1863–1864 гг. і падаць іх да ведама навуковай грамадскасці. Зрэшты, гэта і немагчыма ў межах невялікага аднатомнага зборніка. Яго мэта — увесці ў навуковы ўжытак ужо выяўленыя ў фондах архіва найбольш цікавыя паводле інфармацыйнага патэнцыялу крыніцы, якія асвятляюць самыя разнастайныя аспекты такой складанай, неадназначнай, у пэўнай ступені трагічнай гістарычнай з'явы, якой з'яўляецца паўстанне.

Адабраныя для ўключэння ў зборнік дакументы ахопліваюць храналагічныя межы больш шырокія за 1863–1864 гг. — з 1861 г., калі на землях былой Рэчы Паспалітай пачаўся перыяд так званага «маніфестацыйнага» руху, да 1870-х гг. (найбольш позні дакумент — 1876 г. (№ 223)), калі адбываўся працэс амністыі ўдзельнікаў паўстання. Тэматычна яны дазваляюць прасачыць выспяванне паўстання ў 1861–1862 гг., баявыя дзеянні на тэрыторыі Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай губерняў, мерапрыемствы расійскіх улад па задушэнні паўстання, правядзенні рэпрэсій у адносінах да яго ўдзельнікаў і змяненні ў цэлым палітычнай сітуацыі на землях Беларусі з мэтай недапушчэння падобных выступленняў у будучыні. Пададзеныя ў зборніку дакументы паказваюць сітуацыю на тых ці іншых тэрыторыях напярэдадні паўстання, стаўленне да яго розных канфесійных і сацыяльных груп насельніцтва, правядзенне працэсу амністыі ўдзельнікаў паўстання, а таксама шматлікія іншыя бакі гэтага складанага гістарычнага перыяду.

Геаграфічна дакументы ахопліваюць (за рэдкімі выключэннямі) абшар Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай губерняў. Гэта з'яўляецца вынікам таго факта, што ў фондах НГАБ захоўваюцца матэрыялы, якія ствараліся менавіта на гэтых землях. Гісторыя паўстання ў іншых «беларускіх» губернях (Гродзенскай і Віленскай) у іх адлюстравана слаба, што не дазваляе правесці адбор дакументаў і па гэтых тэрыторыях.

Дакументы, змешчаныя ў зборніку, публікуюцца ўпершыню. Некаторыя з іх ужо ўжываліся беларускімі і замежнымі гісторыкамі ў навуковых працах, аднак большасць яшчэ невядома гісторыкам. Дакументы на рускай мове друкуюцца без перакладу, дакументы на польскай — з перакладам на беларускую мову. Каментарыі і

[32] Больш падрабязна агляд крыніц па гісторыі паўстання 1863–1864 гг. з фондаў НГАБ гл.: Матвейчык Дз.Ч. Паўстанне 1863–1864 гг.: крыніцы з Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі (агульны агляд) // Архівы і справаводства. – 2013. – № 1. – С. 66–77.

патэкставыя заўвагі створаны на беларускай мове. Лакалізацыя населеных пунктаў праведзена на падставе тагачасных і сучасных даведнікаў [33].

Дакументы размешчаны паводле геаграфічна-храналагічнага прынцыпу і згрупаваны ў пяць раздзелаў, тры з іх падзелены на падраздзелы, вылучаныя асобна па кожным павеце. Нумарацыя дакументаў бесперапынная.

Першы раздзел — «Пярэдадзень паўстання» — змяшчае 11 дакументаў, якія адлюстроўваюць развіццё на тэрыторыі трох губерняў «маніфестацыйнага» руху і дзейнасць расійскіх улад па яго спыненні, правядзенні першых рэпрэсій у адносінах да апазіцыйна настроенага насельніцтва. Сярод дакументаў афіцыйнага справаводства — лісты, данясенні, рапарты вышэйшых і ніжэйшых чыноўнікаў цывільнай адміністрацыі пра спевы «забароненых гімнаў» у касцёлах, пакараннях удзельнікаў недазволеных уладамі грамадскіх мерапрыемстваў і інш. Тут жа змешчана адозва «польскай моладзі» «Да ліцвінак і русінак» — адзіны ў зборніку дакумент літаратурна-публіцыстычнага жанру, уключаны з прычыны сваёй рэдкасці.

Другі раздзел — «Віленскае генерал-губернатарства» — прадстаўлены 9-ю дакументамі пераважна адміністрацыйна-распарадчага характару, якія не ствараліся спецыяльна для трох згаданых вышэй губерняў, а дзейнічалі на іх тэрыторыях як на частцы ўсяго генерал-губернатарства.

---

[33] Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь: Брэсцкая вобласць: Нармат. давед. / І.А. Гапоненка, І.А. Капышоў і інш.; пад рэд. В.П. Лемцюговай. – Мінск: Тэхналогія, 2010. – 319 с.; Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь: Віцебская вобласць: Нармат. давед. / І.А. Гапоненка, І.А. Капышоў і інш.; пад рэд. В.П. Лемцюговай. – Мінск: Тэхналогія, 2009. – 669 с.; Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь: Гомельская вобласць: Нармат. давед. / І.А. Гапоненка, І.А. Капышоў і інш.; пад рэд. В.П. Лемцюговай. – Мінск: Тэхналогія, 2006. – 382 с.; Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь: Гродзенская вобласць: Нармат. давед. / І.А. Гапоненка, І.А. Капышоў і інш.; пад рэд. В.П. Лемцюговай. – Мінск: Тэхналогія, 2004. – 471 с.; Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь: Магілёўская вобласць: Нармат. давед. / І.А. Гапоненка, І.А. Капышоў і інш.; пад рэд. В.П. Лемцюговай. – Мінск: Тэхналогія, 2007. – 407 с.; Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь: Мінская вобласць: Нармат. давед. / І.А. Гапоненка, І.А. Капышоў і інш.; пад рэд. В.П. Лемцюговай. – Мінск: Тэхналогія, 2003. – 605 с.; Рапановіч Я.Н. Слоўнік назваў населеных пунктаў Брэсцкай вобласці / рэд. П.П. Шуба. – Мн.: Навука і тэхналогія, 1980. – 176 с.; Яго ж. Слоўнік назваў населеных пунктаў Віцебскай вобласці / рэд. П.П. Шуба. – Мн.: Навука і тэхналогія, 1977. – 504 с.; Яго ж. Слоўнік назваў населеных пунктаў Гомельскай вобласці / рэд. П.П. Шуба. – Мн.: Навука і тэхналогія, 1986. – 240 с.; Яго ж. Слоўнік назваў населеных пунктаў Гродзенскай вобласці / рэд. П.П. Шуба. – Мн.: Навука і тэхналогія, 1982. – 319 с.; Яго ж. Слоўнік назваў населеных пунктаў Магілёўскай вобласці / рэд. П.П. Шуба. – Мн.: Навука і тэхналогія, 1983. – 240 с.; Яго ж. Слоўнік назваў населеных пунктаў Мінскай вобласці / рэд. П.П. Шуба. – Мн.: Навука і тэхналогія, 1981. – 360 с.; Списки населенных мест Гродненской губернии по состоянию на 1-е января 1870 г. – Б.м., б.д. [1873?]; Список волостей, обществ и селений Минской губернии на 1-е января 1870 г. – Б.м., б.г. [1873?]. – 128 с.; Список населенных мест Витебской губернии / сост. А.П. Сапунов. – Витебск: Губернская типография, 1906. – 514 с.; Список населенных мест Могилевской губернии / под ред. Г. Пожарова. – Могилев: Губернская типография, 1910. – 250 с.; Список населенных мест Минской губернии / сост. В.С. Ярмолович. – Минск: Губернская типография, 1909. – 227 с.; Список населенных мест Минской губернии в алфавитном порядке селений по каждой волости. – Минск: Губернская типография, 1912; Указатель населенным местностям Гродненской губернии, с относящимися к ним необходимыми сведениями. – Гродно: Губернская типография, 1905. – 180 с.

Трэці («Віцебская губерня»), чацвёрты («Магілёўская губерня») і пяты («Мінская губерня») раздзелы пачынаюцца з пэўнай колькасці дакументаў, якія тычацца ўсёй тэрыторыі кожнай з губерняў цалкам, пасля чаго наступныя дакументы структураваны паводле прыналежнасці апісаных у іх падзей да тых ці іншых паветаў. У падраздзелах па паветах змешчана ад аднаго («Полацкі павет», «Чавускі павет») да 14-ці («Барысаўскі павет») дакументаў, аднак звычайна іх колькасць вагаецца ў межах 4–7. З агульнай колькасці дакументаў афіцыйнага справаводства выбіваюцца толькі 2 прыватныя лісты (дак. №№ 187 і 194). Малая колькасць такога віду крыніц з'яўляецца вынікам таго, што, як правіла, у НГАБ не трапілі прыватныя архівы ўдзельнікаў паўстання ці тых, хто яго падаўляў, і, з іншага боку, найбольш цікавыя дакументы, як правіла, далучаліся да следчых і судовых спраў, якія перасылаліся на канчатковы разгляд у Часовы палявы аўдытарыят у г. Вільню, дзе і заставаліся. У цяперашні час вялікая колькасць дакументаў па гісторыі паўстання ў Беларусі захоўваецца ў Літоўскім дзяржаўным гістарычным архіве.

Напрыканцы зборніка змешчаны асабовы і геаграфічны паказальнікі, спіс крыніц і літаратуры, якія былі выкарыстаны для складання зборніка і каментарыяў да яго. Іншыя крыніцавыя і бібліяграфічныя пазіцыі, у т.л. згаданыя ў прадмове, у гэты спіс не ўносіліся.

У якасці базы для археаграфічнай апрацоўкі дакументаў выкарыстана памятка [34], якая была распрацавана пад кіраўніцтвам Генадзя Кісялёва для публікацыі дакументаў у серыі «Паўстанне 1863 года: Дакументы і матэрыялы», аднак з некаторымі неістотнымі змяненнямі. На наш погляд, гэтая памятка, як спецыяльна распрацаваная для дакументаў, што маюць падобную відавую прыналежнасць і адлюстроўваюць тую ж падзею, найлепш пасуе для падрыхтоўкі гэтага зборніка. Унесеныя змяненні тычацца наступных аспектаў:

– адным з дадаткаў да памяткі ўводзіўся спіс скарачэнняў, якія ўносіліся ў тэкст дакументаў (напрыклад, в.б. – ваше благородие), у гэтым зборніку падобныя скарачэнні не выкарыстоўваюцца, як і якія-небудзь іншыя скарачэнні арыгінальнага тэксту; усе скарачэнні, якія сустракаюцца ў дакументах, раскрываюцца ў квадратных дужках, за выключэннем агульнапрынятых і ў цяперашні час: д. – деревня, г. – 1) город, 2) год; с. – село, м. – местечко; т.е. – то есть;

– у памятцы не рэкамендавалася ўжываць тэрмін «рукапіс» у легендзе пасля тэксту, у зборніку гэты тэрмін актыўна ўжываецца для вызначэння тэхнікі стварэння дакумента; пры гэтым таксама значна скарочаны пералік варыянтаў для абазначэння аўтэнтычнасці ці капійнасці дакумента;

– у памятцы не рэкамендавалася ў якасці каментарыяў да дакументаў падаваць біяграфічныя звесткі пра асоб, згаданых у дакументах, а рэкамендавалася выносіць у паказальнік імёнаў, аднак падобны спосаб не ўдалося вытрымаць нават самім складальнікам; у зборніку ж біяграфічныя звесткі пра асоб у вялікай колькасці пададзены ў каментарыях са спасылкай пераважна на дакументы НГАБ, чым таксама рэалізуецца мэта зборніка па ўвядзенні дакументаў НГАБ у навуковы ўжытак;

– у памятцы рэкамендавалася апускаць графлёную форму дакументаў (напрыклад, пратаколы допытаў), у зборніку яна захавана (гл., напрыклад, дак. № 53);

[34] Тэкст гэтай памяткі і дадаткаў да яе гл.: Шумейко М.Ф. Из истории подготовки международных публикаций… – С. 278–291.

– у памятцы рэкамендавалася недакладнасці тэксту, якія не мелі сэнсавага значэння (арфаграфічныя памылкі, апіскі і да т.п.), выпраўляць без агаворак; у зборніку гэтае правіла пакінута толькі для чарнавікоў, у арыгіналах і белавых копіях усе памылкі пазначаюцца ў пастаронкавых заўвагах;

– у памятцы рэкамендавалася колькасныя лічбы, абазначаныя словамі, перадаваць арабскімі лічбамі; у зборніку яны перадаюцца ў адпаведнасці з арыгіналам, за выключэннем камбінаванага напісання (напрыклад, «во $1^{\underline{x}}$» перадаецца як «во-первых»).

Асноўны тэкст усіх дакументаў публікуецца ў поўным аб’ёме. Выключэнні ёсць толькі ў двух дакументах (№№ 80 і 87), часткі тэкстаў якіх альбо занадта вялікія паводле іх аб’ёму для публікацыі ў падобным зборніку, альбо не тычацца паўстання. Таблічная структура некаторых дакументаў захавана. Выдзеленыя курсівам у друкаваных і падкрэсленыя ў рукапісных дакументах словы і фразы захаваны ў такім жа выглядзе і ў зборніку.

Да кожнага дакумента складзены загаловак, у які ўключаны дата і месца (калі вядомы) яго стварэння, назва яго віду, аўтар, адрасат (калі ён быў) і кароткі змест. У выпадку наяўнасці арыгінальнага загалоўка ён захоўваўся і публікаваўся пасля рэдакцыйнага загалоўка і перад асноўным тэкстам дакумента (напрыклад, дак. №№ 43, 101 і інш.). Таксама ў тэксце пакінуты аўтарскія звароты да адрасату (дак. №№ 2, 196 і інш.).

Створаная да кожнага дакумента легенда змешчана пасля дакумента. Яна ўключае пошукавыя дадзеныя (абрэвіятуру архіва, нумары фондаў, вопісаў, спраў і аркушаў), спосаб стварэння тэксту (рукапіс альбо друк; калі рукапісны дакумент напісаны на друкаваным бланку, гэта таксама пазначаецца). Калі пасля тэхнікі стварэння адсутнічаюць пазначэнні, гэта азначае, што дакумент арыгінальны; у іншых выпадках ужываюцца тэрміны «чарнавік» і «копія».

Пераважная большасць подпісаў пад дакументамі расшыфравана. У выпадку немагчымасці ідэнтыфікацыі асобы, гэта пазначаецца адпаведнай заўвагай.

Прозвішчы, якія ў рускамоўных дакументах перададзены з польскай мовы праз “рж” (напрыклад: «Вержбицкий», «Пржиборовский», «Старженский» и да т.п.), перакладзены на беларускую мову праз “р” (напрыклад: «Вярбіцкі», «Прыбароўскі», «Сторэнскі» і да т.п.)

У пастаронкавых заўвагах да дакументаў адзначаны асаблівасці яго тэксту ў арыгінале; усе ж заўвагі да зместу, звесткі пра згаданыя ў ім падзеі, асобы, мясцовасці і інш. вынесены ў паслядакументныя каментарыі. У біяграфічныя даведкі ўключаліся ў першую чаргу звесткі пра дачыненне асобы да паўстання і далейшы лёс; звесткі дапаўстанцкага перыяду падаваліся ў кароткім выглядзе. Пры лакалізацыі згаданых у дакументах населеных пунктаў указвалася іх прыналежнасць да тагачаснага і сучаснага адміністрацыйна-тэрытарыяльнага падзелу. Назвы населеных пунктаў у каментарыі падаюцца ў сучаснай іх форме, змешчанай у згаданых вышэй даведніках. У выпадках, калі мясцовасці і асобы ідэнтыфікаваць ці лакалізаваць не ўдалося, гэта пазначаецца ў асобным каментарыі. Назвы населеных пунктаў (за выключэннем павятовых і губернскіх гарадоў, чые назвы і лакалізацыя добра вядомыя) пададзены ў падрадковых заўвагах у беларускім варыянце іх напісання. Менавіта беларускі варыянт вынесены ў геаграфічны паказальнік з лакалізацыяй пунктаў на час паўстання і паводле сучаснага адміністрацыйна-

тэрытарыяльнага падзелу. У асабовым паказальніку імёны і прозвішчы таксама пададзены ў беларускім варыянце напісання.

У асабовым і геаграфічным паказальніках спасылкі даюцца на нумар старонкі.

Напрыканцы выказваем словы падзякі дырэктару Дэпартамента па архівах і справаводству Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь Уладзіміру Адамушку, дырэктару НГАБ Дзмітрыю Яцэвічу і намесніку дырэктара НГАБ Дзянісу Лісейчыкаву за арганізацыйную дапамогу, супрацоўнікам аддзела публікацыі дакументаў НГАБ Юрыю Снапкоўскаму, Вадзіму Урублеўскаму і Міхаілу Крывіцкаму за дапамогу пры археаграфічнай апрацоўцы дакументаў, а таксама ўсім супрацоўнікам НГАБ за спагаду і падтрымку ў выданні зборніка.

лістапад 2013 г.

Асабовы паказальнік

Абакановіч Павел 246, 303, 304
Абрамаў Павел 237, 240
Абуховіч Напалеон 419, 456, 457, 460
Абуховіч Оттан (Антоні) 419, 457
Абуховіч Юзаф 417
Абухоўскі, засядальнік 354
Агееў Дзяменці 252
Агінскія 53, 55
Аглоблін, фельдфебель 433
Аголін Аляксандр 58, 59, 61, 64, 69, 76, 78, 79, 128, 132, 139, 165, 177, 180, 201, 207, 210
Адамаў, селянін 168
Адамовіч Марыяна 397
Адамовіч Ян 397
Адамовіч 412
Адамовічы 396
Адынец Напалеон 375, 377
Адынец Ян 368, 369
Адынец, памешчык 183
Азоўскі, маёр 342
Азямблоўскі Зыгмунт 132
Акрэйц-Якейц Уладзіслаў, гл. Якец-Акрэйц Уладзіслаў
Акулаў Астап 163
Акулаў Іосіф 163
Акуліч Юзаф 52, 53
Акуліч-Казарын Людвік-Пётр 272
Акушка Антоні 61, 62, 63
Акушка Караліна 63
Александровіч Адам 443, 444
Александровіч Вітальд 443, 444
Александровіч Канстанцін 123, 135, 182, 183, 189
Александровіч Міхал 123, 135, 182, 183
Александровіч, вучань 402
Александровічы 444
Алендскі N., 373
Аленікаў (Аляпака) Іван 216
Аліфяровіч (Альфяровіч), дваранін 449, 450, 451, 452
Альфяровіч, гл. Аліфяровіч
Альшэўскі Аляксандр 192, 210
Альшэўскі Вінцэнт 373
Альшэўскі, надворны радца 294
Аляксандр ІІ 44, 67, 114, 171, 459, 467
Аляксандр ІІІ 148, 193
Аляксандр, вучань садоўніка 149
Аляксандр, унтэр-афіцэр 433
Аляксееў Язафат 156
Аляксееў, генерал-маёр 141, 144
Аляпака, гл. Аленікаў Іван
Аляхновіч, ксёндз 136
Аляшкевіч, аканом 368, 370
Андросік Герасім 395
Андросік Рыгор 395
Андрушкевіч Уладзіслаў 324, 327
Андрушкевічы 388
Андрэеў Антон 144
Андрэеў Іосіф 144
Андрэеў Павел 225, 226, 247
Андрэеў, селянін 158
Андрэй, селянін 122
Анісенка Іван 51, 52
Аніхімоўскі Адольф 148, 264, 265, 411
Аніхімоўскі Рафал 264
Аніхімоўскі, афіцэр 363
Анкудовіч Баляслаў 122, 130, 132, 136
Анненкаў, генерал-ад'ютант 309
Аношка Феліцыян 149, 158, 159, 160
Антановіч Юзаф 282
Анташкевіч Якаў 225, 226
Антон, сельскі стараста 143
Антонаў Михайла, гл. Прыалкоўскі Антоні
Антонаў, падпаручнік 454
Анцыпа Ільдэфонс 226, 266, 272, 273
Аравольскі Леан 209
Арахоўскі Тадэвуш 442, 443, 444
Арлоўскі Адольф 173
Арлоўскі Аляксандр 171, 173
Арлоўскія, памешчыкі 168, 170, 171
Арол, селянін 158
Арцімовіч Анзэльм 400, 401, 449, 450, 451
Арцімовіч Казімір 210
Арцімовіч Максімільян 285, 287
Арцімовіч Міхал 268, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 302
Арцішовіч (Арцішэвіч) Дамінік 285, 287, 288, 289, 290
Арцішэвіч Дамінік, гл. Арцішовіч Дамінік
Арцішэўскі Мікалай 149
Арэхаўна (Арэхаўка), в. Бабініцкай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Нацкага с/с Полацкага р-на

Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 79
Асіповіч (Восіпаў) Ігнат 217, 218
Асіповіч Казімір 456
Асіповіч Юзаф 458
Асіпоўскі Афанасій 51, 52
Аскерка Міхал 346, 347, 348, 349, 351
Аскерка Ян 307, 308, 310
Асмалоўскі Базыль 305
Асмалоўскі Сымон 305, 306
Асоска Ільдэфонс 383, 384
Асоўскі Павел 90
Астапаў Вікенці 61
Астаф'еў, паручнік 413, 414
Астахаў Павел 242
Астахаў, палкоўнік 354, 454, 459, 460, 461
Астроўскі Марцін 225, 226
Астроўскі 158, 159, 161
Асяеўскі Казімір 456
Асяндоўскі Баляслаў 168, 169, 170, 171, 173
Асяндоўскі Фелікс 168, 170, 171, 173
Асяцімская Ганна 322
Асяцімскі Альфонс 322, 324, 328
Асяцімскі Іпаліт 380
Асяцімскі Люцыян 380
Асяцімскі Рудольф 378, 379, 380
Асяцімскі Юстын 380
Асяцімскія 388
Аўдзееў Фёдар 341
Аўсяны Юзаф 136
Аўсяны Юзаф, дэкан 136
Афанасовіч Францішак-Станіслаў 465, 466, 467
Афанасьеў Парфён 341
Афанасьеў, маёр 342
Афанасьеў, селянін 99
Бабашынскі Аляксандр 248
Бабашынскі Міхал 248
Бабашынскі Ян 102, 104, 108, 109, 113
Бабок Васіль 248
Багданаў Клім 218
Багдановіч Клеафас 240, 260
Багдановіч Норберт 103, 104, 108, 109, 112
Багдановіч Фелікс 371, 373
Багдановіч Юзаф 368, 369
Багдановіч Ян 421
Багдановіч-Дварэцкі Станіслаў, гл. Дварэцкі-Багдановіч Станіслаў
Багданскі Цыпрыян 361, 381
Багданскі Ян 359, 361, 383
Багенскі Юзаф 142
Багенскі, дробны памешчык 330
Багурскі Антоні 458
Багушэвіч Тадэвуш 150, 152
Багушэвіч Ян 307, 308, 309
Багушэўскі Аляксей 118, 119
Бакшанская Марыя 424
Балвіц, гл. Бохвіц Люцыян
Барабан, селянін 144
Баравік Баляслаў 347, 348, 351
Баранаў Эдуард 175, 294, 296
Барановіч Антоні 425, 426
Бараноўскі Аляксандр 430
Бараноўскі Андрэй 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 428
Бараноўскі Леанід 457
Баранцэвіч Канстанцін 456
Баранцэвіч Ксаверы 421
Баранцэвіч Стэфан 457
Бардушка Францішак 371, 373
Баркоўскі Іаахім 260, 261
Бародзіч Вітальд 404, 405
Бародзіч Ігнат 442, 443, 444, 449, 450, 452, 453
Бародзіч Юзаф 456
Барсук, памешчык 392
Барташэвіч Андрэй 461, 462
Баршчэўскі Аўгусцін 182, 185, 195
Баршчэўскі, сакратар міравога пасрэдніка 165
Баршыеўскі, лекар 455
Барысевіч, памешчык Магілёўскай губ., 301
Барысевіч, памешчык Слуцкага (?) пав., 458
Барысёнак Архіп 442, 443
Барысёнак Елістрат 443
Барысовіч Уладзіслаў 315
Баўтута, мешчанін 105
Бахаловіч Ізыдар 181
Бахаловіч Станіслаў 93, 132, 181, 182, 183, 184, 185, 194
Бачкоўскі Станіслаў 240, 241
Бачыжмальскі Леанард-Ігнат, гл. Бачызмальскі Леанард-Ігнат
Бачызмальскі (Бачыжмальскі) Леанард-Ігнат 368, 369, 371, 378, 380
Баярчык Варвара 169, 171
Беклямішаў Аляксандр 60, 76, 221, 224, 225, 226, 227, 245, 247, 259, 260, 261, 267, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 279, 281, 284, 291, 294, 297, 302, 304, 305, 307, 311, 313, 315, 316, 319,

321, 323, 336, 337, 339, 340, 341, 392, 398, 431
Беліковіч Антоні 183, 190, 191
Беліковіч Францішак 183, 190, 191
Беліновіч Тамаш 394
Бельдзюкевіч Францішак, гл. Більдзюкевіч Францішак
Бельскі Аляксандр 249, 250, 257
Беніслаўскі Зыгмунт 166, 167, 168, 170, 172
Бенядзіктовіч Аляксандр 91
Беразінскі Мікалай 282
Берасневіч Яўген 421
Бескін Лейба 217
Бескін Янкель 216, 217
Бесядоўскі, штабс-капітан 156
Більдзюкевіч (Бельдзюкевіч) Францішак 330, 331
Біршарт Антоні 163
Бітны-Шляхта Адам 252
Бітны-Шляхта Аляксандр 251
Бітны-Шляхта Вільгельм 330, 332
Бітны-Шляхта Габрыэль 249, 250, 251, 252, 253, 255, 256, 259
Бішарт (Бішаф, Бішаў, Бышаў) Карл 324, 327
Бішаў Караль, гл. Бішарт Караль
Блавачынскі (Блігачынскі) Міхал 456
Блажэвіч Адам-Ян 219
Блажэвіч Аляксандр 218
Блажэвіч Міхал 217, 218, 219
Блахін Уладзімір 268, 269, 313, 314, 315, 392, 393
Бобрык Антон 319, 320, 321, 323
Бохан Дарафей 404, 405
Бохвіц (Балвіц) Люцыян 429
Брадке, фон, Міхал 44, 45, 466, 468
Брадоўскі Юзаф 282
Браздзецкі 392
Бразінскі Мечыслаў 282
Бразінскі, чыноўнік ці дваранін 51
Бразоўская Зоф’я 246
Бразоўскі Адольф 268, 269
Бразоўскі Ксаверы 248, 250, 251, 257
Бразоўскі Францішак 246
Бразоўскі Юзаф 245
Брандт (Брант), палкоўнік 246, 260
Браніцкі, граф 446
Брастоўскі Уладзіслаў 173
Брэўд, яўрэй 390
Буген (Бугень) Бенядыкт 310
Будзіловіч Ігнат (Каткоў, Ян Піхоўскі) 111, 178, 226, 234, 237, 242, 247, 248, 249, 251, 256, 257, 262
Будзько Адэль, гл. Медунецкая Адэль
Будкевіч, гл Буткевіч Антоні
Буевіч Юзаф 240, 241
Буйван Ян 267, 268, 269, 272, 273
Буйвід Юзаф 309, 311
Буйніцкі Ян 114
Буклаўскі, мешчанін 168
Букота Лукаш 458
Букрэеў Андрэй 421
Булгак Альгерд 310
Булгак Генрык 310
Булгак Ігнат 309, 310
Булгак Оскар 310
Булгак Эдгар 310
Булгак Юзаф 310
Булгак, памешчык 307, 308, 371, 373
Булгакі, памешчыкі 311, 312
Булгарын Юзаф 268, 284, 285, 286, 288, 289, 290, 342
Булгарын, падпалкоўнік 342
Бурава Ганна 50
Бутвілоўскі Адам 115, 116
Буткевіч Антоні 168, 170, 171, 172
Буткевіч Эдвард 91
Буткевіч Юстына 91
Бутовіч Юзаф 282
Бухавецкі Станіслаў 67
Бухман Елля 442
Бучынскі Уладзіслаў 149
Быкоўскі Ян 247
Былінскі, памешчык 363
Бырташ Пётр 137
Бышаў Караль, гл. Бішарт Караль
Бядрыцкі Ігнат 131
Бядрыцкі Леапольд 208, 209
Бядрыцкі Людвік 131
Бядрыцкі Станіслаў 131
Бядрыцкі, аканом 127, 128
Бязерскі, дваранін 371
Бялевіч Казімір 145, 146
Бялінскі, паручнік 381, 382
Бяляеў, палкоўнік (падпалкоўнік) 124, 125, 338, 398
Бяляўскі Станіслаў 408, 409
Бяляўскі, палкоўнік 124, 131, 161
Вадзяніцкі, памешчык 99, 100
Важынская Ганна 328
Важынскі Апалон 319, 320
Важынскі Ян 319, 320, 324, 328
Вайткевіч Ежы 200, 202
Вайцяхоўская Багуміла 237, 238, 239, 240, 241, 244, 254

Вайцяхоўскі (Вайцяховіч) Ігнат 285, 287, 288, 290
Вайцяхоўскі Вінцэнт 237
Вайцяхоўскі Вінцэнт-Каятан 52, 53, 59, 60
Вайцяхоўскі Міхал 209
Вайцяхоўскі Ян 113, 240, 242
Вайцяхоўскі Ян, кухар 158, 159
Вайцяхоўскі Ян, чыноўнік 104, 107, 109
Вайцяхоўскі Ян, шляхціц 237, 240, 241
Вайшыцкі Ігнат 301, 302
Валадковіч, памешчык 61
Валадковіч, памешчыца 149
Валасецкі, пісар 378
Валасюк Казімір 442
Валіцкая Мацільда 365
Валіцкі Аляксандр 378, 380
Валіцкі Густаў 358, 360, 378, 380
Валіцкі Ігнат 360, 363, 365
Валовіч, памешчык 370, 371
Валодзічаў Андрэй 433
Валодзька Валерыян 242
Валодзька Уладзіслаў (Янка Каваль) 427
Валодзька Уладзіслаў 427, 440
Валодзька Эліадор 236, 237, 242
Валуеў Пётр 44, 46, 65, 67, 70, 93, 139, 140
Вальдэ, дэ, Віктар 166, 171, 172, 197
Вальдэн, дэ 186
Вальдэн, дэ, Віктар 161, 162, 166, 167, 170, 171
Вальдэн, дэ, Сільвестр 166, 170, 171, 172, 197
Вальдэн, дэ, Эдвард 166, 167, 170, 171, 172, 197
Валюк Пракоп 421
Валянцінаў Восіп 390
Вансовіч Юльян 145, 146
Ванькові Ян-Юзаф (Ляліва) 436
Варанец Адам 383, 385
Варапай Мікалай 108, 110, 114
Варывончык Антон 395
Васілеўская (народжаная ці 1 v. Маліноўская) Канстанцыя 307, 309
Васілеўская Адэль 113
Васілеўская, дзявіца 321
Васілеўскі Аляксандр Адамавіч 234, 235, 237, 238, 241, 243
Васілеўскі Аляксандр Дамінікавіч 103, 106, 107, 109, 113
Васілеўскі Раймунд 230, 231, 232, 233
Васілеўскі Ян 387
Васілеўскі, доктар 307
Васілеўскі, памешчык 321
Васіль, архіепіскап полацкі і віцебскі 141
Васіль, селянін 395
Васільеў (Васільевіч) Патап 225, 226, 247
Васільеў Андрэй 270
Васільеў Васіль 178
Васільеў Канстанцін 270
Васільеў Сымон 99
Васільеў Ян 316
Васільеў, селянін 158
Васільеў, стацкі радца 223, 225
Ваўчацкі Стэфан 369
Вахрушаў, капітан 174
Вацлаў 400, 401
Ваяводскі, паручнік 432
Ведэрмейер Мікалай 461, 462
Вейліхман, генерал-лейтэнант 428
Велігурскі Міхал, гл. Вяльгорскі Міхал
Верамей, гайненскі староста 359, 363, 365
Візгаўт Іаахім 373
Віктар, сельскі староста 366
Вількен, фон, Васіль Мікалаевіч (Вільгельм-Мікалай) 266, 318, 334, 338
Вільчынскі Ян 319, 320
Вілямоўскі, памешчык 165
Вінабэрт, вольны хлебароб 445, 446
Вінаградаў, прапаршчык 386
Вінкевіч Уладзіслаў 283
Віскоўскі Станіслаў 281
Віславух Фелікс 67
Віслоцкі Вацлаў 282
Вітгенштэйн Леў 379, 380
Віткоўскі Ігнат 264
Віттэ, фон, палкоўнік 335
Вічульскі Баляслаў 234, 235, 236, 238, 241, 244
Вішнеўскі Антоні 119
Вішнеўскі Францішак 324, 327
Войніч Цыпрыян 375, 377
Вольбэк Антоні 209
Вольскі Караль 168, 169, 170, 171, 172, 173
Воранаў, палкоўнік 408
Восіпаў Ігнат, гл. Асіповіч Ігнат
Восіпаў Павел 128
Выганоўскі Фердынанд 405
Выкоўскі (Вылкоўскі) Юзаф 315
Вырвіч Юзаф 400, 401, 449, 451
Высоцкі Юдэль 403, 404, 405
Вышамірскі Міхал 149, 150

Вышамірскі Юльян-Альбін 363, 365, 375, 376
Вэгер, дынабургскі купец 215, 216
Вэйдэ Аляксандр 145
Вэйдэ Людвік 143, 144, 145
Вэйдэ Міхал 144, 145
Вэйсэнгоф Уладзіслаў 322, 324, 328
Вэндарф (Вендараў) Браніслаў-Адам-Мікалай-Марак 454
Вэндарф (Вендараў) Браніслаў-Адам-Мікалай-Марак 455, 459
Вэндарф Адаляцэнт-Уладзіслаў-Эгіда-Адам-Матэвуш 459, 465, 467
Вялічка, начальнік інваліднай каманды 314
Вялічка, чыноўнік 73, 75
Вяльгорскі (Велігурскі) Мечыслаў 131, 171, 208
Вяльгорскі (Велігурскі) Міхал 131, 167, 171, 208
Вянслаўскія 330
Вярбіцкага Ежы 340
Вярбіцкі Аўгуст 132
Вярбіцкі Ежы 339, 341
Вярбіцкі Тэадор 274, 275, 276
Вяроўкін Уладзімір 64, 70, 71, 72, 73, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 102, 110, 117, 118, 119, 121, 138, 141, 142, 143, 150, 151, 158, 161, 164, 174, 177, 178, 179, 205, 214, 216, 263
Вярхоўскі, палкоўнік 344, 435, 436, 437
Вярыга Арцём 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111
Вярыга Валерыян Ігнатавіч 237, 239, 241, 242, 244
Вярыга Валерыян Янавіч 103, 104, 106, 108, 109, 112
Вярыга Юзаф 182, 185, 196
Вярыга, прыслужнік ксяндза 115
Вярыга, станавы прыстаў 129
Вярыга, шляхціц 169
Вярыгі 398
Вячаслоў Мікалай 291, 292
Гавароўскі (Гаворскі) Рыгор 408, 409
Гаворка, чыноўнік 56, 412
Гаворскі Рыгор, гл. Гавароўскі Рыгор
Гадзельскі Марак 324, 328
Гадуноў, штабс-капітан 165
Гадэцкі, ксёндз 443
Газдзіцкі Норберт 319, 320, 330
Гайдамовіч Ян 387
Гайлевіч Юзаф 173
Галанбеўская Марыя 115
Галаўня Анеля 447, 448, 452
Галаўня Канстанцін-Конрад 447, 450, 453
Галаўня Ружа 411, 412, 453
Галаўня Фяліцыя 453
Галер Іван 69, 70
Галер, фон, Міхал 123
Галіоф Кацярына 119
Галіоф Мікалай 119, 120, 121, 153, 154
Галіоф Ян 119, 120, 121, 155
Галіцкі Нікадзім 402, 446, 448, 449, 451
Галіцкі Нікадзім 452
Галіцкі Станіслаў 400, 401, 402, 403, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452
Галкевіч Юзаф 230, 232, 233
Галкоўскі, святар 316
Галынскі Антоні 209
Гальгоер Аляксандр 420, 422
Галякевіч Адам 395
Ганіпроўскі, памешчык 61
Гараднічын Сяргей 98, 99, 100, 101
Гаражанскі, памешчык 145
Гарайнаў Аляксей 136, 137, 138
Гарбатоўскі, падпаручнік 439, 440
Гарбачэўскі Ігнат-Каміл 465, 466, 467
Гарбачэўскі Феліцыян 465, 466, 467, 468
Гарбачэўскі, лепельскі гараднічы 151
Гарбачэўскі, сасланы ў Сібір 355
Гардзялкоўскі Андрэй 330, 331
Гародка Францішак 282
Гартынскі Канстанцін 60
Гарцінг, стацкі радца 434
Гарэла Рыгор 421
Гатоўка Емяльян 368, 371
Гаўрыіл, лакей 368
Гаўрылаў Міхаіл 100
Гаціцкі Баляслаў 282
Гедройць-Юрага Віктар 185, 186, 197
Гейштар Якуб 58, 63, 188, 233
Гелваноўскі Станіслаў 234, 237, 238, 241, 243
Гелла, капітан 101
Генюш Баляслаў 301, 302
Генюш Юльян 123, 127, 128, 129, 130, 133, 134, 135
Герасімовіч, засядальнік 386
Герачынскі Андрэй 148

Герман Эдмунд (Эдвард) 417, 419
Германс, палкоўнік 151, 163
Гетрашэвіч, штабс-капітан 101
Гільдэбрант, фон, Карл 113
Гінтаўт Канстанцін 371, 372
Гінтэр, каронны засядальнік 297
Гіршын Яфім 318
Главацкі, аканом 276, 277
Гладкоўскі Аляксандр 283
Глазка Міхал 400, 401, 449, 451
Гласка Антоні 183, 190
Гласка Ксаверы 58, 59, 122, 123, 124, 127, 131, 132, 136
Гласка Траян 183, 191
Глінскі Францішак 61, 62
Глыбоўскі, дзьякан 404
Глябовіч Адольф 440, 441
Глябовіч Юзаф 434
Гнаінскі (Міткевіч-Гнаінскі) Пётр 424, 425
Гнусевіч (Гнясевіч) Адам 421, 424
Гнясевіч Адам, гл. Гнусевіч Адам
Гогенберг Гайнула 226
Годны Дзям'ян 433
Гоёс, фон , капітан-лейтэнант 151
Гольдзінг Шмуйла 178
Горват Аляксандр 405
Горыцын, аўдытар 223
Грабніцкі Адольф 96
Грабніцкі Оттан 140, 141, 150
Грабоўскі Адольф 96, 97, 98
Грабоўскі, капітан 420
Граковіч Міхал 359, 360, 361, 363, 365
Грамека, старшыня Віцебскай следчай камісіі 101, 102
Грасіцёнак Рыгор 141
Гратулевіч Апалінары 183, 189
Грахольскі Фелікс 275, 276, 313
Грахольскі Францішак 168, 170, 171, 172
Грахольскі, арандатар 238
Грудзінскі Адам 142
Грудзінскі Аляксандр 408, 409
Грудзінскі, калежскі сакратар 424
Грушвіцкі Рудольф 408
Грыгаровіч Баляслаў 458
Грыгаровіч Эвеліна 424
Грыгор'ева Акуліна 294
Грыгор'еў Лук'ян 106, 107, 108, 110
Грыгор'еў Маркел 226
Грыгор'еў, маёр 394
Грыневіч Іаахім 115, 116
Грыневіч Тамаш 314, 316
Грынеўскі Стэфан 102, 104, 108, 109, 112
Грынцэвіч (Грыцэвіч), палкоўнік 177
Грыцкевіч Каятан 421
Грыцэнка Каятан 406, 407
Грэнгаген, гл. Гэссэльбэрг
Губар Юзаф 456
Гумоўскі Антоні 161, 162
Гумоўскі Антоні 163
Гумоўскі Мечыслаў 161, 162, 163
Гумоўскі Напалеон 161, 162, 163
Гуптар Стэфан 373
Гурко Антоні 239, 246, 247, 249, 250, 251, 256
Гурко Юльян 249, 257, 260, 261
Гутароўскі, обер-сакратар 68
Гутэн-Чапскі, фон, Эмерык 363, 366
Гуцька Антон 426
Гуцька Антося (Настасся) 426, 427
Гуцька Восіп 426
Гуцька Мацвей 426, 427
Гэссэльбэрг (Грэнгаген), падпалкоўнік 342
Гяроднік Ігнат 136
Гяртовіч, ксёндз 308
Гяцэвіч, аканом 200, 201
Дабашынскі Рыгор (Ежы) 421, 424
Дабкевіч Канстанцін 428, 429
Дабравольскі Ігнат 52, 53
Дабравольскі Юзаф 371, 374
Дабравольскі Ягор 402, 403
Дабравольскі, аканом 275, 277
Даброўскі 383
Дабрыкевіч Міхал 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244
Давідовіч (Давыдовіч) Якуб 416
Давідовіч (Давыдовіч) Ян 416
Давыдовіч Якуб, гл. Давідовіч Якуб
Давыдовіч Ян, гл. Давідовіч Ян
Далецкі Ян 340, 341
Далькевіч (Дашкевіч) Юльян 417, 419, 456
Дамарацкі Войцех 281
Дамбоўскі 182, 185
Дамброва Антоні 375, 376
Дамброва Антоні 376
Дамброва Баляслаў 376
Дамброва Уладзіслаў 376
Дамброўская Зоф'я 405
Дамброўскі Юзаф 142

Дамброўскі, палкоўнік 382, 383, 389
Дамейка Аляксандр 55, 56, 58
Дамейкі 53, 55
Дамухоўскі Пётр 359, 361, 368, 369, 371, 372, 375, 376, 378, 379, 381, 383
Данілаў Сцяпан 200, 201
Данілаў, штабс-капітан 156
Дарафееў Пётр 270
Даўгарукаў Васіль 181, 420
Даўгова-Сабураў Сяргей 277, 278
Дашкевіч Адольф 457
Дашкевіч Юльян, гл. Далькевіч Юльян
Дварэцкі Канстанцін 303
Дварэцкі-Багдановіч Station Станіслаў 324, 325
Дзеражынскі Юзаф 249, 256
Дзердзяеўскі Эдмунд 282
Дзержаноўскі Станіслаў 314
Дзінец Якаў 318
Дзмітрыеў, капітан 362, 363, 364
Дзмітрыеў, падпалкоўнік 46
Дзядзіцкі Міхал 358, 360
Дзяконскі, палкоўнік 438
Дзялынскі, ксёндз 466, 468
Дзяменцьеў, селянін 144
Дзярынскі Геранім 330, 332
Дзярынскі Ян 454
Дзярынскі, аканом 250
Длатоўскі Эразм 78, 79, 80, 85, 86, 93, 96, 128, 132, 140, 141, 151, 176, 177, 204, 205, 207, 209
Длужнеўскі Юзаф 137, 182, 184, 185, 186, 197
Дмахоўскі (Дмухоўскі) Генрык 140, 141, 152, 153, 154, 155, 156, 161, 163, 195, 383, 384, 385, 386, 387, 389
Дмухоўскі Генрык, гл. Дмахоўскі Генрык
Добыш Ілля 450
Донстун, штабс-капітан 454
Доўмант Генрык 383, 385
Доўнар-Запольскі Эдвард (Эдмунд, Эразм) 427, 428, 430
Драган, чыноўнік ці дваранін 51
Драгапула, падпалкоўнік 454, 455, 459
Другавіна Бенядзікт 182, 183, 185, 194
Другавіна Францішак 183, 190
Другавіна Ян 93, 149, 181, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199
Дружына Вінцэнта 193
Дрэваед Гальяш 358, 360
Дрэваед Зыгмунт 358, 360, 375
Дрэваед Юзаф 358, 360, 375, 377
Дрэваед Ян 360
Дрэлінг Ігнат 129, 130
Дрэлінг Маргарыта 129
Дубатоўка Аляксей 404, 405
Дубяня Стэфан 299
Дудар Цімафей 230, 232, 233
Дукальскі Канстанцін 123, 127, 128, 130
Дульскі Кірыл 432
Дыбоўскі Павел 351
Дыка Уладзіслаў 157
Дыманскі, дваранін 230
Дырмант (Дырманд) Канстанцін 102, 104, 105, 108, 109, 112
Дышлеўскі Юзаф 398, 399
Дышлеўскі, паліцмайстар 252
Дышлеўскі, памешчык 319, 330
Дышынскі Карп 383, 384
Ёдка 368, 370
Ёдка-Наркевіч 370
Емяльянаў Сцяпан 226
Ермаловіч (Ярмаловіч) Пётр 324, 327
Есымон (Есьман), памешчык 369
Есьман (Эсьман) Аўрэлія 362, 371
Есьман Генрык 355, 356, 357
Есьман (Эсьман) Людвік-Сільвестр 356
Есьман (Эсьман) Людвік-Сільвестр 357
Есьман (Эсьман) Пётр-Эварыст 355, 356, 357
Есьман (Эсьман) Рудольф 355, 356
Есьман (Эсьман) Рудольф 356, 357
Есьман (Эсьман) Філіпіна 357
Есьман, памешчык 360
Еўраінаў Мікалай 179, 180
Жабінскі Міхал 368
Жаброўская, памешчыца 408
Жаброўскі Апалінары 360, 362
Жаброўскі Ігнат 360, 362
Жаброўскі Канстанцін (Костка, Навіцкі) 123, 135, 320, 324, 326, 389
Жаброўскі Мікалай 408
Жаброўскія 388
Жакевіч, асэсар 316
Жаландкоўскі, гімназіст 403
Жалігоўская Марыя 424, 425
Жалігоўская Юлія 425
Жалігоўскі Мікалай 425

Жалігоўскі Часлаў-
Калікст 425
Жаркевіч Ванда 50, 51
Жарноўскі Ян (Януш)
124, 125, 137
Жаўнерчык Андрэй 395
Жаўняроўскі, штабс-
капітан 171
Жвірздоўскі Геранім
421
Жоўтак, камандзір
атрада 157, 320, 323,
327, 332, 373, 376
Жудра Баляслаў 449
Жудра Казімір 117, 118
Жук Аляксандр 185
Жук Антоні 185, 186,
198
Жук, пісар 168, 171, 172
Жукоўскі Аляксандр
307, 310
Жукоўскі Ян-Алаізі 289,
336
Жукоўскі-Прус
Баляслаў, гл. Прус-
Жукоўскі Баляслаў
Жураўскі, польскі
ўраджэнец 277
Жыдовічы 398
Жынка Раман 421
Жэўрат, ксёндз 324
Забалоцкі Васіль 327,
342, 343, 344, 345, 346,
352, 353, 355, 388, 389,
397, 398, 404, 406, 407,
413, 414, 422, 423, 434,
435, 436, 445, 446, 461,
463, 464
Забароўскі Ігнат 461,
462
Забела, памешчык 98
Заблоцкі Ануфры 282
Завадскі Яўген 102, 104,
108, 109, 113
Завадскі, памешчык 429
Загаранская-Кісель
Марыя, гл. Кісель-
Загаранская Марыя
Загаранская-Ксіель
Тэкля, гл. Кісель-
Загаранская Тэкля
Загурскі Генрык 321
Заёнскі, сакратар 229
Зайкоўскі Генрык 136
Зайкоўскі Ян 136
Заленскі Аляксандр 183,
185, 196
Заленскі, памочнік
ксяндза 308
Залеўскі, гімназіст 403
Замайскі Гектар 402,
403
Замайскі Казімір 402,
403
Замкоў, прапаршчык
443
Занковіч Ваўрынец 249,
250, 251, 252, 253, 255,
256, 259
Занковіч Тамаш 253
Занковіч Юстын 251
Занковіч Ян 253, 255
Запольскі Людвік 282
Запольскі Міхал 284
Запольскі-Доўнар
Эдвард (Эдмунд,
Эразм), гл. Доўнар-
Запольскі Эдвард
(Эдмунд, Эразм)
Заранскі Пётр 217
Зарэмба Аляксандр 165,
166
Зарэцкі, памешчык 324
Зас Мікалай 248
Захар, агароднік 294,
295
Захараў Аксенці 154,
156
Захараў Раман 421, 422,
423
Захаркевіч Юзаф 143,
144, 145
Захарэвічы, шляхта 129
Заянчкоўскі Марцін
330, 390, 391
Заяц Марцін,
гл. Заянчкоўскі
Марцін
Звяждоўскі Людвік
(Тапор) 226, 237, 242,
267, 268, 271, 281, 286,
290, 298, 316, 338, 339
Зданоўская Фокія 114
Зданоўскі Ян 115
Здраеўскі Пётр 324, 328
Зелянеўскі Казімір 282
Зенгбуш,
фон, Аляксандр 53
Зігерн-Корн, фон,
памешчык 210
Зігерн-Корн, фон,
Уладзіслаў 132
Зімаровіч Павел 390,
391
Зіскін Лейба 366, 367
Злата, полацкая яўрэйка
185
Знарок Карп 383, 384
Зыгмунт Дрэваед 377
Зэге-Мантэйфель
Рышард,
гл. Мантэйфель-Зэге
Рышард
Зябіцкі Юзаф 132
Зялёнка Васіль 158, 159,
160, 161
Зялінскі Ларыян 342,
345, 346, 398
Зялкеўскі 400, 401
Зяльдовіч Элля 392, 393
Зямцоў Шлёма 151, 152
Зяньковіч Францішак
248
Іванова Антаніна 108
Іваноў Васіль 454
Іваноў Восіп 225, 226
Іваноў Леан 156
Іваноў Нічыпар 270
Іваноў Пётр 169
Іваноў Пракоп 260, 261
Іваноў Раман 270
Іваноў Харытон 285
Іваноў Цярэнці 103
Іваноў, аўдытар 102
Іваноў, обер-аўдытар
289
Іваноўская, памешчыца
358, 363
Іваноўскі Францішак
386
Іваноўскі Эдмунд 421
Іваноўскі, доктар 186,
196
Івашкевіч, службоўца
371
Івашэўскі, памешчык
330
Ігельштром, палкоўнік
342, 438

Ігнацьеў Рыгор 245
Ігнацьеў, паручнік 102
Ізбіцкі Ян 248
Ізмайловіч Ігнат 249, 257
Ілініч Гаўрыла 309, 311
Ісакава Яўгенія 62
Іскендзікаў Марцін 103
Іцка, перавозчык 149
Кабак Тэадор 457
Кабалкін Вульф 390
Кабылянскі Уладзіслаў 440, 441
Кавалеўская Зоф'я 409
Кавалеўскі Аляксандр 86, 135, 142, 146, 171, 173, 177, 205, 214
Кавалеўскі Юзаф 298, 302
Кавалеўскі, паручнік 408
Каваль Янка, гл. Валодзька Уладзіслаў
Кавальніцкая Алена 464
Кавельмахер Вацлаў 458
Кавецкі Антоні 185, 188, 194
Кавецкі Тамаш 458
Кажэўнікаў Андрэй 82, 343, 354, 355, 362, 366, 371, 375, 378, 381, 382, 383, 385, 394, 396, 414, 415, 417, 424, 431, 440, 442, 454, 463
Кажэўнікаў Фёдар 303
Казак Георг 282
Казарын Іпаліт 158, 159, 160, 161, 271
Казёл (Казлоў) Васіль 330
Казела Вінцэнт, гл. Козел-Паклеўскі Вінцэнт
Казлоўскі Анастазі 189, 234, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243
Казлоўскі Антоні 283
Казлоўскі Дамінік 400, 401, 402, 449, 451
Казубоўскі Антоні 297, 298, 334
Каламацьяна Ксенафонт 223, 224
Калецкая Юзэфа 61, 62
Калецкі Ігнат 103
Каліноўскі Вінцэнт-Канстанцін 188, 347, 349
Калкоўскі Аляксандр 202
Кальніцкі, падпаручнік 432
Камарніцкі, дваранін ці чыноўнік 51
Камароўскі Рышард 324, 325
Камароўскі Ян 426
Камароўскі, пісар 277
Каменскі, памешчык 334
Камінскі Антоні 237, 239, 241, 244
Камінскі Ян 359, 361
Камоцкі, афіцэр 363
Кампоўскі Вацлаў 58, 59
Канановіч, уладальніца кватэры 402
Канапацкі Базыль 379
Канапацкі Баляслаў 368, 370
Канапацкі Стэфан 152, 155
Кандратаў Міхал 270
Кандратовіч Вінцэнт 129, 130
Кандратовіч, пісар 375
Кандрацьеў Павел 100
Кандыба, памешчык 408
Канецкі Ігнат 104, 105, 108, 109, 113
Канстанцін, прыслужнік 129
Капілінскі Караль 456
Каплінскі Эдмунд-Рыгор 324, 327
Капышоў Іван 319
Каранеўскі Баляслаў 201, 202
Каранеўскі Ігнат 104, 109
Каранеўскі Станіслаў 102, 109, 112
Карась Уладзіслаў 303
Карафа-Корбут Вільгельм 108
Караффа-Корбут Антаніна 110, 114
Караффа-Корбут Вільгельм 105, 111, 234, 238, 241, 243
Караффа-Корбут Ганна 108, 110, 114
Караффа-Корбут Лаўрэнцы 103, 105, 108
Караффа-Корбут Маўрыцы 103, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 112
Караффа-Корбут Францішак 105, 108, 111, 234, 235, 237, 238, 239, 240, 241, 243
Каржанеўскі Станіслаў 108
Карказевіч Гектар, гл. Карказовіч Гектар
Карказовіч (Карказевіч) Гектар 396
Каркувель Карл 421
Кармалітаў, аўдытар 464
Карманаў Мікалай 336
Карнацэвіч Юзаф 131
Карніцкі Аляксандр 167, 168, 170, 171, 172
Карніцкі Антоні 261, 262
Карніцкі Браніслаў 103, 104, 108, 109, 112, 167, 168
Карніцкі Францішак 166, 167, 170, 171, 172, 173
Каровін Мікалай 177, 178
Каролька Аляксандр 421
Карпінскі Канстанцін 102, 104, 108, 109, 113
Карповіч Алег 123, 132
Карповіч Антоні 386
Карповіч Юзаф 421

Карповіч, святар 442
Карпоўскі Антоні 285, 286, 287, 288, 289
Карульскі, губернскі сакратар 60
Карыцкі Кузьма 337, 338
Карэва Клёт 67
Карэва, палкоўнік 410
Касакоўскі Януш 268, 269
Касецкі Апалінары 383, 385
Касоўскі, граф 457
Кастагораў, маёр 396, 397
Кастрыцкі Юзаф 408, 409
Кастусь, лакей 368
Каткоўскі Уладзіслаў 383, 384
Каткоўскі Фартунат 140
Катовіч Іаахім 252, 255
Катовіч Міхал 252, 255
Катовіч Фаўстын 383, 384, 387
Катовіч 240
Катовічы 256
Каўпак, селянін 144
Каўрэцкі Караль (Вітальд) 375, 377, 380
Каўтуноўскі Ян 371, 374
Каўфман, фон, Канстанцін 73, 147, 175, 180, 227, 229, 446, 452
Каханоўскі Ян 400, 402
Кацюкевіч Сцяпан 61
Кашэўскі Леан 325, 329
Квяткоўскі Канстанцін 210, 213
Квяткоўскі Фартунат 141
Квяткоўскі Харытон 99
Квяткоўскі 99
Кек (Кекк), фон, маёр 435, 436, 438
Келер Эдуард 44, 45, 46, 50, 51, 53
Кернажыцкі Калікст 387
Кернажыцкі Канстанцін 458
Кібарт Браніслаў 200, 202, 203, 204
Кібарт Генрык 200, 202, 203, 204
Ківач Юзаф 421, 424
Кільдыш Данат 283
Кірко Ксаверы 421
Кіркор Адам 58
Кірылаў Кузьма 106
Кірэеў Павел 271
Кісель Пётр 140, 141, 142
Кісель-Загаранская Ізабэла 97
Кісель-Загаранская Марыя 97
Кісель-Загаранская Тэкля 97
Кісель-Загаранскі Вітальд 97
Кісель-Загаранскі Станіслаў 92, 96, 97, 412
Кісель-Загаранскі Фердынанд 96, 97
Кісель-Загаранскі Юзаф 96, 97, 98, 142
Кісель-Загаранскі Януары 97
Кістэр Міхал 324, 326
Кіцінскі, музыка 236
Кладніцкі Стэфан 68, 71, 72, 73
Клеер Юльян 458
Кліноўскі 249
Клічэльскі 261
Клюкоўскі Ваўрынец 416, 419
Клюкоўскі Канстанцін 416, 417, 418, 419
Клюкоўскі Фелікс 417, 418, 456
Кляпацкі Казімір 182, 188
Кляпацкі Яўген 183, 189
Кодзь Леанард 375, 377
Козел Вінцэнт, гл. Козел-Паклеўскі Вінцэнт
Козел-Паклеўскі (Козел, Казела) Вінцэнт 327, 369, 370, 371, 373, 377, 382, 389, 390
Козел-Паклеўскі Яўстах 282
Козік Пётр 395
Комар Караль 149
Комар, гарадскі галава 382
Конанаў А., сябра-камісар 52
Контаўт Юзаф 163
Корбут Антаніна, гл. Караффа-Корбут Антаніна
Корбут Вільгельм, гл. Караффа-Корбут Вільгельм
Корбут Ганна, гл. Караффа-Корбут Ганна
Корбут Маўрыцы, гл. Караффа-Корбут Маўрыцы
Корбут Францішак, гл. Караффа-Корбут Францішак
Корбут Юстын 354
Корбут, памешчык 115
Корвін-Красінскі 231
Корн-Зігерн, фон, Уладзіслаў, гл. Зігерн-Корн, фон, Уладзіслаў
Корсак Алаізі 137
Корсак Антоні Валентавіч 132, 181, 182, 184, 185, 195
Корсак Антоні Міхалавіч 192
Корсак Антоні, чыноўнік 64
Корсак Браніслаў 387
Корсак Зоф'я 152, 444
Корсак Марыя 152
Корсак Пётр 318
Корсак Платон 210
Корсак Рыгор 183, 191
Корсак Рышард 148
Корсак Уладзімір 291, 292
Корсак Уладзіслаў 140, 141, 142
Корсак Фартунат 183, 190

Корсак Юзэфа 152
Корсак Юстын 148, 157, 160
Корсак Яўген 148
Корсак, кандыдат міравога пасярэдніка 375, 376
Корсак, памешчык 330
Корсак, памешчыца 385
Корсак, удава 151
Корсакаў, падпалкоўнік 94, 96
Корф, кадэт 182, 183, 184
Коры Антоні 204, 205
Косаў, памешчык 99, 100, 149
Косач, маёр 420
Костка, гл. Жаброўскі Канстанцін
Коўб Пшамыслаў 164, 375
Коўзан Людвік 282
Кошалеў Нікіфар 214
Кравец (Краўцоў) Макар 442, 443
Крагельскі Аляксандр 456
Крагельскі Ян 458
Кракоўскі, гл. Траўгут Рамуальд
Красінскі-Корвін, гл. Корвін-Красінскі
Красіцкі Антоні 275
Красоўскі Цітус 379
Красоўскі, ксёндз 168, 169, 170, 172
Красуцкі, селянін 363
Краўцоў Макар, гл. Кравец Макар
Крахоўскі Юльян 248
Круковіч Генрык 234, 238, 241, 244
Крукоўскі Ян 392, 393
Круповіч, ксёндз 308
Крупскі Баніфацы-Вінцэнт 395
Крупскі Павел 270, 272
Крушынскі Максімільян 456
Крываносаў Іван 207, 208, 209, 210
Крыжаноўскі Мікалай 161, 192, 193, 194, 219, 220, 268, 284, 289, 372, 409, 430
Крыжаноўскі 308, 309
Крыкштэйн Аляксандр 393
Крыкштэйн Максіміліян 392, 393
Крышталовіч Ян 282
Кубліцкі-Пётух Фердынанд, гл. Пётух-Кубліцкі Фердынанд
Кудрэвіч Пётр 282
Кузьмін Ян 285, 287, 289, 290
Кузьмінскі Міхал 274
Кукевіч Ігнат 371, 372
Кулак Адам 132
Кулак Адольф 181, 187
Кулакоўскі Аляксандр 200
Кулакоўскі Ян 200, 202
Кулеша Юзаф 182, 188
Кульчыцкі Баляслаў 122, 127, 128, 131, 132, 135, 167, 171, 177, 187, 194, 195, 207, 210
Кунцэвіч Язафат 467
Купрэеў Канстанцін 152, 153
Курак Ігнат 136
Курловіч Ануфры 226
Куроўскі, жыхар г. Варшавы 465, 467
Куроўскі, падпалкоўнік 150, 151
Кусонскі, штабс-капітан 266
Кухарскі Аляксандр 245
Кухарскі, старшыня 359
Кучынскія, памешчыцы 249
Кучэўскі, дваранін 156, 157, 320, 323, 327, 332, 373, 376, 389, 390
Кушалеў Сяргей 59
Кушалеўскі Аўгуст 282
Кушын Іаан 220
Кярсноўскі Пётр 374
Кярсноўскі, капітан 342
Кярсноўскі, памешчык 371
Лабкоўскі Ігнат 132
Лабкоўскі Севярын 132
Лавецкі Яўціхі 254
Лагапа Юзаф 115
Лайка (Лойка) Андрэй 61, 62
Лакіс Аляксандр 182, 183, 192
Лакіс Антоні 192
Лакіс Кацярына 186
Лакіс Мікалай 155, 192
Лапа Аляксандр 308, 310, 312, 313
Лапа Аўгусцін 185, 188, 193
Лапа Пётр 421
Лапа Юзаф 283
Лапа, квартальны наглядчык 51, 52
Лапіцкі Аляксандр 323, 325, 329
Лапіцкі Гектар 347, 350, 351, 462
Лапіцкі Міхал 368, 370
Лапкоўская Канстанцыя 135, 136
Лапкоўская Рахель 135, 136
Лапкоўскі Аўгуст 135
Лаппа, квартальны наглядчык 51, 52
Лапуціеўскі, дваранін 330
Лапушэўскі, доктар 208
Ларыёнаў, унтэр-афіцэр 218
Ласіцкі Андрэй 386
Ласоўскі 169, 171, 172
Ласцоўскі Антоні 458
Лахавіцкі, граф 456
Лашкевіч Феліцыян 51, 52, 53, 417, 418, 419, 420, 422, 423, 427, 428, 430
Лашынскі Людвік 321
Леановіч Міхал 209
Левандоўскі, палкоўнік 187
Лейба, полацкі яўрэй 185
Лейчанка, страпчы 93
Лемка, рыжскі купец 215

Лемяшоўскі, арыштант 363
Ленскі Зянон 348, 351
Леўшын, чыноўнік 229
Ліневіч (Лянкевіч) Пляцыд 461, 462
Ліпінскі, падпаручнік 266
Ліпніцкі Міхал 458
Ліпэ-Ліпская, дэ, Аліна 145
Ліс, стараста 359
Лісевіч Міхал 52, 53, 60
Лісейчыкаў Дзяніс 56
Літвінава Алена, гл. Шантыр Алена
Літвінаў, падпаручнік 334
Лойка Андрэй, гл. Лайка Андрэй
Лосеў Аляксандр 461, 462
Лук'янаў Аляксандр 152, 153
Лукашэвіч Юстына 425
Лукашэвіч Якаў 433
Лукоўскі Ян 248
Лупіан, аўдытар 420, 421
Лучынскі Аляксандр 467
Лушчык Аляксандр 426, 427
Лушчык Аляксей 426
Лушчык Сымон 426
Лушчык Ян 426, 427
Лышчынскі Ежы 261, 262
Любамірскі Аляксандр 264
Любамірскі Канстанцін 264
Любамірскі Стэфан 224, 230, 231, 232, 233
Любамірскі Уладзіслаў 224, 230, 231, 232, 233
Любенскі Фелікс-Мацей, гл. Любінскі Фелікс-Мацей
Любінскі (Любенскі) Фелікс-Мацей 330, 332
Любічанкоўскі Напалеон-Браніслаў 465, 466, 467
Лявіцкі Антоні 437
Лявіцкі Нікадым 437
Лявіцкі Уладзіслаў 437
Лявонаў Кандрат 99, 100
Лявонаў Яўстах 100
Ляліва, гл. Ванькові Ян-Юзаф
Лянгевіч Марыян 57, 106, 107, 111
Лянкевіч Канстанцыя 50
Лянкевіч Пляцыд, гл. Ліневіч Пляцыд
Лянкевіч Эвеліна 50
Лянкевіч Эмілія 50
Лянкевіч Ян 50
Ляпкоўскі Аўгуст 123, 136
Ляпкоўскі Ігнат 136
Ляпкоўскі Севярын 136
Ляпкоўскі Юльян 132, 136
Ляскоўскі Рыгор 152, 153
Ляскоўскі Станіслаў (Собек) 397
Лятасковіч Юзаф 282
Лятасковіч Яўген 282
Ляткоўскі Мечыслаў 463, 464
Ляцкі Адам 358, 360, 361, 362, 364, 366, 367, 378, 379, 385, 386, 388, 389
Ляшэвіч Павел-Калікст 324, 327
Магільніцкі Ежы-Павел 348, 351, 462, 468, 469
Маеўскі Станіслаў 115
Мажайскі Канстанцін 118, 119
Мазура Павел 408
Мазуркевіч, прыстаў 383, 385
Макавецкі Браніслаў 123, 135
Макавецкі Генрык 255, 258
Макавецкі Міхал 330, 331
Макавецкі, памешчык 271
Макарэвіч, чыноўнік 223, 224
Макееў Андрей 406
Макрыца (Мокрыц) Яфрэм (Ахрэм) 324, 326
Максімаў, казак 124
Максімовіч Юзаф 383, 384, 421, 424
Максімовіч, аканом 325
Максімовіч, лоўчы 149
Макшэцкі, капітан 318
Малаток Кузьма 158, 159, 160
Малахоўскі Аляксандр 248
Малахоўскі Міхал 301
Малевіч Віктар 393
Маліноўская (1 v. ці 2 v. Васілеўская) Канстанцыя 307, 309
Маліноўскі Юзаф 283
Малянчынскі Адам 132
Малярчук Дамінік 401, 402
Маневіч Тамаш 400, 401, 446, 447, 448, 451, 452
Манкевіч, ксёндз 307, 309
Мантлевіч Іван 302, 303, 304, 305, 306
Мантэйфель-Зэге Рышард 200, 202
Мантэйфель-Зэге Ян 200, 202
Манцэвіч Канстанцін 264, 265
Манюкін Захар 157
Манюшка Адам 363, 365, 370
Манюшка Данат 329, 365, 368, 370, 378, 380
Манюшка Юзаф 282
Мараўская, гувернантка 424, 425
Маргулец Стэфан 282
Мартынаў Аляксей 144

Мартынаў Міхаіл 330, 331
Марціноўскі Аляксандр 376
Марціноўскі Ян 376
Марчык Адольф 458
Марэцкі, памешчык 330
Масальскі 417, 418
Масін, павятовы спраўнік 424, 425
Маслоўскі 158
Мастай-дэ-Фэрэцці Джаванні-Марыя, граф 467
Матруз Гергі 115
Матусевіч Віктар 371
Матусевіч, чыноўнік 386
Матусевічы 398
Мацвееў Васіль 226
Мацієвіч Юзаф 307, 309
Маціясевіч, калежскі асэсар 44
Мацкевіч Блажэй 226
Мацкевіч Караль 457
Мачульскі 237
Машкоўскі Станіслаў 161, 162
Машчынскі Станіслаў 324, 325
Машчынскі Юзаф 324, 328
Машэўская (народжаная Прушынская), памешчыца 413
Машэўскі Уладзіслаў 419, 454, 455, 464
Машэўскі Юзаф-Артур 413, 414
Медунецкая (народжаная Будзько) Адэль 182, 184, 186, 187, 199
Медунецкі Казімір Канстанцінавіч 131
Медунецкі Казімір 122, 124, 127, 128, 131, 133, 136, 177, 207, 208, 210
Медушэўскі Віктар 203, 204, 205
Медушэўскі, памешчык 458
Мейер Пётр 44, 45, 46
Мельнікаў Пётр 186, 198
Мераслаўскі Людвік 54, 56, 57
Мерклі, фон, капітан 137
Мессарош, паручнік 205
Мікалаеў Васіль 160
Мікалаеў Міхей 61, 62
Мікалаеў, стараста 158, 159
Мікалай I 57, 64
Мікрукоў, аўдытар 387
Мікульская Ізабэла 366
Мікульскі Стэфан 360, 361, 363, 365, 366, 392
Мікульскі Фларыян 457
Міладоўскі Вітальд 420, 427, 428, 429, 430
Мілаў Уладзімір 316, 317
Мілашэвіч Адам 119, 120, 121
Мілеўскі Апалінары 330, 331
Мільжынскія 54, 56
Мілярэўскі Баляслаў 456
Мінда, купчыха 184
Мінін Рыгор 103
Мінкевіч Баляслаў 457
Міновіч, прапаршчык 432
Мінькевіч, обер-аўдытар 406
Мінэйка Уладзіслаў 328
Мінэйка Эмілія 328
Міркавіч Фёдар 64
Міркулевіч Адольф 400, 401, 402, 412, 446, 447, 448, 451, 452, 453
Міркулевіч Станіслаў 402, 412, 447, 448, 449, 450, 451
Міркулевіч Фларыяна 411, 412
Міркулевіч Юзаф 402, 411, 412
Міронаў, лакей 106, 417
Міткевіч Браніслаў 268, 269
Мітрафанаў Барыс 146, 147
Міхайлаў, валасны старшыня 168, 169
Міхалевіч Аляксандр 298
Міхалоўскі, штабс-капітан 131
Міхневіч Станіслаў 325, 329
Міцкевіч Адам 57, 236
Мішка, карчмар 201
Млотак, гл. Стравінскі Густаў
Мокіч Францішак 131
Мокрыц Яфрэм, гл. Макрыца Яфрэм
Молер Шлёма 226
Моль Аляксандр 182, 184, 193
Моська, яўрэй-каваль 392
Мураўёў Міхаіл 68, 69, 70, 71, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 92, 93, 96, 98, 101, 111, 114, 117, 118, 126, 128, 130, 135, 138, 142, 145, 146, 148, 151, 155, 157, 160, 161, 166, 172, 173, 174, 175, 178, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 202, 204, 214, 215, 216, 217, 221, 222, 224, 225, 226, 230, 243, 244, 248, 258, 259, 263, 265, 298, 302, 306, 310, 320, 322, 326, 327, 329, 332, 342, 343, 344, 345, 346, 349, 352, 353, 365, 369, 370, 371, 373, 374, 376, 377, 380, 383, 388, 390, 395, 396, 397, 404, 406, 409, 414, 416, 419, 422, 423, 425, 427, 429, 430, 434, 436, 444, 452, 459, 462, 467
Мурашка Люцыян 259, 260
Муфель Павел 212
Мухля Аляксандр 444
Мысліцкі Базыль 163
Мысліцкі, чыноўнік 254

Мышкоўскі Павел 280, 281
Мядзведзеў Восіп 276, 277, 278
Мяйштовіч, зембінскі тысяцкі 362
Мяльжынская Францішка 57
Мяльжынскі Севярын 57
Мянькоў, фельчар 302
Мяснікоў Аляксандр 217, 218
Мяснікоў Іван 217, 218
Мяснікоў Юзаф 218
Набароўская Зоф'я 465, 466, 467
Набокаў, палкоўнік 223, 224
Навагонскі Станіслаў 309, 311
Навакоўскі Браніслаў 402, 403
Навакоўскі Оттан 442
Навакоўскі Тадэвуш 403
Навіцкая Сылька 411, 412
Навіцкі, гімназіст 402
Навіцкі, гл. Жаброўскі Канстанцін
Навіцкі, чыноўнік ці дваранін 51
Навумчык Клім 433
Назімаў Уладзімір 65, 67, 68, 177, 364, 404, 405, 417
Нарбут Аляксандр 118
Нарбут Казімір 435, 436, 437, 438
Нарбут Людвік 418
Нарбут Настасся 118
Нарбут Сымон 118, 119
Наркевіч Казімір 132, 248
Нартоўская 251
Нарэвіл Паўліна 355
Нарэвіл Юзэфа 355
Насакен, падпалкоўнік 362, 363
Наскоўскі Аляксандр 128, 129, 130, 210
Начкоўскі 371
Некша, стараста 169
Нечытайлаў Гаўрыла 266
Ніканаў Андрэй 146, 147
Нікіфараў Максім 294, 295
Нікіфараў Парфіры 99
Нітаслаўскі Генрык 324, 325
Нітаслаўскі Мікалай 282
Нітаслаўскі Эдвард-Канстанцін 325
Носціц Іван 431
Нэйман Юльян 382
Нягоўскі, прапаршчык 318
Нядзвецкі Бярнард 458
Нядзвецкі Міхал 102, 104, 108, 109, 113
Нядзвецкі, селянін 375
Няелаў Аляксей 452
Олухаў, генерал 311
Офэнбэрг Ігнат 396, 397
Пагоўскі Фелікс 421
Падабед Марцін 186, 197
Падагоўскі, асэсар 97
Падалінскі 400, 401
Падвысоцкі Аляксандр 223, 340, 341
Падгальскі Базыль 457
Падмостка Станіслаў 282
Пазняк Канстанцін 358, 375, 378, 380
Пазняк Мацей 378
Пазняк Ян 154
Пазнякі 360
Палонскі (Скірмантовіч) Антоні 319
Палоцкі Вінцэнт 458
Палькоўскі Міхал 440, 441
Пальнікаў, штабс-капітан 101
Пальчэўскі Юзаф 215, 216
Паляеўскі Ян 128, 129, 130, 135
Памарнацкі-Пац Ігнат гл. Пац-Памарнацкі Ігнат
Памарнацкі-Пац Мікалай, гл. Пац-Памарнацкі Мікалай
Памарнацкі-Пац Фелікс гл. Пац-Памарнацкі Фелікс
Папенчанка Філіп 71, 72, 73, 75, 78, 82, 84, 85
Папкоў, рассыльны 363
Паплаўскі Віктар 360, 362, 363, 364, 366
Папоў Іван 124, 125, 127
Парака Ігнат 165, 166
Параф'яновіч (Парфяновіч) Вітальд 347, 349
Парфямёнак Ануфры 373
Парфяновіч Вітальд, гл. Параф'яновіч Вітальд
Парфяновіч Павел 283
Парчынскі Мікалай 303
Парчынскі Мікалай 303
Парчынскі Мікалай 303
Парчэўскі Валент 67
Парэцкі Юзаф 347, 350
Паскевіч, князь 275
Патапаў Аляксандр 92, 102, 110, 114, 122, 132, 139, 154, 155, 156, 161, 163, 164, 166, 171, 173, 180, 190, 202, 245, 257, 258, 269, 325, 327, 328, 331, 362, 365, 370, 406, 409, 428, 429, 444, 446, 459
Патаповіч, арандатар 274, 275
Патоцкі Севярын 403
Патоцкі, гімназіст 402
Патоцкі, граф 457
Патоцкія, графы 392, 393
Паўлаў, капітан 443
Паўлікоўскія, памешчыкі 393
Паўлін, памешчык 61, 62

Паўлоўскі Дзмітрый 187
Пац-Памарнацкі Ігнат 252, 255, 256
Пац-Памарнацкі Мікалай 248, 250, 257
Пац-Памарнацкі Фелікс 248, 250, 252, 254, 256, 257
Пачобут Антоні 107, 111
Пётух Канстанцін 400, 401
Пётух-Кубліцкі Фердынанд 103, 104, 106, 107, 108, 109, 112
Пігулеўскі Іаан 354
Пій IX 465, 466
Піксанаў Арсень 44, 45
Пілецкі Войцех 386
Пісараў, калежскі радца 223
Піус, жаўнер 144
Пішчэмукаў, капітан 438
Піюра (Піёра) Антоні 248, 257, 265
Піюра (Піёра) Марцін 240, 247, 248, 250, 257, 264
Плавінская Юзэфа 251
Плавінскі Мікалай 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 258
Плаўскі Адам 457
Плякснеўскі Аляксей 143
Плякснеўскі Юзаф 143
Плятэр Леан 143, 146, 147, 202
Плятэр Эмілія 54, 56, 57
Плятэр, графіня 375
Пляшкоў Аляксандр 110, 391
Пляшкоў, падпалкоўнік 433, 434, 441
Познэр, тытулярны радца 140
Поль Вінцэнт-Фэрэрыуш-Якуб 53, 55, 56
Поляк, яўрэй 45
Прабароўскі Віктар, гл. Прыбароўскі Віктар
Правальскі Габрыэль 252, 255
Правальскі Дзяменці 248
Правальскі Ігнат 253
Прадпольскі, студэнт 275
Празаровіч Францішак 301, 302
Пракаповіч Вінцэнт 182, 184, 192
Пракаповіч Ігнат 210
Пракаповіч, дваранін ці чыноўнік 51
Пракаповічы 398
Праневіч Людвік 377
Праневіч Францішка 405
Пранеўская Ванда 162
Пранеўскі, дваранін 330, 332
Пратасевіч Якаў 402, 403
Пратопаў (Пратапопаў), капітан 125
Прозар Мечыслаў 450, 451, 452
Прохарава Ганна 253, 255
Прохараў Астап 268
Прохараў Сцяпан 226
Прус-Жукоўскі Баляслаў 282
Прушынская, v. Машэўская, памешчыца 413
Прыбароўскі (Прабароўскі) Віктар 142
Прыбора Анеля, v. Галаўня 452
Прыбора Канстанцін 371, 374
Прыбора Міхал 371, 374
Прывалаў Аляксандр 248
Прыходзька, паручнік 101
Прыялгоўскі Антоні, гл. Прыалкоўскі Антоні
Прыялкоўскі (Прыялгоўскі) Антоні 294
Прыялкоўскі Антоні, гл. Прыалкоўскі Антоні
Пстроцкія 388
Пташынскі Баляслаў, гл. Кульчыцкі Баляслаў
Пуар, лё 236
Пугач Юзаф 141
Пугачоў Ян 141
Пудзіновіч Павел 209
Пуслоўская Эвяліна 419, 423
Пуслоўскі Адам 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 430
Пуслоўскі Ян 416, 419
Путвінскі Аляксандр 114, 115, 116
Пухальскі Казімір 250, 257
Пухаў Сямён 218, 219
Пуціла Казімір 316
Пуцята, памешчык 459
Пуцята, паручнік 318, 319
Пякарскі Антоні 381, 382, 383
Пялікша Карнэль 346, 347, 348, 349, 351
Пясецкі, паручнік 99
Пятаў, прыстаў 215, 216
Пяткевіч Генрык 450, 451
Пяткевіч, дваранін 165
Пятніцкі Аляксандр 70, 81, 82, 83, 84, 148, 149, 183, 216, 254
Пятроў Аўдзей 238
Пятроў Марак 270
Пятроў Мірон 99, 100
Пятроў, харужы 454
Пятроўская Ізабэла 182, 188, 195
Пятроўскі Віктар 403
Пятроўскі Зянон 386, 387

Пятроўскі Канстанцін 446, 447, 448, 451, 452
Пятроўскі Мікалай 325, 329, 368, 370, 378, 380
Пятроўскі Напалеон 403
Пятроўскі Францішак 456
Пятроўскі Юзаф Францішкавіч 458
Пятроўскі Юзаф Юльянавіч 132, 181, 182, 185, 188, 195
Пятроўскі, паручнік 364, 432, 434
Пятрушка, селянін 201
Пятрышча Ян 390
Пятрышча, рагачоўскі дэкан 308
Пячора Эдвард 268, 269
Рабей Уладзімір 282
Рабчэўскі, станавы прыстаў 200, 202
Рава Леан 371, 372
Равінскі Дамінік 140, 141, 208
Равіцкі Іван 207, 208
Равускі Эрнэст 413, 414
Рагазевіч Казімір 308, 310
Рагінскі Раман 67, 431
Рагінскі Эдвард 242, 283
Рагінскі Юзаф-Фердынанд 234, 237, 240, 242
Рагоўскі Канстанцін 319, 320, 324, 326
Рагоўскі Рамуальд (Раман) 329, 330
Рагоўскі Цэзар 362, 363, 364
Радзевіч Аляксандр 171, 176, 177, 180
Радзевіч Антаніна 405
Радзевіч Віктар 169, 170, 171, 173
Радзевіч Міхал 404, 405, 406
Радзевіч Юзаф 165, 166, 169, 170, 171, 172
Радзевіч, князь 432
Радзівіл Геранім-Леан-Дамінік 55, 56, 57
Радзівіл Стэфанія 380
Радзівіл, князь 417
Радзівілы, князі 53, 55
Радзянка, палкоўнік 140
Радкевіч Аляксандр 61, 63, 148, 149
Радкевіч Антоні 457
Раднеўскі Браніслаў 282
Раецкі, квартальны 363
Ражкоўскі Юзаф, гл. Рашкоўскі Юзаф
Ракіцкі Канстанцін 129, 130, 133, 134, 136
Ракіцкі, наглядчык турмы 151
Ракоўскі 440
Ральцэвіч, чыноўнік ці дваранін 51
Раманаў Дарафей 395
Раманаў Канстанцін 467
Раманаў Мікалай, вялікі князь 392
Раманаў Пётр 146, 147
Раманоўскі Аляксандр 282
Рапапорт, яўрэй 45
Рапацкі Канстанцін 282
Раслякоў, чыноўнік 171
Расткоўскі Эразм 282
Ратынскі Рудольф 408, 409
Ратынскі Цітус 408
Ратынскі, афіцэр 363
Ратынскія 395
Рачынскі Ігнат 107, 110, 111, 113
Рачынскія 54, 56
Рашкоўскі (Ражкоўскі) Юзаф 182, 184, 185, 195
Рашкоўскі Артур 182, 183, 184, 185, 186, 195, 197
Рашкоўскі Юльян 321, 322, 330, 331
Рашкоўскі Яўген 182, 184, 185, 193
Рдултоўскі (Рудалтоўскі) Яўген 428, 429
Робуш Стэфан 415
Ромэр, памешчык 182
Руберг, селянін 143, 144
Рудабельскі Ежы 403
Рудаміна Юзаф 457
Рудасіноўскі, гл. Рдултоўскі Яўген
Ружыцкія 411, 412
Румака Антон 97, 98
Румэль Уладзіслаў 461, 463
Русецкі Валерыян 161, 162
Русецкі Віктар 161
Русецкі Юзаф 248
Русецкі Юліян 377
Русецкі Януарый 377
Русецкія 375
Рутайціс Нікадым 282
Руткевіч Аляксандр 126
Руткоўскі, прыстаў 169, 171, 172
Рыбінскі Раймунд 204, 205
Рыгор, селянін 395
Рыльскі Браніслаў 67, 431
Рыцк Міхал 124, 126
Рэбіндэр, фон, Уладзімір 220
Рэйхарт Барыс 44, 45, 420, 466, 468
Рэмпель Станіслаў 408
Рэут Адам 121, 153, 154, 183, 191
Рэут Леапольд 119, 121
Рэут Станіслаў 154, 156
Рэут Тамаш 153, 155
Рэут Эдвард 183, 184, 186, 197
Рэут, памешчык 390
Сабалеўскі Аляксей 147
Сабанская Агата 200, 201
Сабанскі, памешчык 200, 201
Савіцкі Валерыян 226, 245, 246, 247, 248, 261, 262
Савіцкі Уладзіслаў 283
Садоўскі Сымон 215, 216
Саевіч Уладзіслаў 457
Сайкоўскія 403
Сакалоўская Анэля 118
Сакалоўская Ганна 118

Сакалоўская Казіміра 118
Сакалоўская Марцэля 118
Сакалоўскі Вінцэнт 118
Сакалоўскі Людвік 400, 401, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452
Сакалоўскі Якуб 118, 119
Сакалоўскі, службоўца 149
Саковіч Васіль 276, 277, 323, 330
Сакропаў, чыноўнік 93
Салагуб, генерал 408
Салюшын, сапраўдны стацкі радца 136
Самойлаў, селянін 99
Самуйла Караль 324, 328, 329, 330
Самуйла, селянін 275
Самуйла-Суліма Баляслаў, гл. Суліма-Самуйла Баляслаў
Самуйлаў Андрэй 270
Сангайла, жахарка Мінска 411, 412
Санкоўскі, памешчык 291
Саноцкі Караль 421
Саракомаў А., чыноўнік 220
Сарасека (Сарасек) Канстанцін 183, 191
Саркан (Саркон) Якаў 144
Сасноўскі Леан 230, 232, 233
Сварацкі Леанард 136
Свентарэцкая Алімпія (Алімпіяда) 347, 349
Свентарэцкі Апалінары 408, 409
Свентарэцкі Баляслаў 314, 379, 394, 395, 396, 397, 398, 399
Свентарэцкі Уладзіслаў 408
Светляк (Светлік) Ксаверы 363, 365, 366, 367
Свечына Соф’я 195
Сviда Баляслаў 348, 351
Свідэрскі, жыхар Санкт-Пецярбурга 465, 466, 467
Свідэрскі, пісар 165
Свінціцкі Уладзімір 421
Свірбінскі, гл. Свярбінскі
Свірэўскі, памешчык 169, 170, 171, 172
Свянціцкі 428
Свянціцкі, памешчык 376
Свянціцкія 377
Свярбінскі (Свірбінскі), ксёндз 129
Свяцкі, памешчык 330
Селівестраў, паручнік 363, 366
Селязнёў Мікалай 217, 218
Селязнёў Ніл 61, 62, 63, 140, 141, 149, 150
Сёмак, вазніца 369
Семіганоўскі, маёр 434
Сергяевіч Аляксандр 127
Серна-Салаўевіч Мікалай 174
Сецкі Апалінары 363, 364, 370, 378, 380
Сівоха Леанард 182, 183, 185, 196
Сікорскі Мечыслаў 463
Сікорскі, ксёндз 308
Сікстэль (народжаная Турчанінава), памешчыца 311
Сікстэль Міхал 311
Сілініч Канстанцін 339, 340
Сілініч Пётр 336, 337
Сініцын, маёр 344
Сіпайла Вінцэнт 294, 295, 296
Сіпайла Ян 294, 296
Скапоўскі Сымон 61
Скіндэр Канстанцін 102, 104, 108, 109, 113
Скіндэр Міраслаў 387
Скірмантовіч Антоні, гл. Палонскі Антоні
Скірмунт Казімір 434
Скітарэвіч, радца 466, 468
Скродскі Ігнат 415, 416
Славінскі Вінцэнт 124, 125
Славінскі 324
Славінскі, арандатар 392
Славінскі, памешчык 324
Славінскія, памешчыкі 266
Слежаноўскі Павел 136
Слівінскі Павел 425, 426, 427
Слізень Альфрэд 368, 370, 372, 375
Слізень, памешчык 308
Слушка-Цяпінскі Мечыслаў 149, 157, 160
Слушка-Цяпінскі Мечыслаў, гл. Цяпінскі Мечыслаў
Сляшынскі, маёр 417, 418
Смаляк-Галава, гл. Галіоф Мікалай
Смідовіч Ермаген 260, 261, 262, 298, 301
Смірноў Дзмітрый 89, 96
Снігірскі 149
Собек, гл. Ляскоўскі Станіслаў
Сойка Ян 152, 153, 154
Сокалаў Аляксандр 307, 311, 313
Сокалаў, палкоўнік 223, 309, 311
Солтан Адам 432, 440, 441
Солтан Аляксандр 442, 443, 444
Солтан Зоф’я 444
Сонгін Станіслаў 67, 431
Соркін, яўрэй 126
Спадарцаў, спраўнік 148
Спадорцава, памешчыца 127

Стаброўскі, міравы пасрэднік 165
Стакун, чыноўнік ці дваранін 51
Станевіч, дваранка 106
Станевіч, памешчык 276
Станкевіч Вінцэнт 249
Станкевіч Кацярына 107, 108, 110, 114
Станкевіч Ян 383, 384
Станкевіч 240
Станкевіч, памешчык 107
Старэнская Разалія 92
Старэнскі (Старынскі) Station Станіслаў 91, 92
Старэнскія 92
Стахоўскі Леан 254, 255, 256, 258
Сташэўскі, селянін 144
Стоцкі, памешчык 406
Стравінскі Густаў 441
Стравінскі Дыянізі 440
Стравінскі, гімназіст 403
Стравінскі, чыноўнік ці дваранін 51
Страмецкая Ружа 249, 251
Струміла Антоні 282
Стэфаноўскі (Стэфановіч) Стэфан (Станіслаў) 234, 241, 244
Стэфаноўскі Адам 163
Сувораў, паручнік 318, 319
Сукруха Восіп 291, 292
Суліма-Самуйла Баляслаў 282
Сулістроўскі Леан 137
Сурын Пётр 282
Сурын Пратас 299
Сурын Феліцыян 282
Сутулаў Андрэй 454
Сухапрудскі Канстанцін 356, 357
Сухоцкі 378
Сушка, уладальнік дома 121
Схнэйдэр Ян 282
Сцепанінак, селянін 201
Сцяпан, селянін 395
Сцяпанаў Фама 99, 100
Сцяпанаў Філіп 99, 100
Сцяпанаў Якаў 182
Сысоева (?) Марыя Абрамаўна 290
Сысоеў Дзяніс 290
Сысоеў Ян 285, 287, 289, 290
Сычоў, казак 124
Сяйпульнік Андрэй 107, 111
Сяліцкі, аканом 99
Сялява, памешчык 61, 62
Сямашка (Сімашка) Вінцэнт 383, 384
Сямашка Марцін 395
Сямека, падпаручнік 100
Сямёнаў Пракоп 61, 62
Сямёнаў Сяргей 271
Сямёнаў Якаў 184, 185
Тадэвуш, лакей 368
Талвінскі Крыштаф 124, 126
Тамерлан 413
Тамковід Аўгуст 209
Тапор, гл. Звяждоўскі Людвік
Тараевіч (Тарасевіч) Міхал 466, 467
Тараевіч Міхал, гл. Тарасевіч Міхал
Тарасевіч Сільвестр 283
Тарасевіч 330, 331
Тарвід Юзаф 145
Тарлоўскі Францішак 158, 159, 160, 161
Тарнапольскі, святар 404, 405
Тарчынскі (Турчынскі) Артур 347, 350
Таўрагенскі Канстанцін, гл. Таўрагінскі Канстанцін
Таўрагінскі (Таўрагенскі) Канстанцін 400, 401, 449, 451
Таўрагінскі Ксаверы 428, 429
Таўрагінскі Уладзіслаў 268
Твардаманскі, памешчык 197
Твардаманскі,памешчык 186
Твербус-Твёрды Мікалай 398, 399
Твёрды-Твербус Мікалай, гл. Твербус-Твёрды Мікалай
Трабухоўскі Францішак, гл. Трыбухоўскі Францішак
Трасцянка Уладзіслаў 408
Трасцянка Уладзіслаў 409
Траўгут Рамуальд (Кракоўскі) 440
Траўтфэтэр Эрнэст-Рудольф 280, 281, 283
Трацэўскі 358, 361
Траяноўскі Базыль 456
Трусаў Антон (Цітус) 379
Трускоўскі, чыноўнік ці дваранін 51
Трушынскі Ксаверы 421
Трыбухоўскі (Трабухоўскі) Францішак 425, 426, 427
Тулінскі, чыноўнік 83
Тур, афіцэр 152, 155, 157
Турскі Аляксандр 330, 332
Турскі Стэфан 330, 332
Турцэвіч, маёр 93, 140
Турчанінава, v. Сікстэль, памешчыца 311
Турчанінаў, памешчык 309
Турчынскі (Тарчынскі) Артур
Тызенгаўзы 53, 55
Тышкевіч Бенядзікт 408
Тышкевіч Генрык 368, 369, 370
Тышкевіч Канстанцін 58, 129, 359, 360, 361, 362, 367, 368

Тышкевіч Марыя 362
Тышкевіч Міхал 362
Тышкевіч Юзаф 55, 56, 58, 368
Тышкевіч Яўстах 58, 361, 362
Тышкевіч 58
Тышкевіч, граф 330
Тышкевічы 53, 55
Уласаў Каліна 285, 287, 289, 290
Уласаў Сіла 443
Улінская Элеанора 186
Улінская Юлія 186, 196
Улінскі Баляслаў 183, 184, 186, 194, 196, 234, 236, 238, 241, 243
Улінскі Станіслаў 182, 185, 194
Улінскі Уладзіслаў 182, 185, 194
Улінскія, памешчыкі 183
Улодак Фелікс (Шчэнсны)-Адам 436
Ульяноўская Марыя 175
Ульяноўская Стэфанія 174, 175
Ульяноўскі Ігнат 175
Ульяноўскі Марцін 174, 175
Ульяноўскі Уладзіслаў 174, 175
Ульяноўскі Юзаф 171, 175
Урбановіч Францішак 163
Уронскі Генрык 385, 386
Урублеўскі Антоні 421
Усадрыхоўскі, студэнт 275
Усцінаў Сцяпан 226
Фалькоўскі Міхал 383, 385
Фалькоўскі Рамуальд 279, 281
Фалькоўскі, памешчык 387
Фёдараў Максім 98, 99, 100, 101
Фёдараў Мікалай 50, 51, 402, 403, 404, 405
Федаровіч Мельхіёр-Ян 325, 329
Федаровіч Тамаш 360, 362
Федаровіч 388
Федаровіч, земскі спраўнік 169, 170, 171, 172
Федаровіч, прыстаў 165
Філатаў Павел 403
Філімонава, пакаёўка 107
Філіпаў Фама 99
Філон Якуб 421
Флемінг Ежы 458
Фрамандзіер Аляксандр 312, 313
Франкоўскі Уладзіслаў 153, 154, 155
Францкевіч (Францэвіч) Роберт 368, 371
Францкевіч (Францэвіч) Юзаф 129, 130
Францкевіч Караль 326
Францкевіч Францішак 324
Францэвіч Роберт, Францкевіч Роберт
Францэвіч Юзаф, гл. Францкевіч Юзаф
Францэсон Уладзіслаў 267
Фрыдман, яўрэй 364
Фуровіч, чыноўнік ці дваранін 51
Фурс Фларыян 421
Фурс Юзаф 141
Фурсбэрг, гл. Форзбэрг
Фядосава Марыя 294
Фялінскі Зыгмунт-Шчэнсны 465, 466, 467
Хадаровіч Ігнат 285
Хадаровіч Леанард 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290
Хадаровіч Оттан 287
Хадасевіч Каятан 400, 401, 446, 447, 448, 451, 452
Хадкевіч, памешчык 268
Халева Мадэста 386
Халева Станіслаў 386
Халева Тэлясфор 386
Халева Уладзіслаў 386
Халева Феліцыян 386
Халхоўскі Ігнат 186, 197
Хамінскі Станіслаў 58
Хамінскі Тэадор 58
Хамінскі Уладзіслаў 324, 326
Хамінскі Фелікс 58
Хамінскі Францішак 57, 58
Хамінскія 53, 55
Ханеўскі, засядальнік 215
Хапавіцкая, памешчыца 321
Харкевіч Ануфры 149
Харэвіч Багуміла 444
Харэвіч Эдвард 386
Хацяінцаў, прапаршчык 102
Хацяновіч Мацей 386
Хмялеўскі, чыноўнік 110, 160, 391
Храноўскі, ксёндз 195
Храноўскі, памешчык 182, 184
Храпавіцкі Аляксандр, паручнік 217
Храпавіцкі Міхал 96, 98
Хрулёў Сцяпан 57
Хрусцевіч Францішак 282
Цалевіч Адольф 136
Цвінгман, доктар 187
Цеханавецкая Ізабэла 303
Цеханавецкая Кацярына 250, 253, 254, 255, 256, 258
Цеханавецкі Генрык 254, 256, 258
Цеханавецкі Ігнат 297, 299, 303
Цеханоўская Пелагея 305
Цеханоўскі Адам 305
Цеханоўскі Аляксандр 279
Цеханоўскі Аляксандр 279, 280, 336, 337

Цеханоўскі Аўгусцін 305
Цеханоўскі Бенядзікт 305
Цеханоўскі Даніэль 305
Цеханоўскі Ігнат 242
Цеханоўскі Леан 305
Цеханоўскі Марцін 305
Цеханоўскі Павел 305
Цеханоўскі Себасцьян 305
Цеханоўскі Юзаф 305
Ціль Эдвард 127, 128, 132
Цімафееў Мацвей 442
Цітовіч Макрына 115
Цітус, гл. Трусаў Антоні
Цішкевіч Амврозі 446, 448, 449, 450, 451, 452
Цішкевіч Тамаш 447
Цуката, граф, міравы пасрэднік 279
Цымерман Аляксандр 408
Цымерман Андрэй 122, 408, 409
Цымерман Апалон, генерал-маёр 68
Цымерман Іаахім 408, 409
Цымерман Апалон, генерал-маёр 101
Цытовіч Сяргей 281
Цюндзявіцкі Міхал-Іаахім 363, 366
Цяпінская Элеанора 196
Чайкоўскі Актавій (Актавіян) 185, 186, 198
Чайкоўскі Дэцый 182, 185, 186, 198
Чакмароў, палкоўнік 402, 407, 442, 443, 445, 446
Чалюсткін, паручнік 382
Чанаў Іван, паштмайстар 263
Чапскі Эмерык, гл. Гутэн-Чапскі, фон, Эмерык
Чарапахін, штабс-капітан 455
Чарванюк, капітан 100
Чарвінскі Раймунд 282
Чаркоўскі Станіслаў 456
Чарноцкі Віктар 458
Чарняцоў (Чарнышоў), селянін 201
Чартоў Аляксандр 417, 418, 420, 421, 422
Чарыкаў Валерый 468, 469
Чаховіч Аркадзь 165
Чаховіч Ігнат 324, 327
Чаховіч Леапольд 163
Чаховіч Людвік 63
Чаховіч Тадэвуш 61, 63
Чаховіч Цалястын 165
Чахоўскі, паліцмайстар 466, 468
Чачот, ксёндз 308, 310
Чашніцкі Адам 137, 182, 184, 193
Чудоўскі Тадэвуш 245, 246, 255, 257, 258, 334, 335
Чуліцкі, чыноўнік 97
Чыж Юзаф 301
Чыжык Мельхіёр 368, 369, 373, 374, 377, 378, 381, 382, 390
Чыжэўскі Эдвард 129, 133, 134, 178
Чыкорскі, мешчанін 422, 423
Чэбышаў Яўграф 220
Чэпкін Фердынанд 103
Чэрняк Максімільян 163
Чэрскі Ян 125, 126, 136
Шабека Рафал 326
Шабека, памешчык 226, 247
Шавердэ, засядальнік 297
Шадурскі Аўгуст 123, 129, 130, 133, 134, 135, 136
Шадурскі Вінцэнт 137
Шалевіч Караль 415, 416, 417, 418, 419
Шалевіч Тамаш 416
Шалепень (Шылепін) Ян 264, 265, 268, 269
Шалышэўскі Вінцэнт 141
Шалюта Францішак 467
Шамяціла Браніслаў 459
Шантыр (народжаная Літвінава) Алена 182, 184, 189
Шантыр Аркадзь 182, 188
Шантыр Ян 183, 189
Шантыроў Іван 182
Шапіра Мейер 364
Шапшын, капітан 91
Шаўгуноў Павел 387, 463, 464, 465
Шаўлоўскі Людвік 285, 286, 287, 288, 289, 290
Шаўман Аўгуст-Цэзар 152, 153, 154, 155
Шашкоўскі Андронік 92
Швямбовіч, селянін 375
Шкленік (Шкяленцік) Баляслаў 182, 183, 189, 234, 237, 238, 239, 240, 241, 243
Шкуркін, фельдфебель 318, 319
Шкяленцік Баляслаў, гл. Шкленік Баляслаў
Шлягер Валерыян 324, 326
Шляхта Антоні 167
Шляхта Іаахім 61, 63
Шнітнікаў, падпалкоўнік 461, 462
Шостак Антон 156, 157, 389
Шостак Логік 445
Шостак Марак 445
Шостак Мікалай Мікалаевіч 445
Шостак Мікалай 445, 446
Шостакі 446
Шпак Мікалай 61, 62
Шпігановіч Антоні 403, 442, 443, 444
Шпігольскі Ян 421
Шпунтоў Міхаіл 329, 330, 333
Шпырко Адам 103, 104, 108, 109, 112

Штромбэрг 62
Шугаеўскі, мешчанін 105
Шукст Пётр 219, 220
Шульгін, дырэктар Мазырскай гімназіі 402, 403, 405
Шульжэнка, маёр 415
Шульц Андрэй 182, 185, 186, 187, 198
Шульц Уладзіслаў 282
Шульц Эмілія 186, 199
Шульц Юзаф 182, 184, 186, 187, 199
Шулякоўскі, памешчык 424
Шуляхоўскі Антоні 457
Шумовіч, памешчыца 312
Шчодра Тамаш 240
Шчубінскі Францішак 285, 286, 287, 288, 289, 290
Шчыт Юзаф 324, 325, 328
Шыдлоўскі М., чыноўнік 139
Шылепін Ян, гл. Шалепень Ян
Шыманоўскі Юзаф 248
Шыманскі Пётр 386
Шымкевіч Караль 103, 104, 108, 109, 111, 112
Шымкевіч Мацей 105, 106, 111
Шымкевіч Ян 103, 104, 108, 109, 111, 112
Шыхта Леан 359
Шышко Антон 263
Шэмет Аляксандр 282, 339
Эгер Артур 435, 436, 438
Эйзенгард Адам 167
Эліашаў, аўдытар 289
Элькін Берка 124
Эрдман Антоні 137
Эрдман Базыль 209
Эртман Валерыян 209
Эсьман Пётр-Эварыст, гл. Есьман Пётр-Эварыст
Эсьман Філіпіна, гл. Есьман Філіпіна
Юзафовіч, генерал 140, 153, 154, 156, 383, 384, 387
Юзя, лакей 369
Юндзіл Францішак 439
Юндзіл, памешчык 424
Юр’евіч, памешчык 184
Юр’еў, прапаршчык 446
Юрэвіч Ганна 425
Юрэвіч Міхал 182
Юрэцкі Ежы 402
Юрэцкі Юзаф 456
Юшкевіч, ксёндз 308
Юшкоўскі Ануфры 216, 217
Яблонскі Міхал 445, 446
Яганаў Уладзімір 91, 136
Ягораў Аляксандр 201
Ягораў, палкоўнік 139, 140
Якаўлеў Аляксей 177
Якаўлеў Рыгор 103
Якаўлеў Ян 263
Якаўлеў, чыноўнік 135
Якец-Акрэйц Уладзіслаў 103, 104, 105, 108, 109, 112
Якубасік Пётр 395
Якубоўскі Антоні 78, 79, 81, 82, 84, 85
Якутовіч Аляксандр 298
Якутовіч Ігнат 298
Якутовіч Караль 186, 198
Якутовіч Юлія 298
Якутовіч, памешчык 297
Яленскі Антоні 457, 460
Яленскі 240
Яльніцкі Ваўрынец 449, 450, 452, 453
Ямант Юзаф 347, 348, 350
Янка Каваль, гл. Валодзька Уладзіслаў
Янкоўскі Аляксандр 457
Янкоўскі Міхал 282
Янкоўскі Францішак 210
Янкоўскі, справавод 141
Яноўскі Канстанцін 366, 367, 368, 370
Яраш Захар 450
Яраш Леан 450
Ясевіч Францішак 149, 153, 155
Ястрэмбскі Каспер 371, 374
Ястрэмбскі Ян 283
Ясюкевіч Геранім 61
Яўневіч Валерыян 297, 298
Яўшыц Мацвей 309, 310, 311, 313
Яфрэмаў Андрэй 144
Яцінскі 440
Яцэвіч Браніслаў 98
Яцэвіч Валерыя 98
Яцэвіч Казімір 96, 98
Яцэвіч Францішак 150
Яцэвіч Часлава 98
Яцэвіч Эмілія 98
Яшвіль Уладзімір 221, 222, 223, 292

ГЕАГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК

Абольцы, м., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Талачынскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 319, 320, 323, 324, 328

Абчуга, м., цэнтр вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 319, 320, 323

Абчугская вол. Сенненскага пав. 328

Агарэвічы (Гарэвічы), в. Гарадзечанскай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Ганцавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 457, 459

Адамаўка, в. Халопеніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Халопеніцкага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 375, 376

Адзеса, г. 263

Адрыжын, с., цэнтр вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Іванаўскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435, 436, 438

Азаравічы, в. Горскай вол. Чавускага пав., у цяперашні час – в. Паршынскага с/с Горацкага р-на Магілёўскакй вобл. Рэспублікі Беларусь 271, 272

Азяраны, в. Ціхініцкай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 316

Азярцы, в. Слабада-Пырашаўскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Гацукоўскага с/с Слуцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 419, 454, 455, 459

Акалова, м. Прусавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377, 378, 380

Аксенькавічы, в. Царкавішчанскай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Запольскага с/с Бялыніцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 393

Аланец, г. 467

Аланецкая губ. 98, 155, 171, 203, 204, 361, 467

Алынь, станцыя 178

Альтанаўская пушча Валынскай губ. 432

Амерыка 385

Амур, р. 48

Амурская вобл. (Амурскі край) 128, 376, 377

Амурскі край, гл. Амурская вобл.

Ананьеўскі пав. Херсонскай губ. 92

Англія 385

Андрэева, маёнтак Полацкага пав. 197

Анзэльмуйжа, в., ферма, маёнтак Корсаўскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 200, 202

Антонава 198

Антонава, маёнтак 186

Антопаль (Антаполле), маёнтак Маляціцкай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Сялецкага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 334, 335

Антопаль, м., цэнтр вол. Пружанскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр с/с Драгічынскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435

Антушы, вак. Лукаўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Антушы Пабалаўскага с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 307, 308, 309

Апатаў, г. Каралеўства Польскага 383

Апочка, г., цэнтр пав. Пскоўскай губ., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Пскоўскай вобл. Расіі 176, 177, 211, 213

Апчак, в. Мінскага пав. 349

Арловічы, в. і маёнтак Глыбочыцкай вол. Себежскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 124, 126, 207, 208

Арол, г. 309

Архангельская губ. 362

Арцейкавічы, м. і маёнтак, цэнтр вол. Полацкага пав., у цяперашні час – в. Азінскага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 183, 192

Аршанскі пав. 98, 103, 111, 125, 178, 193, 226, 234, 235, 237, 242, 243, 245, 246,

248, 249, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 268, 291, 304, 319, 331, 398, 399
Арэнбург, г. 444
Арэнбургская губ. 96, 110, 116, 142, 152, 170, 171, 197, 315, 339, 364, 365, 425, 467, 468
Арэхаўка, гл. Арэхаўна
Арэхаўна (Арэхаўка), в. Бабініцкай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Нацкага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 98, 141
Арэхаўская вол. Лепельскага пав. 77
Асвейская вол. Дрысенскага пав. 77, 79, 123
Асвея, м., цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 78, 79, 122, 128, 129, 130, 132, 137, 138
Асецішчы, маёнтак Барысаўскага пав. 332
Асінаўка, в. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Шапечынскага с/с Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 236, 242
Аскова (Ашкова), р. на тэр. Себежскага р-на Пскоўскай вобл. Расіі 213
Астравец, г. 383
Астрагова 381
Астраўкі, маёнтак Сенненскага пав. 332
Астраханская губ. 295
Астраханская губ. 295, 296
Астрахань, г. 295
Астрошчыцы, маёнтак Мінскага пав. 350
Астрынца, маёнтак Пінскага пав. 362
Аўстрыйская імперыя 437
Ацкавая, сядзіба Дабрамысленскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Лёзненскага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 247, 248, 250, 251, 253, 257
Ашкова, гл. Аскова
Ашмянскі пав. 320, 351, 366, 367, 415, 416, 417, 418, 420, 422, 429, 458
Бабіна, в. Туркаўскай вол. Бабруйскага пав., у цяперашні час – в. Хімоўскага с/с Бабруйскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314
Бабінавічы, заштатны г. Аршанскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 237, 240, 242, 245, 246, 247, 249, 257
Бабініцкая вол. Лепельскага пав. 77
Бабоўня, маёнтак Слуцкага пав. 428
Бабруйск, г. 355, 419
Бабруйскі пав. 308, 312, 313, 314, 327, 354, 355, 356, 357, 394, 408, 455
Бабчына, фальв. Чарнаруцкай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Чарнаруцкага с/с Шклоўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 294, 295, 296
Багданавічы, вак. Расохскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Кароцькаўскага с/с Кармянскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 309, 310
Базарная пл. г. Крычава 336
Баландзічы, в. Адрыжынскай вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – в. Адрыжынскага с/с Іванаўскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435, 436
Балашава, паштовая станцыя Шуміхінскай вол. Себежскага пав. 211, 213
Балгавічы, в. Грозаўскай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в. Грозаўскага с/с Капыльскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 457, 458, 460
Баліны, маёнтак Сушкаўскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Бігосаўскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 137, 138
Балонаў-Сялец, с. Глухаўскай вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – в. Чарнаборскага с/с Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 266
Балоўск, с., цэнтр вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 145
Балта, г. Падольскай губ. 92
Бальбінава, маёнтак Сушкаўскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 137, 138
Банонь (Банонія), с., цэнтр вол. Полацкага пав., у цяперашні час не існуе (магчыма, на тэр. Экіманскага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 184, 193, 197
Баравізна, маёнтак Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Цяпінскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 61, 63

Барань, с. Зачысцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Майсееўшчынскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371, 374
Бараўляны, м. Мінскага пав. 386
Барбараўская вол. Рэчыцкага пав. 402
Барбароў, маёнтак Мазырскага пав. 405
Бардзіловічы, маёнтак Каменскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Боркавіцкага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 131, 132, 182, 184, 188, 192
Барсукі, маёнтак Сенненскага пав. 320
Баршчэўнікі, маёнтак Бяларуцкай ці Гайна-Слабадской вол. Мінскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Бяларуцкага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 360, 362
Барысаў, г. 156, 319, 320, 323, 327, 360, 369, 372, 375, 376, 378, 379, 381, 382, 389, 399, 457
Барысаўскі лес 153, 154
Барысаўскі пав. 98, 141, 152, 155, 156, 157, 163, 195, 265, 319, 320, 323, 324, 326, 327, 329, 330, 332, 358, 360, 361, 362, 364, 365, 366, 368, 369, 370, 371, 372, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 383, 385, 387, 388, 389, 390, 392, 398, 431
Барычаў, в. Петрыкаўскай вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в. Бабуніцкага с/с Петрыкаўскга р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 459
Бачэйкава, м. Лепельскага пав. 157
Бачэйкаўская вол. Лепельскага пав. 77
Баяршчына, маёнтак Полацкага пав. 190
Бедрыцы, маёнтак Полацкага пав. 190
Белае, в. Замшанскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час. – в. Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 189, 194
Белае, в., цэнтр вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Белавусы Мосарскага с/с Ушацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 141, 149, 150, 151, 152, 176, 182, 184, 185
Белае, маёнтак Шалахаўскай вол. Невельскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 177
Беларусь 57, 188, 234, 254, 281, 349
Беласарокі, гл. Сарока Белая
Белая Сарока, гл. Сарока Белая
Белін, в. Восаўскай вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – в. Восаўскага с/с Драгічынскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435, 436
Беліца, с. Целяшоўскай вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – в. Старая Беліца, цэнтр с/с Гомельскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 275
Белыя Мхі, гл. Мхі Белыя
Бельскі пав. 67, 431
Беразіно, маёнтак Пагосцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 392, 393
Беразнюгі, в. Юхавіцкай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Юхавіцкага с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 124, 125
Бераснёўка, в. Бягомльскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бягомльскага п/с Докшыцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371, 373
Бераспонне, в. Бярэзінскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бярэзінскага с/с Докшыцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 383, 384, 387
Берлеж, в. Пухавіцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Блужскага с/с Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Берлін, г. 174
Бернікі, в. Каралёўскай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час – в. Воранаўскага с/с Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 252, 258
Бешанковіцкая вол. Лепельскага пав. 77
Бешанковічы, м., цэнтр вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 79, 157, 327
Бзовец, маёнтак Люблінскай губ. 351
Бікульнічы, в. Чарсцвяцкай вол. Лепельскага пав.; у цяперашні час альбо 1) в. Сарочынскага с/с Ушацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 149, 150
Бірск, г. 468

Бісмуйжа, маёнтак Люцынскага пав. 172
Благаславенства, маёнтак Шавельскага пав. 58
Блонь, с. Пухавіцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Бобр, м., цэнтр вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 323, 329, 330, 399
Божадары (Божы Дар), в. Карсакавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бярозаўшчына Іканскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 368, 369
Божы дар, гл. Божадары
Бор Чырвоны, маёнтак Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Гайненскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 359, 361
Боркі, в. Вяліка-Глушскай вол. Ковельскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 438
Боркі, м. Пінскага пав. 431
Боркі, фальв. Чыгірынскай вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час. – в. Грыбаўскага с/с Кіраўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 272
Боўкі, фальв. Даўгамохскай вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – в. Трылесінскага с/с Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 271
Брадайжы, маёнтак Люцынскага пав. 204
Брадзянец, маёнтак Невельскага пав. 178
Брадзяцін, в. Мяднянскай вол. Брэсцкага пав., у цяперашні час – в. Гвозніцкага с/с Маларыцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 438, 439
Бродаўка, в. і маёнтак Кішчына-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377
Броннае, в. Рагачоўскага пав. 317
Брэст, г. 463
Буда, фальв. Клімавіцкага пав. 268
Будачка, в. Забялышынскай вол. Клімавіцкага пав., у цяперашні час – в. Трасцінскага с/с Хоцімскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 284, 285, 289
Будзілава, в. Лепельскага пав. 160
Буева, в. Суражскага пав. 217
Букмуйжа, с. і маёнтак Вайводаўскай вол. Рэжыцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 200, 201, 202
Бураўшчына, в. Чарнаруцкай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Ляснянскага с/с Круглянскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 294, 295, 296
Бурачкі, в. Грыцэвіцкай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в. Грыцэвіцкага с/с Клецкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 459
Бурычэва, гл. Бурачкі альбо гл. Барысаў
Бухлічы, в. Церабяжоўскай вол. Пінскага пав. ля мяжы з Валынскай губ., у цяперашні час – в. Рэчыцкага п/с Столінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 432
Быхаў Новы, м., цэнтр Навабыхаўскай вол., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 268
Быхаў, г. 267, 268, 316
Быхаўскі пав. 215, 226, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 273, 284, 316, 320, 339
Бязводзічы, с. Доўгавіцкай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Ходасаўскага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 300, 301
Бяла, м. Люблінскай губ. 431
Бялынавічы, маёнтак Віцебскага пав. 111
Бялынічы, м., цэнтр вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 105, 111, 393
Бялынкавічы, маёнтак Клімавіцкага пав. 290
Бярдычаўскі пав. Кіеўскай губ. 209, 456
Бярэзіна, р. 393
Бяскоўка, в. Казімірава-Слабадской вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – в. Забалацкага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 297, 298
Вал, в. Зембінскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Зембінскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 364

Валагодская губ. 172
Валакаламскі пав. Маскоўскай губ. 126
Валова Гара, гл. Гара Валова
Валосавічы (Старыя Валосавічы, Новыя Валосавічы), м., цэнтр вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Кіраўскага п/с Кіраўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 156, 157, 319, 320, 324, 326, 376, 389, 390, 391
Валынская губ. 281, 282, 302, 432, 435, 438, 456
Валынцы, м. Філіпаўскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 78, 79, 137, 138
Валясы, в. і фальв. Юхавіцкай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Ліснянскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 124, 126
Вараколь, с. Вяліка-Глушскай вол. Ковельскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 438
Варані, в. Церабяжоўскай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в. Рэчыцкага п/с Столінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 432, 440, 441
Варапаеўшчына, маёнтак Марцінаўскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Баброўскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 149, 150, 152, 153, 154, 155, 157
Варонежская губ. 298, 425
Варшава, г. 53, 55, 57, 193, 204, 217, 219, 275, 285, 295, 327, 350, 357, 367, 397, 400, 401, 409, 452, 453, 459, 465, 466, 467
Ваські, засц. Мінскага пав. 350
Вацлавова, маёнтак Лепельскага пав. 152
Вежанкі, в., цэнтр Пылдзенскай вол. Люцынскага пав. 171
Велень, фальв. Ігуменскага пав. 395
Веліж, г. 91
Веліжскі пав. 85, 91, 132, 187
Вена, г. 324
Верхменская вол. Мінскага пав. 380
Верхняя Тошчыца, гл. Тошчыца Верхняя
Верхняя Тошчыца, маёнтак 314
Весялова, маёнтак Кішчына-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371
Ветка, м., цэнтр вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 276, 277
Ветрына, м., цэнтр вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 140, 141, 161
Ветрынская вол. Лепельскага пав. 77, 161
Вечарына, гл. Вечарынка
Вечарынка (Вечарына), фальв. Зарэчна-Талачынскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Талачынскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 318, 319, 330, 331
Вілейскі пав. 358, 368, 369, 373, 377, 380, 381, 382, 389, 390, 408
Віленскае ваяв. 347
Віленскае генерал-губернатарства 49, 65
Віленская губ. 67, 83, 84, 86, 102, 130, 132, 145, 186, 205, 214, 282, 283, 308, 339, 350, 367, 371, 385, 387, 415, 425, 428, 449, 458
Віленскі пав. 327
Вількамір, г. 242
Вількамірскі пав. 269
Вільня, г. 49, 60, 67, 69, 87, 89, 98, 102, 117, 135, 145, 161, 163, 173, 183, 216, 219, 224, 227, 230, 258, 284, 294, 328, 346, 347, 348, 349, 367, 385, 404, 405, 414, 422, 427, 429, 430, 446, 459, 462
Вільянова, маёнтак Барысаўскага пав. 366
Вітуніцкая вол. Барысаўскага пав. 377
Віцебск, г. 64, 71, 72, 73, 76, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 91, 93, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 114, 118, 119, 121, 126, 142, 148, 154, 161, 167, 175, 177, 178, 181, 182, 183, 184, 185, 189, 190, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 210, 212, 215, 216, 217, 218, 234, 235, 236, 238, 239, 240, 246, 249, 250, 251, 252, 253, 255, 256, 263, 384
Віцебскае ваяв. 237, 271
Віцебская губ. 59, 64, 68, 69, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 91, 93, 95, 99, 100, 102, 103, 105, 108, 110, 111, 117, 118, 119, 123, 127, 128, 130, 133, 135, 139, 140, 142, 145, 152, 155, 162, 166, 170, 171, 173, 175, 176, 181, 194, 197, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 214, 215, 217, 219, 220, 221,

237, 242, 244, 254, 269, 282, 319, 346, 384, 390
Віцебскі пав. 77, 93, 94, 96, 97, 102, 103, 107, 109, 110, 111, 172, 189, 217, 235, 242, 258, 383
Волагда, г. 58
Волма, р. у Мінскай вобл., левы прыток р. Свіслач 380
Воля Святая, в., цэнтр вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Івацэвіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 439
Ворань, маёнтак Полацкага пав. 197
Вострава, в. Бобрскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Ігрушкаўскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 330, 331
Востраў, г., цэнтр пав. Пскоўскай губ., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Пскоўскай вобл. Расіі 178, 188, 194, 195, 347, 349
Востраў-Глінішча, в. Рэчыцкага пав. 446
Вулька Аброўская, в. Гічыцкай вол. Слонімскага пав., у цяперашні час – в. Козікаўскага с/с Івацэвіцкага р-на Брэсцкай вол. Рэспублікі Беларусь 439, 440
Выганічы, в. Ракаўскай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Ракаўскага с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 408, 409
Выгода, лясная варта Гарадзецкай вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – в. Аніскавіцкага с/с Кобрынскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435
Высачанская вол. Аршанскага пав. 242, 246, 247, 257
Высокае, в., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 235, 242
Высокае, в., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Аршанскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 260, 261, 262
Вышова, фальв. Шамаўскай вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – в. Раздзельскага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 297, 298, 299, 301, 302, 304
Вязавец, гл. Вязаўка
Вязаўка (Вязавец), маёнтак (фальв.) Бацэвіцкай вол. Бабруйскага пав., у цяперашні час не існуе (да 1977 г. – в. Нясяцкага с/с Клічаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 355, 356
Вялікае княства Літоўскае 58
Вялікія Круговічы, гл. Круговічы
Вялікія Пірошыцы, гл. Пірошыцы Вялікія
Вяляцічы, маёнтак Барысаўскага пав. 330
Вятка, г. 64
Вяцкая губ. 48, 131, 465
Габрыэлеўка, гл. Гаўрылаўка
Гайна, м., цэнтр Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 359, 360, 363, 365
Галіцыя 56, 349
Галіч, г. 152
Галынка, маёнтак Сіняўскай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – цэнтр с/с Клецкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 455, 459
Ганцавічы, в. і маёнтак Карсакавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – п. Іканскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 368, 370
Ганчароўка, маёнтак Вымнянскай вол. Суражскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Вымнянскага с/с Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 217, 219
Гапонава (Гапонаўка), в. Віцебскага пав. 239, 242
Гапонавічы, маёнтак Сенненскага пав. 331
Гапонаўка, гл. Гапонава
Гара Валова, фальв. Пышнянскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Домжарыцкага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Гарадзец, м., цэнтр вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Кобрынскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435
Гарадзецкая вол. Кобрынскага пав. 435
Гарадзішча (Вялікае і Малое), в. Крывошынскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Малагарадзішчанскага с/с

Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 458, 460
Гарадзішча, в., цэнтр вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 458, 460
Гарадзішча, м., цэнтр вол. Горацкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Шклоўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 279
Гарадзішча, маёнтак Лагойскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Акцябрскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 360, 363, 365
Гарадок, г. 118
Гарадок, г. 360
Гарадок, м. і маёнтак Астрашыцка-Гарадоцкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – м. Астрашыцкі Гарадок, цэнтр с/с Мінскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 119, 362
Гарадоцкі пав. 77, 85, 103, 117, 118, 119, 120, 152, 153, 177
Гарбатка, в. і маёнтак Крычаўскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Лабковіцкага с/с Крычаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 268, 285, 286, 287, 288, 289, 300
Гарбачэва, в., пагост Аляксандраўскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 182, 185, 188
Гарынь, р. на поўдні Беларусі, левы прыток Прыпяці 433
Гарэвічы, гл. Агарэвічы
Гарэлы Луг, гл. Луг Гарэлы
Гарэцкае, маёнтак Полацкага пав. 197
Гаўрыкі, в. Суражскага пав. 219
Гаўрылаўка (Габрыэлеўка), маёнтак Ігуменскага пав. 459
Гаць, в. Нацкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час не існуе (верагодна, на тэр. Выдрыцкага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 363, 365, 439
Генуя, г. 57
Германія 119
Гжацк, г. 245, 259, 260
Гіжгайлава, засц. Брадзецкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Каўбчанскага с/с Клічаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 392, 393
Гірава, в. Дараўскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Каўпеніцкага с/с Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 416
Глінкі, в. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Бабінавіцкага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 242
Глухавічы, с. Брагінскай вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Брагінскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 448, 449, 452, 453
Глыбокае, м., цэнтр вол. Дзісенскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 163, 387
Гомель, г. 118
Гомельскі пав. 117, 231, 232, 274, 276, 277, 278
Горацкі пав. 230, 231, 232, 233, 277, 279, 297, 304, 305, 446
Горкі (Гуркі), маёнтак Мінскага пав. 349
Горкі, г. 225, 226, 230, 233, 279, 280, 281, 297, 338, 339, 342, 349
Горкі, гл. Горы
Горкі, с. Адрыжынскай вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 435, 436, 438
Горны Чэрніхаў, гл. Чэрніхаў Горны
Горы (Горкі), маёнтак Цяпінскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Горкі Цяпінскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 61, 62, 63
Горы, маёнтак Чэрыкаўскага пав. 195
Грабалава, фальв. Чэрыкаўскага пав. 298
Грабянец, в. Пухавіцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Чэрвеньскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 396, 397
Грамашчанская вол. Дрысенскага пав. 79
Гродзенскае ваяв. 349
Гродзенская губ. 67, 83, 84, 282, 283, 302, 344, 419, 431, 435, 436, 438, 440, 445, 457, 458
Гродзенскі пав. 457
Гродна, г. 273
Грохаў, маёнтак Ручаёўскай вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – в. Ручаёўскага с/с Лоеўскага р-на

Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 445, 446
Грыбава Слабада, гл. Слабада Грыбава
Грыцэвіцкая вол. Слуцкага пав. 459
Грэбля Французская, вак. Пухавіцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Чырвонакастрычніцкага с/с Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 397, 398
Губенічы, в. Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Янушкавіцкага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 360
Губіна, маёнтак Каменскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Каменскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 149, 150, 153, 154
Гудаўцы, с. Сенненскага пав. 332
Гулідаўка, в. Гарадзішчанскай вол. Горацкага пав., у цяперашні час – в. Любіжскага с/с Горацкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 279
Гуркі, гл. Горкі
Гута, в. Бобрскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Ігрушкаўскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 330, 331
Дабрамыслі (Перамонт), маёнтак Аршанскага пав. 250
Дабрамыслі, м., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – м., цэнтр с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 250, 257
Дабраплёсы, в. Юхавіцкай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Ліснянскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 129, 130
Дагда, м., цэнтр вол. Дынабургскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 200, 202
Дакучын, в. Лісічынскай вол. Сенненскага пав., в. Кастрычніцкага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 323, 324, 326
Дамашкавічы, в. і маёнтак Восаўскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бягомльскага п/с Докшыцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 368, 370, 372, 373, 374, 375, 378
Дар Божы, гл. Божадары
Даўгінава, м. і маёнтак, цэнтр вол. Вілейскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Вілейскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 361
Даўговіцкая вол. Чэрыкаўскага пав. 335
Дача Лясная, маёнтак Лепельскага пав. 152
Дварцовая вул. г. Віцебска 384
Дварэц, фальв. Ціхініцкай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час не існуе (верагодна, на тэр. Ціхініцкага с/с Рагачоўскага р-на Магілёўскай вобл.) 313, 314
Двор Мураваны, маёнтак Лагойскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Гайненскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 359, 361
Двор Новы, маёнтак Замашанскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 122
Дзераўная, м. і маёнтак Ашмянскага пав., у цяперашні час – в. Хатаўскага с/с Стаўбцоўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 417, 418, 420, 463
Дзёрнавіцкая вол. Дрысенскага пав. 77, 79, 125
Дзівін, в. Ковельскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Кобрынскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435, 436, 438
Дзісенскі пав. 86, 102, 121, 125, 131, 132, 137, 142, 145, 156, 160, 161, 186, 192, 198, 205, 214, 328, 373, 383, 384, 385, 386, 387
Дзісна, г. 148, 182
Дзмітрава, маёнтак Еўфрасіньеўскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 181, 187, 194
Дзявяткавічы, маёнтак Слонімскага пав. 370
Дзядзілавічы, в. Восаўскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Мсціжскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 365, 370, 372, 374, 378, 380
Дзянісаўка, фальв. і карчма Дабрамысленскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Дабрамысленскага с/с Лёзненскага р-на

Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 249, 257
Дзянісенкі, в. Ліснянскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Ліснянскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 122, 124, 126
Дзяражана, фальв. Лісічанскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Кашчынскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Добасна, с. Ціхініцкай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Кіраўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314
Добрына, в. Шчэрбінскай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час – в. Ноўкінскага с/с Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 97, 98
Добрына, маёнтак, фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Крынкаўскага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 97, 246, 247, 249, 250, 256, 257
Докшыцы, м., цэнтр вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 359, 361, 372, 375, 377, 381, 382
Доўгавічы, с., цэнтр вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338, 339
Доўгі Мох, гл. Мох Доўгі
Доўск, м. і станцыя, цэнтр вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 315
Дразы, в. Кішчына-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бродаўскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371, 374
Драчкава, в. Смілавіцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Смалявіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 379, 380
Драчылава, в. Кашалёўскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Гагарына Мітрапольскага с/с Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 428, 430
331Ду Дручаны, маёнтак Полацкага пав. 193, 195
Друя, м. і маёнтак, цэнтр вол. Дзісенскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Браслаўскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 124, 126
Дрыса, г. 125, 128, 130, 133, 137
Дрыса, р. у Расонскім і Верхнядзвінскім р-нах Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь., правы прыток р. Заходняя Дзвіна 123, 124, 127
Дрысенскі пав. 59, 76, 79, 84, 85, 86, 91, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 133, 135, 136, 137, 138, 177, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 192, 195, 196, 207, 209
Дрыцанская вол. Рэжыцкага пав. 202
Дрыцаны, маёнтак Рэжыцкага пав. 202
Дубна, станцыя Дынабургскага пав. 147
Дубрава Зялёная, лясны масіў ля маёнтка Ходасы Даўговіцкай вол. Чэрыкаўскага пав. 334, 335
Дубровіцкая вол. Чэрыкаўскага пав. 341
Дуброўка, маёнтак Аршанскага пав. 246
Дуброўна, м., цэнтр вол. Горацкага пав. 230, 232, 233
Дуброўская вол. Чэрыкаўскага пав. 341
Дудаковічы, в. Круглянскай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр Ляснянскага с/с Круглянскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 291
Дунайчыцы, маёнтак Слуцкага пав. 460
Душкава, в. Ракаўскай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Ракаўскага с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 408
Дыманова, маёнтак і паштовая станцыя Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Акцябрскага с/с Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 111, 114, 234, 236, 242, 246, 263
Дынабург, г. і фартэцыя 79, 93, 102, 122, 125, 130, 132, 133, 136, 139, 140, 146, 147, 148, 150, 151, 153, 154, 174, 177, 182, 192, 193, 195, 205, 208
Дынабургскі пав. 58, 59, 84, 85, 86, 139, 143, 145, 146, 147, 172, 200, 202, 216
Енісейская акруга 416
Енісейская губ. 126, 350, 416
Жадзен, в. Высоцкай вол. Ровенскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 432

Жалезнікі, вак. Стаўбунскай вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – в. Свяцілавіцкага с/с Веткаўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 309, 310
Жалезнякі, в. Суражскага пав., у цяперашні час – в. Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 219, 220
Жараціно, вак. Казімірава-Слабадской вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Мазалаўскага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 305
Жардзяжжа, в. Прусавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Акалоўскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377
Жаробычы, с., цэнтр вол. Віцебскага пав., у цяперашні час не існуе (да 1939 г. хутар Сіроцінскага с/с Шумілінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 98, 99, 101
Жахтовічы, маёнтак Полацкага пав. 189, 194
Жлобін, м. і маёнтак Лукаўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 330, 333
Жмудзь 54, 56
Жодзішкі, м. Дубатоўкаўскай вол. Ашмянскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Смаргонскага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 367, 368
Жолкаўская вол. Лепельскага пав. 77
Жукавы (Жукаў) Барок, гл. Жыкобарак
Жыкобарак (Жукавы (Жукаў) Барок) – в. Засульскай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Аталезскага с/с Стаўбцоўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 417, 418
Жытнавічы, в. Хоінскай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в. Малоткавіцкага с/с Пінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 436, 437, 438
Житомір, г. 402
Заазер'е, маёнтак Сенненскага пав. 326
Заазерыцы, маёнтак Лепельскага пав. Віцебскай губ. 63
Забор'е, маёнтак Вітуніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бярозкаўскага с/с Докшыцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 377
Забор'е, с. Лукомльскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Кашчынскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Забялышын, с., цэнтр вол. Клімавіцкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Хоцімскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 268, 284, 289, 290
Завоссе, в. Гарадзішчанскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Мядзеневіцкага с/с Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 456, 459
Заельнік, с. Лагойскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Лагазінскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 360, 363, 365, 378, 380
Зазер'е, в. Пачапаўскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Пачапаўскага с/с Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 425, 427
Зазерыца, маёнтак Цяпінскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Цяпіскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 61, 62, 63
Залатва, в. Гарадзецкай вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – в. Чарнаборскага с/с Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 226, 266
Залессе, в. Лепельскага пав. 61, 63
Залессе, пазіцыя Слонімскага пав. 439
Заляшаны, маёнтак 107, 108, 111
Замачулле, в. Царкавішчанскай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Запольскага с/с Бялыніцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 393
Замашанская вол. Дрысенскага пав. 79
Замошша, в. Карсакавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Іканскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 138, 363, 365

Замошша, с., цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Боркавіцкага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 122, 137
Замшанскя вол. Полацкага пав. 189
Замшаны, в. Маларыцкай вол. Брэсцкага пав., у цяперашні час – в. Маларыцкага г/с Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 438
Замшаны, маёнтак Полацкага пав. 191
Заольша, маёнтак і пашт. станцыя Лёзненскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Лёзненскага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 245
Запалле, в. Вітуніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бярозкаўскага с/с Докшыцкага р-на Вітебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377
Заполле, в. Сенненскага пав. 326
Запоншчына, гл. Запонь
Запонь (Запоншчына), в. Вітуніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Запалле Бярозкаўскага с/с Докшыцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 360
Зарубы, маёнтак (фальв.) Баеўскай вол. Горацкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Дубровенскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 230, 233
Зарэчна-Талачынская вол. Сенненскага пав. 319, 328
Зарэчны(Зарэчна-) Талачын, гл. Талачын
Зарэчча, станцыя 211, 213
Заскаркі, маёнтак і с. Вароніцкай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Вароніцкага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 148, 149, 157, 160
Заслаўскі пав. Валынскай губ. 441
Заходні край 72, 113, 131, 142, 152, 166, 172, 193, 227, 233, 244, 260, 310, 327, 348, 370, 376, 416, 419, 430, 467
Заходняя Сібір 126, 376
Зацішша, фальв. Рэчыцкага пав. 443
Збродавічы, маёнтак Полацкага пав. 199
Званец, в. Доўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 315
Звіздзінская вол. Люцынскага пав. 173
Зембін, м., цэнтр вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 362, 364, 366, 367, 369, 378, 379
Зімары, маёнтак Шалахаўскай вол. Невельскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 176, 177
Зубкі, в. Лезненскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 226, 227
Зуі, в. Крычаўскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Лабковіцкага с/с Крычаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 287, 290
Зябкі, в. і маёнтак, цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Дзёрнавіцкага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 127, 131, 132, 137, 138, 334, 335
Зялёная Дубрава, гл. Дубрава Зялёная
Зямцы, в. Лепельскага пав. 154
Зяці, в. Суражскага пав. 219
Іванаўка, гл. Янаўка
Іванск, в. і маёнтак Копцевіцкай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 61, 63, 149, 150
Ігналінская вол. Дрысенскага пав. 79
Ігольніца, маёнтак Полацкага пав. 198, 199
Ігумен, г. 379, 393, 396
Ігуменскі пав. 314, 357, 358, 365, 369, 378, 379, 380, 381, 390, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 402, 419, 431, 446, 454, 455, 459
Ідрыя (Ідрыца), р. на тэр. Себежскага р-на Пскоўскай вобл. Расіі 213
Ізубрыца, в. Юхавіцкай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Ліснянскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 130
Ілія, р. 390
Іркуцк, г. 128, 351
Іркуцкая губ. 48, 128, 357, 365, 430
Існаўда, маёнтак Звіздзінскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 173
Істра, маёнтак, цэнтр вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 168, 171

Італія 57, 349
Казанская губ. 113, 145, 193, 197, 244, 269, 322, 379, 397, 463, 464
Казань, г. 193, 464
Казачынская вол. Енісейскай акругі 416
Казімірава, маёнтак Полацкага пав. 126, 204
Казянская вол. Гарадоцкага пав. 153
Казяны, м., цэнтр вол. Гарадоцкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Шумілінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 119, 120, 121, 155
Кайтанава, фальв. Барысаўскага пав. 371
Каінская акруга Томскай губ. 302
Какорычы, в. Пацейкаўскай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в. Пацейкаўскага с/с Капыльскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 458, 460
Калдычэва, маёнтак Навагрудскага пав. 416
Калоднае, в. і мыза Радчыцкай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в. Радчыцкага с/с Столінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 434
Каломна, г. Маскоўскай губ. 351
Калосы, в. і маёнтак Ціхініцкай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Запольскага с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 309, 310
Калуга, г. 182, 183, 310
Камароўка, в. Крычаўскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Касцюшкавіцкага с/с Крычаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 239, 242, 287, 290, 300, 302
Камароўка, в. Сенніцкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – у межах г. Мінска 411, 412
Каменская вол. Дрысенскага пав. 79
Каменская вол. Лепельскага пав. 77, 383
Камень, в. Зембінскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Камена, цэнтр с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 366, 367
Камень, в. Івянецка-Старыцкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Івянецкага с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 417, 418
Кангрэсаўка, гл. Польскае Царства
Канстантова, маёнтак Сенненскага пав. 349
Каралёў Мост, гл. Мост Каралёў
Карнолін, гл. Карнэлін
Карнэлін (Карнолін), маёнтак Каўнацкай вол. Рэжыцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 165
Карона, гл. Польскае Царства
Каропаль, фальв. Сенненскага пав. 320
Карсакавіцкая вол. Барысаўскага пав. 368
Карташэвічы, в. і маёнтак Мікулінскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 261, 262
Картэлісы, с. Горніцкай вол. Ковельскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 438
Кастрама, г. 166, 172
Кастрамская губ. 109, 110, 131, 152, 168, 171, 172, 189, 310, 434, 459, 467, 468
Касцюковічы, м., цэнтр вол. Клімавіцкага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 285, 289
Катрынава, маёнтак (фальв.) Замшанскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час не існуе (магчыма, на тэр. Адамоўскага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 181, 185, 187
Каўнацкая вол. Рэжыцкага пав. 202
Каўпеніца, в. Сталовіцкай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 416, 418, 425, 426, 427, 429
Каханавіцкая вол. Дрысенскага пав. 77, 79
Кацішынскі, фальв. Аршанскага пав. 264
Качычы, в. Карэліцкай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Карэліцкага п/с Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 457, 459
Кашаны, с. Маляціцкай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Лабковіцкага с/с Крычаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 334, 335
Кіевічы, маёнтак Слуцкага пав. 351
Кіеў, г. 60, 442, 445
Кіеўская губ. 209, 419, 456
Кірсанаў, г. Тамбоўскай губ. 365
Кісцялёва, в. Лепельскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Несінскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 63

Кісцянёўская вол. Рагачоўскага пав. 314
Кісцяні, с. і маёнтак, цэнтр вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 308, 310
Кісялёва, гл. Кісялі
Кісялёўка, карчма ў Аршанскім пав. 237
Кісялі (Кісялёва), в. Себежскага пав. 176, 177
Клёсін, маёнтак Рэчыцкага пав. 442
Клёўка, маёнтак Эсьманскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Сялянская Клёўка Машчаніцкага с/с Бялыніцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 392, 393
Клімавіцкі пав. 268, 284, 285, 287, 290, 298, 334
Клімавічы, г. 301
Клімаўск, фальв. Насовіцкай вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – в. Яромінскага с/с Гомельскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 275
Кліменкі, в. Суражскага пав. 219
Клішана, засц. Лісічанскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Янаўшчынскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Клясціцкая вол. Дрысенскага пав. 77, 79, 123
Клясціцкія лясы Дрысенскага пав. 123, 127, 131
Клясціцы, м., цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 78, 79, 123, 124, 125, 127
Княжава, в. Астраханскай губ. 295, 296
Княжыцкая вол. Дрысенскага пав. 79, 131
Княства Пазнанскае, гл. Княства Пазнанскае
Кобрын, г. 435, 438, 457
Кобрынскі пав. 342, 431, 435, 458
Ковельскі пав. Валынскай губ. 438
Ковенская губ. 67, 83, 84, 86, 91, 102, 132, 145, 196, 202, 205, 214, 282, 294, 310, 339, 344, 408, 428
Ковенскі пав. 408
Кончыцы, в. Дубайскай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в. Дубайскага с/с Пінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 438
Конюхава, в. 330
Копцевіцкая вол. Лепельскага пав. 149
Копысь, г. 277
Кораўскія лясы Расіенскага (?) пав. 118
Коргава, в. Плешчаніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Акалоўскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377
Косцінка, в. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Бaброўскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 61, 63
Коўна, г. 58, 402
Кракаў, г. 120, 422
Кракаўскае ваяв. 111
Краслава, гл. Краслаўка
Краслаўка (Краслава), м., цэнтр вол. Дынабургскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 58, 59, 146
Краснае, в. Мсціслаўскага пав. 297
Красналукі, м. Багданаўскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Чашніцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371, 374
Краснапольская вол. Чэрыкаўскага пав. 341
Крашуты, маёнтак Уладзімірскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час – в. Краснапольскага с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 78
Крошын, маёнтак Навагрудскага пав. 429
Круговічы (Вялікія і Малыя), в., цэнтр вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в. Круговічы (Вялікія і Малыя) Агарэвіцкага с/с Ганцавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 457, 460
Крупец, фальв. Бахоцкай вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 298, 299, 301
Крывінскі лес Лепельскага пав. 157
Крывіцкая вол. Мінскага пав. 408
Крывічы Малыя, с. Крывіцкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Ракаўскага с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 408, 409
Крывошынская вол. Навагрудскага пав. 460

Крыжоў (Кружава), фальв. Томсінскай вол. Себежскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 129, 130
Крычаў, г. 268, 285, 289, 300, 301, 302, 334, 335, 336, 337, 340, 341
Крычына, в. Кішчына-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Весялоўскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371, 373
Крышычы, в. Юравіцкай вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – в. Прудоцкага с/с Калінкавіцкага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 442, 443, 444
Ксавяроў, в. Царкавішчанскай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Запольскага с/с Бялыніцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 393
Кубліцкая вол. Лепельскага пав. 77
Кублічы, м., цэнтр вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Ушацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 140, 141, 156, 157
Кудаева, в. Высоцкай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Аршанскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 230, 233
Кудні, м. Люцынскага пав. 175
Кузевічы, в. Лагойскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Лагазінскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377
Кузьмінка, засц. Сенненскага пав. 325
Кульшыцкія лясы Быхаўскага пав. 267
Кульшыцы, с. Прапойскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Слаўгарадскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 267, 268, 290
Куляшы, гл. Дача Лясная
Кунгур, г. 219, 322, 383
Куравічы, маёнтак Ветрынскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Ветрынскага п/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 159, 160, 161
Кургана, г. 128
Курск, г. 148
Курылаўшчына, маёнтак і паштовая станцыя Міхалаўшчынскай вол. Полацкага пав. (на мяжы з Віцебскім пав.), у цяперашні час – в. Каўлякоўскага с/с Бешанковіцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 78, 99, 101
Кустаўніца, в. Міхалкаўскай вол. Мазырскага пав., у цяперашні час не існуе (да 1978 г. – в. Міхалкаўскага с/с Мазырскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 445, 446
Кушлікі, маёнтак Каменскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Адамоўскага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 131, 132
Кялецкая губ. 351
Лабанаўская вол. Чэрыкаўскага пав. 338
Лагаза, в. Лагойскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 360, 361, 363, 365
Лагойск, м., цэнтр вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 359, 361, 362, 363, 364, 366, 372, 378, 379, 385, 386
Лазоўка, в. Дзёрнавіцкай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Адамоўскага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 124, 125
Лапінцы, в. Пяршайскай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Ярашэвіцкага с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 408, 409
Лапічы, с. Пагарэльскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – м., цэнтр с/с Асіповіцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Ластаўшчына, маёнтак Магільнянскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Сямёнавіцкага с/с Уздзенскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 363, 366
Латвія 59, 171, 174, 202
Лаўрэнавічы, маёнтак Сенненскага пав. 320
Лахва, м., цэнтр вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Лунінецкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 348, 351
Левашоўка, в. Люцынскага пав. 167
Лёзна, м. , цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Віцебскай

вобл. Рэспублікі Беларусь 226, 227, 245, 246, 250, 257
Лемяшоўка, в. 201
Лепель, г. 63, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 319, 320, 327, 332, 373, 376, 383, 384
Лепельскі пав. 61, 63, 76, 77, 85, 93, 102, 103, 121, 127, 132, 141, 142, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 163, 164, 183, 191, 197, 211, 212, 257, 268, 319, 327, 328, 331, 332, 383, 384, 386, 390
Лівіца, в. Себежскага пав. 211, 213
Лідскі пав. 224, 418, 428
Ліпнікі, в. Смалявіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Азярыцкаслабодскага с/с Смалявіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 379, 380
Лісічана, с. і маёнтак, цэнтр вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Янаўшчынскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Лісна, с. і маёнтак Юхавіцкай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 122, 129, 130, 134, 135, 208
Ліснянская вол. Дрысенскага пав. 77, 79
Ліснянскія лясы Дрысенскага пав. 124, 125
Літва 54, 56, 57, 69, 127, 188, 234, 347, 349, 410
Ліфляндская губ. 282
Ліцвінава, фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час не існуе (верагодна, на тэр. Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 103, 110, 113, 335
Ловішча, в. Рудзіцкай вол. Мінскага пав. 413, 414
Логі, маёнтак Ігуменскага пав. 396
Ломыш, маёнтак Рэчыцкага пав. 444
Лочын, в. Пагарэльскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Лапіцкага с/с Асіповіцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 396, 397, 398, 399
Луг Гарэлы, в. Мсціжскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Іканскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 368, 371
Лугінавічы, засц. і фальв. Латыгаўскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Белаліпскага с/с Сенненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 325, 329
Луцкі пав. Валынскай губ. 438
Лучоса, маёнтак Шчэрбінскай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час – в. Шапечынскага с/с Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 117
Лучоса, р. у Віцебскім і Лёзненскім р-нах, прыток р. Заходняя Дзвіна 98
Львоў, г. 385
Любавічы, м., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 245, 246, 247
Люблінская губ. 351, 431
Любонічы, м. і дзяржаўны маёнтак, цэнтр вол. Бабруйскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Кіраўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314
Любча, маёнтак Зембінскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Зембінскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 363, 365
Любяшоў, м., цэнтр вол. Пінскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 431, 435, 436
Людвінава, маёнтак Барысаўскага пав. 377
Люцец, в. Бродаўскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Майсееўшчынскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377
Люцын, г. 165, 167, 168, 169, 171, 174, 408
Люцынка, в. Пяршайскай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Пяршайскага с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 409
Люцынскі пав. 84, 85, 86, 102, 111, 129, 130, 132, 165, 166, 167, 169, 171, 172, 173, 174, 175, 204, 214, 425
Ляды, м. Ігуменскага пав. 399
Лясная Дача, гл. Дача Лясная
Ляўдэры (Ляўдэр), в. і маёнтак Істрскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 167, 171

Ляхавічы, м., цэнтр вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 456, 459
Ляхаўцы, с. Маларыцкай вол. Брэсцкага пав., у цяперашні час – в. Макранскага с/с Маларыцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 438
Ляцягі, м. Даўжанскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Гіжэнскага с/с Слаўгарадскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 258, 338
Ляшчылава, в. Філіпаўскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Шайцераўскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 137, 138
Магілёў, г. 60, 103, 106, 221, 222, 223, 224, 225, 257, 268, 269, 271, 272, 273, 279, 287, 291, 292, 293, 302, 305, 307, 316, 320, 325, 326, 328, 329, 331, 332, 349, 351, 431
Магілёўскае ваяв. 237, 290
Магілёўская губ. 60, 68, 69, 76, 86, 95, 103, 105, 117, 195, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 230, 231, 232, 233, 237, 245, 246, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 264, 266, 267, 269, 272, 273, 275, 276, 281, 282, 283, 284, 285, 287, 291, 292, 293, 294, 305, 307, 309, 310, 313, 316, 318, 323, 326, 334, 338, 341, 346, 398, 446
Магілёўскі пав. 237, 268, 269, 291, 319, 330, 331, 392, 393, 431
Магілянская вол. Себежскага пав. 213
Мазурына, маёнтак Жаробыцкай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час – в. Сіроцінскага с/с Шумілінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 99, 101
Мазыр, г. 50, 51, 400, 401, 402, 404, 405, 406, 442, 443, 445, 446
Мазырскі пав. 50, 351, 400, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 431, 444, 445, 446, 459, 462
Макашанская вол. Рэжыцкага пав. 205
Макраны, с., цэнтр вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Маларыцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 438
Максімава, в. Пустынскай вол. Дынабургскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 58
Максімава, фальв. Дрысенскага пав. 58
Маларыта, с., цэнтр вол. Брэсцкага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 438
Малінаўка, в. Рэжыцкага пав. 168, 171, 201, 202
Малнава, маёнтак Корсаўскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 129, 130
Малыя Круговічы, гл. Круговічы
Малыя Крывічы, гл. Крывічы Малыя
Маляцічы, м., цэнтр вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Крычаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 300, 302
Манькавічы, в. Столінскай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в. Столінскага г/с Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 433
Мар’янава, маёнтак Астрашыцка-Гарадоцкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Мар’яліва Астрашыцкагарадоцкага с/с Мінскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 360, 362, 363, 366
Мар’янова, фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Крынкаўскага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 260, 261
Маражніца, в. Жаробыцкай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час не існуе (да 1963 г. у складзе Язвінскага с/с Шумілінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 99, 101
Марочна, м., цэнтр вол. Пінскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 437
Марцінава, маёнтак Лепельскага пав. 154, 191
Марыенгаўзэн, м., цэнтр вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 144, 145, 175
Марыенгаўзэнская вол. Люцынскага пав. 174
Марыямпольскі пав. Аўгустоўскай губ. 132
Масква, г. 110, 257, 269, 295, 302, 347, 350, 423
Маскоўская губ. 126, 351
Мачулішча, в. Барысаўскага пав. 326
Меднева, в. Марыенгаўзэнскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 143, 145

Медухава, в. Лагойскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Лагазінскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 385, 386
Межыца, маёнтак Гарадчэвіцкай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – п. Чэрскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 164, 372, 375
Мельнікі, в. Седлішчанскай вол. Ковельскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 438
Мерач, м., цэнтр вол. Троцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Літвы 184, 186, 428
Мікуліна, м., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 178, 246, 247
Мілавань, в. Гродзенскага пав. 273
Мілавіды, с. Дабрамысльскай вол. Слонімскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 342, 420, 426, 427, 429, 430, 460
Мінск, г. 44, 45, 46, 47, 49, 51, 59, 244, 320, 327, 328, 343, 345, 347, 348, 349, 350, 351, 355, 357, 363, 364, 365, 366, 367, 376, 378, 379, 381, 388, 396, 397, 399, 405, 410, 411, 412, 414, 417, 423, 428, 431, 444, 452, 458, 459, 461, 463, 465, 466, 467, 468
Мінскае ваяв. 346, 347, 348, 351, 395, 398
Мінская губ. 44, 45, 46, 47, 48, 51, 53, 59, 67, 82, 83, 84, 96, 97, 148, 242, 274, 282, 283, 308, 316, 319, 330, 331, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 355, 386, 388, 390, 392, 393, 395, 397, 398, 404, 406, 413, 414, 422, 428, 429, 432, 445, 446, 447, 450, 456, 457, 461, 463, 466, 468, 469
Мінскі пав. 242, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 358, 360, 363, 380, 386, 398, 400, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 417, 446, 447, 456, 461, 467
Мінусінская акруга Енісейскай губ. 416
Мір, м., цэнтр вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 416, 417, 418, 419
Міхалёва, маёнтак Рэчыцкага пав. 444
Міхалін, урочышча Косаўскай вол. Слонімскага пав., у цяперашні час не існуе 441
Міхалкі, с., цэнтр вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Мазырскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 50
Міхалова, фальв. Зябкаўскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час не існуе (на мяжы Верхнядзвінскага і Расонскага р-наў Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 127, 128, 192
Міцькі, в. Міхалкаўскай вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в. Міхалкаўскага с/с Мазырскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 445, 446
Млынок, карчма Слонімскага пав. 439
Морачы, гл. Мурагі
Мосар, маёнтак Лепельскага пав. 152
Мост Каралёў, в. Пружанскага пав. 431
Мост Перуноў, вак. Пухавіцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Лядскага с/с Чэрвеньскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 396
Мох Доўгі, м., цэнтр вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – в. Ваўкавіцкага с/с Чавускага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 270, 271
Мошкі, фальв. Быхаўскага пав. 270, 271
Мсціж, м. Карсакавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 368, 370, 378, 380
Мсціслаў, г. 297, 302, 334, 336
Мсціслаўскі пав. 285, 287, 297, 298, 299, 302, 303, 304, 305, 334, 335
Мураваны Двор, гл. Двор Мураваны
Муравіна Мячлуўна, гл. Мячлуўна Муравіна
Мурагі (Морачы), маёнтак Аляксандраўскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час – в. Гарбачэўскага с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 183, 192
Мхі Белыя, уроч. Налібоцкай вол. Ашмянскага пав., у цяперашні час не існуе (верагодна, на тэр. Налібоцкага с/с Стаўбцоўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 418, 423
Мыслабаж, в. Ляхавіцкай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в. Нацкага с/с

Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 457, 460
Мысль Новая (Новамысль), маёнтак Вайводаўскай вол. Рэжыцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 200, 204
Мысль Старая (Старамысль), маёнтак Вайводаўскай вол. Рэжыцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 200, 203, 204
Мядзведзічы, м., цэнтр вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в. Ганчароўскага с/с Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вол. Рэспублікі Беларусь 456, 459
Мяжонка, вак. Пагосцкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Запольскага с/с Бялыніцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 392, 393
Мятлічыцы, в. Прусавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Акалоўскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 376, 377, 378, 380
Мяцявічы, маёнтак Слуцкага пав. 395
Мячлуўна Муравіна, в. Бярдычаўскага пав. Кіеўскай губ. 456
Навагрудак, г. 415, 416, 417, 418, 419, 420, 423, 424, 425, 429
Навагрудскі пав. 53, 302, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 422, 425, 427, 428, 429, 430, 441, 456, 457, 458, 460
Навакоўшчына, маёнтак Мазырскага пав. 446
Навасёлкаўская вол. Ігуменскага пав. 395
Навасёлкі, маёнтак 394
Навасёлкі, фальв. Навасёлкаўскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394, 395
Навінкі, маёнтак Лепельскага пав. Віцебскай губ., у цяперашні час не існуе 61, 63, 360
Назарава (Назараўка), в. Томсінскай вол. Себежскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 129, 130
Налібокі, м. і маёнтак, цэнтр вол. Ашмянскага пав. Віленскай губ., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Стаўбцоўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 416, 417, 418, 419, 420, 422, 423, 427, 428
Наўгародская губ. 142
Нацкая вол. Лепельскага пав. 77
Нач (Нача), в. Слуцкага пав. 456, 458, 459
Начараўская, в. Каінскай акругі Томскай губ. 302
Неапалітанскі, фальв. Быхаўскага пав. 266
Невель, г. 176, 177, 178, 211
Невельскі пав. 77, 85, 132, 176, 177, 178, 179, 180, 213
Некрашы, в. Цараўскай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – п. Казловіцкага с/с Слуцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 458, 460
Нёман, р. у Мінскай і Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь., Літве і Калінінградскай вобл. Расіі 417, 418, 419, 422, 423
Непаротаўская вол. Себежскага пав. 213
Ніжагародская губ. 220
Ніжні Ноўгарад, гл. Ноўгарад Ніжні
Ніжняя Тошчыца, гл. Тошчыца Ніжняя
Нізгалава, маёнтак Марцінаўскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Бачэйкаўскага с/с Бешанковіцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 153, 154, 155
Ніўкі, фальв. Ігуменскага пав. 395
Новааляксандраўскі пав. 58, 86, 102, 123, 128, 145, 185, 196, 205, 214
Новаафіцэрская вул. г. Віцебска 121
Новамысль, гл. Мысль Новая
Новая Мысль, гл. Мысль Новая
Новая Тухінь, гл. Тухінь
Новы Быхаў, гл. Быхаў Новы
Новы Двор, гл. Двор Новы
Новы Стан, гл. Стан Новы
Новыя Пожанькі, гл. Пожанькі Старыя і Новыя
Ноўгарад Ніжні, г. 142, 178, 193
Ноўгарад, г. 166
Нябрыды, в. Суражскага пав. 219
Няклюдава, маёнтак Сенненскага пав. 322
Нясвіж, г. 415, 416, 455, 461
Нястанавічы, м. Плешчаніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Вялікія Нястанавічы, цэнтр с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 378, 379
Няўлянская вол. Дрысенскага пав. 79
Обаль, м. Петрапаўлаўскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Шумілінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 78, 155
Омск, г. 332, 405

Ордзеж, фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Крынкаўскага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 234, 242, 249, 250, 257
Орша, г. 103, 224, 238, 239, 240, 245, 246, 249, 259, 260, 261, 262, 263, 328, 398
Оскская вол. Іркуцкай губ. 128
Оўруцкі пав. Валынскай губ. 419, 456
Павіцце, в. Ковельскага пав. Валынскай губ., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Кобрынскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435
Павулле, маёнтак Цяпінскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Цяпінскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 63, 141, 149, 150
Павульскі лес Лепельскага пав. 149
Пагарэлае, с., цэнтр вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Асіповіцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Пагосцішча, в. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Крынкаўскага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 226, 237, 242, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 260, 261, 265
Пагошчына, маёнтак Віцебскага пав. 113
Паграбёнка, станцыя Серакаратнянскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Багушэўскага с/с Сенненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 111, 117, 264, 265
Падбярэззе, в. Халопеніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Хацюхоўскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 323, 324, 326, 389, 390, 391
Падгошкі, засц. 409
Падгубенічы, маёнтак Барысаўскага пав. 360
Падлессе, в. Дараўскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 416
Пазнанскае Княства 57, 273
Пакроўская вол. Каінскай акругі Томскай губ. 302
Пакупроўскія лясы Расіенскага (?) пав. 118
Паланэчка, в. Жухавіцкай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Савіцкага с/с Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 416, 417, 418
Палеткі, в. Мінскага пав. 362
Палужская вол. Чэрыкаўскага пав. 341
Палыкавічы, с. Чарнаруцкай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Чарнаруцкага с/с Шклоўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 291, 294, 295, 296
Палюдавічы, в. і маёнтак Нацкай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Астроўшчынскага с/с Полацкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 148, 149, 197
Панача, в. Слуцкага пав. 459
Паневежскі пав. 383, 384
Панямонь, в. Шчорсаўскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Шчорсаўскага с/с Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 417, 419
Папсуеўка, в. Вылеўскай вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – в. Сівенскага с/с Веткаўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 277
Паручын, в. Навагрудскага пав. 302
Паршні, в. і фальв. Раснянскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Белаліпскага с/с Сенненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 325, 329
Парыж, г. 57, 174, 236
Парэчча, в. Тумілавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Сітцаўскага с/с Докшыцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 141, 155, 156, 157, 193, 195, 383, 384, 385, 387, 389, 390
Парэчча, маёнтак Пінскага пав. 434
Парэчча, маёнтак Полацкага пав. 152
Пасынкі, в. Сенненскага пав. 326
Паўночна-Заходні край 64, 89, 230, 449
Пекалін, маёнтак Верхменскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Смалявіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 379, 380
Пекалінскі лес Ігуменскага пав. 379
Пенза, г. 166
Пензенская губ. 142, 258, 374, 393, 429, 444, 452, 453, 462

Перамонт, гл. Дабрамыслі
Перасека, фальв. Лісічанскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Двор-Пярэсіка Ігрушкаўскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 329, 330
Перастанец (Перастанцы), х. Церабяжоўскай вол. Пінскага пав. (ля мяжы з Валынскай губ.), у цяперашні час не існуе (на тэр. Рэчыцкага п/с Столінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь) 432
Перм, г. 165, 219
Пермская губ. 48, 130, 142, 148, 170, 175, 195, 202, 219, 230, 232, 233, 244, 246, 269, 289, 290, 302, 310, 322, 325, 349, 361, 383, 385, 386, 452, 453, 459, 467
Перуноў Мост, гл. Мост Петруноў
Петрыкаўская вол. Мазырскага пав. 459
Пінск, г. 348, 431, 434, 436
Пінскі пав. 344, 346, 348, 351, 362, 397, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 463, 467
Пірагоўшчына, в. Цяпінскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Цяпінскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 61, 63, 149, 150
Пірошыцы Вялікія, маёнтак і в. Сенненскага пав. 326
Плітчанка, в. Кішчына-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Бродаўскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 377
Плоцкая губ. 430
Плоцкі пав. 314
Пожанькі Старыя і Новыя, фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 237, 242, 243, 272
Познань, г. 57
Полацк, г. 121, 124, 126, 148, 149, 154, 181, 182, 184, 185, 187, 188, 191, 195, 212
Полацкі пав. 76, 77, 85, 93, 121, 126, 127, 131, 132, 149, 154, 155, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 209, 390, 391
Польскае Каралеўства, гл. Польскае Царства
Польскае Царства (Каралеўства) (Карона, Кангрэсаўка) 49, 53, 54, 55, 56, 57, 64, 66, 69, 72, 76, 106, 112, 133, 142, 158, 221, 231, 243, 274, 282, 346, 357, 380, 383, 397, 402, 416, 422, 430, 456, 464, 467
Польшча 49, 53, 54, 55, 56, 62, 69, 107, 158, 169, 212, 213, 218, 279, 308, 311, 367, 410, 465, 467
Правалёна, в. і фальв. Мікулінскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 246, 247
Празарокі, маёнтак Дзісенскага пав. 142
Прапойск, м., цэнтр вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – г. Слаўгарад, цэнтр р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 267, 270, 271, 339
Прапойская вол. Быхаўскага пав. 290
Прасмушкі, маёнтак Полацкага пав. 154, 191
Проня, р. ва Усходняй Беларусі (Віцебскай і Магілёўскай вобл.), правы прыток р. Сож 270, 271, 338
Проня, р. ва Усходняй Беларусі (Віцебскай і Магілёўскай вобл.), правы прыток р. Сож 338
Прудзішча, маёнтак Бяларуцкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Прудзішча Бяларуцкага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 360, 362
Прудок, в. Слабада-Скрыгалаўскай вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Мазырскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 50
Пружанскі пав. 431, 436
Пружаны, г. 431, 440
Прусінава, в. Стара-Свержанскай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Нёманскага с/с Уздзенскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 413, 414
Прывісленскі край 397
Прыдарожжа, паштовая станцыя Лабанаўскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Лабанаўскага с/с Чэрыкаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 337, 338, 339, 340
Прыдруйск, м. Дрысенскага пав. 79
Пскоў, г. 152, 175, 251
Пскоўская губ. 178, 188, 194, 195, 210

Пузырова, фальв. Бахоцкай вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 299, 301
Пурплева, фальв. Раснянскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Раснянскага с/с Сенненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 325, 328
Пустынская вол. Дрысенскага пав. 59, 79
Пустынь, с., цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 137, 138
Пустэльня, маёнтак Быхаўскага пав. 320
Пухавічы, с., цэнтр вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Пуша, цэнтр парафіі Рэжыцкага пав. 200
Пціч, р. у Цэнтральнай Беларусі 350
Пылдзенская вол. Люцынскага пав. 171
Пышнянская вол. Лепельскага пав. 383
Пяршайская вол. Мінскага пав. 408, 409
Пяршаі, м., цэнтр вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 408, 409
Пярэжары, в. Ракаўскай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Ракаўскага с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 408
Пяскі, в. Слонімскага пав. 436
Пясчанае, возера 436
Пятроліна, в. і маёнтак Плешчаніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Нястанавіцкага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338, 368, 370
Пячары, вак. Магілёўскага пав. 269
Рабавічы, с. Прапойскай вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – в. Лапаціцкага с/с Слаўгарадскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 271, 272
Раванічы, с. Белічанскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Чэрвеньскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 398, 399
Равенпаль, маёнтак Лепельскага (?) пав. 390
Рагачоў, г. 307, 308, 313, 314
Рагачоўскі пав. 274, 275, 276, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 315, 316
Радам, г., цэнтр губ. Каралеўства Польскага, у цяперашні час – г. Мазавецкага ваяв. Рэспублікі Польшча 458, 460
Радамская губ. 456
Радамскі пав. 456
Радамышльскі пав. Кіеўскай губ. 445, 446
Радуга, с. Веткаўскай вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Веткаўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 275, 276
Радчыцк, в. Пінскага пав. 434
Ражанава, маёнтак Эвермуйжскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 167, 168, 171
Ражаноў, в. Рудабельскай вол. Бабруйскага пав., у цяперашні час – в. Парэцкага с/с Акцябрскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 455
Разальмоў, фальв. Забелішынскай вол. Клімавіцкага пав., у цяперашні час – в. Трасцімскага с/с Хоцімскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 298, 301
Разанцы, вак. Аслянскай вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – в. Пячкоўскага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 305, 306
Разань, г. 295
Разувайка, в. Мішкаўскай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час – у складзе г. Віцебска 239, 242
Ракаў, м., цэнтр вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 82, 408, 417, 418
Рамязы, с. Меляшковіцкай вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Ельскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 406, 407
Расіенскі пав. 91, 118, 119, 197
Расіены, г. 118
Расійская імперыя (Расія) 48, 98, 106, 107, 112, 113, 121, 131, 135, 145, 152, 171, 172, 174, 193, 195, 233, 236, 244, 260, 295, 310, 328, 374, 376, 416, 430
Расна, м., цэнтр вол. Чавускага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Дрыбінскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 297, 298
Расохі, маёнтак Рагачоўскага пав. 315
Раста, р., правы прыток р. Проня 270, 271
Ратамка, сядзіба Мінскага пав. 350

Рафалаў, маёнтак Брагінскай вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – в. Глухавіцкага с/с Брагінскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 449, 453
Рашаў, в. Маладушскай вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – в. Амелькаўшчынскага с/с Хойніцкага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 450, 453
Ржавец, в. Старасельскай вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час не існуе (да 1976 г. – в. Лютненскага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 287, 290
Робск, в. Барысаўскага пав. 375
Ровенскі пав. Валынскай губ. 432
Родзевічы, в. і маёнтак Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Гайненскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 360, 362
Росіца, м. Сар'янскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Бігосаўскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 78, 137, 138
Ругелі, гл. Руголі
Руголі (Ругелі), фальв. Вышкаўскай вол. Дынабургскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 143, 145
Рудзіцкая вол. Мінскага пав. 414
Рудзішы, в. Каўнацкай вол. Рэжыцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 201, 202
Рудня, в. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Рудня Гіжэнскага с/с Слаўгарадскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338
Рудня, в. Юхавіцкай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Дворышчанскага с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 122
Рудня, м., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 246, 247
Рудня-Шлягіна, вак. Рэчкаўскай вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – в. Рэчкаўскага с/с Веткаўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 275, 276, 312, 313
Румынія 349
Русінава, маёнтак Сенненскага пав. 328
Русь 54, 56, 57
Рухча, маёнтак Пінскага пав. 434
Рыга, г. 61, 63, 202, 310, 372, 386, 388
Рыдамля, маёнтак Сенненскага пав. 325
Рыкава, маёнтак Себежскага пав. 128
Рысінкава (Расінкава), маёнтак Себежскага пав. 208
Рэжыца, г. 128, 182, 201, 203, 243
Рэжыцкі пав. 84, 85, 86, 102, 128, 132, 165, 168, 171, 172, 173, 183, 200, 201, 202, 203, 205, 210
Рэпіхава, маёнтак Крывошынскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Крывошынскага с/с Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь) 457, 460
Рэутка, маёнтак 368, 370
Рэч Паспалітая 57, 58
Рэчыца, в. Столінскай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр п/с Столінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 432, 434
Рэчыца, г. 404, 432, 433, 434, 446, 462
Рэчыцкі пав. 274, 307, 351, 400, 402, 405, 442, 444, 445, 446, 448, 449, 450, 452, 453, 462
Савейкі, в. Дрысенскага пав. 129
Сакалішча, маёнтак, цэнтр Еўфрасіньеўскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 127, 128, 191
Салікамск, г. 148
Салуёнская вол. Рэжыцкага пав. 202
Самары, с. Лелікоўскай вол. Ковельскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 438
Самулеўшчына, засц. Мінскага пав. 350
Сандамірскае ваяв. 111, 268
Санкт-Пецярбург, г. 47, 68, 86, 122, 152, 169, 178, 182, 183, 184, 192, 201, 211, 224, 263, 281, 347, 414, 428, 430, 465, 466, 467
Санюкі, маёнтак Міхалкаўскай вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в. Млыноцкага с/с Ельскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 50
Сар'я, м., цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 137, 138
Сар'янская вол. Дрысенскага пав. 77, 79

Саратаў, г. 295
Сарока Белая (Беласарокі), с. Дзёрнавіцкай вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – в. Даўлядоўскага с/с Нараўлянскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 442, 444
Сарыеўшчына, маёнтак Люцынскага пав. 172
Сасна, маёнтак Полацкага пав. 199
Саўдзеневічы, в. Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Янушкавіцкага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 360, 362
Свальнянская вол. Дрысенскага пав. 77
Сваятычы, в. Дараўскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Навасёлкаўскага с/с Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 416, 456, 457, 458, 459
Свержань, м. Доўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час - в. Свержань Доўскага с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 308
Свіла, маёнтак Плiскай вол. Дзісенскага пав., у цяперашні час – в. Падсвільскага п/с Глыбоцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 387
Свіная, в. Крычаўскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Іванаўка Лабковіцкага с/с Крычаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 287, 290
Свіслач, р. у Мінскай і Магілёўскай вобл., левы прыток р. Бярэзіна 394
Свольна, маёнтак Дрысенскага пав. 126
Свяда, маёнтак Валосавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час не існуе (да 1973 г. на тэр. Слабодскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 375, 376
Свянцянскі пав. 58, 327, 370, 449
Святавольская вол. Пінскага пав. 439
Святая Воля, гл. Воля Святая
Свяцілавічы, с. Стаўбунскай вол. Гомельскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Веткаўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 309, 310
Себеж, г. 122, 125, 126, 129, 207, 208, 210, 211, 212
Себежскі лес 133
Себежскі пав. 64, 85, 86, 93, 122, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 133, 135, 167, 176, 177, 192, 204, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 320
Севастопаль, г. 100
Селішча, в. Брадзецкай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Нясяцкага с/с Клічаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 355, 356
Сенажаткі, вак. Лукаўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Побалаўскага с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 307, 309, 313, 314
Сенна, в. Любчанскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Любчанскага п/с Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 416, 417, 419, 422, 423
Сенненскі пав. 63, 103, 156, 258, 265, 296, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 349, 357, 389, 399
Сенніца, маёнтак Мінскага пав. 350
Сенчыцы, фальв. Марачанскай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 437
Серпутова, маёнтак Зембінскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Зембінскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 363, 364
Серпухоўская вул. г. Мінска 327
Сібір 96, 97, 109, 121, 125, 130, 141, 150, 154, 157, 161, 167, 178, 190, 199, 243, 262, 288, 302, 320, 325, 327, 329, 331, 332, 349, 350, 351, 355, 365, 372, 379, 384, 385, 388, 398, 409, 416, 419, 424, 425, 429, 430
Сівошына, фальв. Замшанскай вол. Полацкага пав., у цяперашні час не існуе (да 1976 г. у складзе Сакалішчанскага с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 124, 125
Сіманавічы, в. Сенненскага пав. 326
Сімбірская губ. 195
Сінічына, маёнтак Полацкага пав. 196
Сіняўка, м., цэнтр вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Клецкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 458, 460
Сіняўская Слабада, гл. Слабада Сіняўская

Скупліна, в. Карсакавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Карсакавіцкага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 368, 370
Слабада Грыбава, в. Чыгірынскай вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – в. Грыбаўскага с/с Кіраўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 272
Слабада Сіняўская, в. і маёнтак Дзераўнянскай вол. Ашмянскага пав., у цяперашні час – в. Ярэміцкага с/с Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 417, 419
Слабодка, в. Быхаўскага пав. 271
Слабодка, в. Жаробыцкай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час не існуе (да II Сусветнай вайны на тэр. Сіроцінскага с/с Шумілінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 99, 101
Славені, в. Зарэчна-Талачынскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Славені Слаўнаўскага с/с Талачынскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 296, 318, 319, 330, 331
Слапішча, в. Рагачоўскага пав. 317
Слаўнавічы, вак. Любавіцкай вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 301, 302
Слёзкі, маёнтак Аршанскага пав. 262
Слепцы, гл. Сляпец
Слепцы, маёнтак Дабамысльскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 230, 231, 232, 233
Слонімскі пав. 342, 370, 373, 417, 418, 420, 427, 428, 430, 436, 439, 440, 445
Слуцк, г. 354, 415, 454, 455, 456, 459, 460, 461, 463, 465
Слуцкі пав. 331, 348, 351, 395, 409, 415, 428, 446, 449, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 464, 465, 467, 468
Сляпец (Слепцы), фальв. Абчугскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Абчугскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 324, 325, 326
Сляпец (Слепцы), фальв. Абчугскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Абчугскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 328
Смаленск, г. 101, 178, 244, 261, 262, 269, 384
Смаленская губ. 215, 245, 259, 260, 295, 304, 416
Смалявіцкая вол. Барысаўскага пав. 380
Смалявічы, м., цэнтр вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 378, 379, 380
Смаляры, засц. і маёнтак Карсакавіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Іканскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 368, 369
Смілавічы, м., цэнтр вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Чэрвеньскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 379, 380
Сноў, м., цэнтр вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – м., цэнтр с/с Нясвіжскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 415, 416
Сняткава, маёнтак Полацкага пав. 188
Сокарава, маёнтак Марцінаўскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Бешанковіцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 153, 154, 155
Сорагі, засц. Горкаўскай вол. Бабруйскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Слуцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 354
Ставішча, в. Мінскага пав. 362
Стайкі, маёнтак Віцебскага пав. 106, 107, 110, 111
Стамбул, г. 57
Стан Новы, фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 234, 235, 238, 242
Станіслававова, маёнтак Полацкага пав. 181
Станькава, м. і маёнтак, цэнтр вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Дзяржынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 363, 366
Старамысль, гл. Мысль Старая
Старарасейская вул. г. Полацка 185
Стараселле, маёнтак Вітуніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в.

Тумілавіцкага с/с Докшыцкага р-на Віцебскай вол. Рэспублікі Беларусь 291, 360, 375, 377
Стараселле, маёнтак Магілёўскага пав. 258, 291
Стараселле, с., цэнтр вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Шклоўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 291
Старая Мысль, гл. Мысль Старая
Старожышча, маёнтак Лісічанскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Кастрычніцкага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Старыя Пожанькі, гл. Пожанькі Старыя і Новыя
Стаўбцы, с. Лісічанскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Кашчынскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Столін, м., цэнтр вол. Пінскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 433
Страшныя, маёнтак Полацкага пав. 192
Струга, в. Церабяжоўскай вол. Пінскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Столінскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 432, 433
Стружа, маёнтак Люцынскага пав. 172
Студзёнка, в. Багданаўскай вол. Барысаўскага пав., у цяп. час – в. Латыголіцкага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371, 374
Студзянец, м., цэнтр вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Касцюковіцкага г/с Касцюковіцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 284, 285, 287, 289
Сукневічы, в. Плешчаніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Акцябрскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 378, 380
Сураж, г. 215, 216
Суражскі пав. 85, 215, 216, 217, 219, 220, 391
Сухадораўка (Ходараўка), фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – на тэр. Віцебскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 245, 246, 250, 257, 260, 261
Суцін, в. Амяльнянскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Суш, в. Доўгавіцкай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Ходасаўскага с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 300, 301
Сушкоўская вол. Дрысенскага пав. 59, 77, 79
Сыбеліна, в. Посінскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 167, 171
Сычэва, в. Сенненскага пав. 325
Сядзельнікі, маёнтак Мазырскага пав. 50
Сялец-Балонаў, гл. Балонаў-Сялец
Сяльцо Новае, маёнтак Мінскага пав. 412
Сяменькавічы, в. Рагачоўскага пав. 317
Сяміпалацінск, г. 128
Сямяцічы, м. Бельскага пав. 67, 431
Сянежычы, в. Райчанскай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в. Руткаўскага с/с Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 424, 425
Сянно, г. 318, 321, 322, 323
Сярмяжанка, в. Царкавішчанскай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Цяхцінскага с/с Бялыніцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 393
Сястронкі, маёнтак Полацкага пав. 189
Таболкаўская вол. Дрысенскага пав. 77, 79
Таболкі, в., цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в. Жоўнінскага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 137, 138
Табольск, г. 113, 351
Табольская губ. 109, 126, 162, 175, 178, 192, 243, 244, 298, 306, 331, 332, 365, 371, 386, 444
Тадуліна, маёнтак Лепельскага пав. 156
Тайманава, маёнтак Быхаўскага пав. 320
Такарня, в. Пярэжырскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Пярэжырскага с/с Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314

Талачын (Зарэчны Талачын, Зарэчна-Талачын), м., цэнтр Зарэчна-Талачынскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – г. Талачын, цэнтр р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 291, 318, 319, 324, 328
Талачын, м., цэнтр Стара-Талачынскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 399
Тамбоў, г. 111, 295, 405
Тамбоўская губ. 202, 220, 328, 365, 376, 384, 434
Тараканаўка, в. Лагойскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Салаўёўка Задорскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 389
Тарасава (Тарасаўка), в. Усвяцкай вол. Суражскага (затым Веліжскага) пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 219, 220
Тарасаўка, гл. Тарасава
Таўрычаская губ. 142, 416, 430, 434
Тацянка, маёнтак Барысаўскага пав. 332
Токарава, маёнтак Полацкага пав. 198
Томск, г. 327
Томская губ. 105, 109, 145, 146, 160, 192, 244, 289, 302, 320, 332, 349, 350, 357, 373, 374, 377, 394, 434, 451
Тошчыца Верхняя, в. і маёнтак Кісцянёўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Верхнятошчыцкага с/с Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314
Тошчыца Ніжняя, в. і маёнтак Кісцянёўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Верхнятошчыцкага с/с Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314
Тошчыца, гл. Тошчыца Верхняя альбо Тошчыца Ніжняя
Трасковіцкая вол. Дрысенскага пав. 77
Траянаўка, гл. Красналукі
Тродавічы, маёнтак Полацкага пав. 189, 190
Трослiўка, в. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в. Трослiўка Гіжэнскага с/с Слаўгарадскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338
Троцкі пав. 226, 344, 427, 462
Труханавічы, с. Замачацкай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Вялікія Труханавічы Лазукоўскага с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 325, 326
Тулава, маёнтак Віцебскага пав. 258
Тульгавічы, с. Юравіцкай вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Хойніцкага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 442, 444
Тупальшчына, маёнтак Івянецкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час не існуе (да 1947 г. – х. Падневіцкага (Пральніцкага) с/с Валожынскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 408
Тур'е, в. Лабанаўскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – Сормаўскага с/с Чэрыкаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338
Тур'я, с. Краснапольскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Краснапольскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338
Тур'я, с. Краснапольскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Краснапольскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338
Тураў, м. Мазырскага пав. 431
Турцыя 236
Турэц, м. Ярэміцкай вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – м., цэнтр с/с Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 417, 420
Тухінь (Новая Тухінь), с., цэнтр Нова-Тухінскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Засценкаўскага с/с Дубровенскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 264, 265
Туча, в. Сіняўскай вол. Слуцкага пав., у цяперашні час – в., цэнтр Тучанскага с/с Клецкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 457, 460
Тыкліна, вак. і фальв. Бахоцкай вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 299, 301
Ула, р. на тэр. Чашніцкага і інш. р-наў Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 149, 150
Уладзімірская губ. 100
Уладыкі, в. Хаценчыцкай вол. Вілейскага пав., у цяперашні час – в. Хаценчыцкага с/с Вілейскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 369, 373, 377, 381, 389, 390

Ульская вол. Лепельскага пав. 77
Усайская вол. Лепельскага пав. 77
Усвяцкая вол. Веліжскага пав. 219
Усоль, г. 351
Устрань, маёнтак Лепельскага пав. 161, 163
Уфа, г. 98, 152
Уцеха, маёнтак Багданаўскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Майсееўшчынскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 371, 374
Ушацкая вол. Лепельскага пав. 77
Ушачы, м., цэнтр вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 79
Фатынь, маёнтак Бачэйкаўскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Баброўскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 77, 79
Фёдараўка, с. Маскоўскай губ. 126
Філатава, в. Паўлавіцкай вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в. Рубежскага с/с Круглянскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 330, 331
Філіпавічы, маёнтак Слуцкага пав. 351
Форзбэрк (Фурсбэрг), маёнтак Луцкай вол. Дзісенскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Пастаўскага ці Глыбоцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 387
Франапаль, маёнтак Люцынскага пав. 172
Франапаль, маёнтак Полацкага пав. 193
Франулаў (Франулеў), фальв. Ціхініцкай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час не існуе 316, 317
Францішкапаль, маёнтак Люцынскага пав. 174, 175
Францыя 273, 349, 385
Халомерская вол. Гарадоцкага пав. 103
Халопенічы, м., цэнтр вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр п/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 327, 371, 373
Халуі, гл. Холуй
Хамічкі, в. Слабада-Скрыгалаўскай вол. Мазырскага пав., у цяперашні час – в. Слабодскага с/с Мазырскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 50
Хамутоўка, в. Суражскага пав. 219
Харошая, в. Барысаўскага пав. 371
Хаславічы, цэнтр вол. Мсціслаўскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 303
Херсон, г. 258
Херсонская губ. 92
Ходараўка, гл. Сухадораўка
Ходасы, маёнтак Даўговіцкай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 335
Хойнікі, м. і маёнтак, цэнтр вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 405, 452, 453
Холуй (Халуі), м. Пагарэльскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Ліпень, цэнтр с/с Асіповіцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Хомічы, в. Ціхініцкай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Баравіцкага с/с Кіраўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314
Хомск, м., цэнтр вол. Кобрынскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Драгічынскага р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 438, 439
Хорава, маёнтак Мінскага пав. 351
Хоцімск, м., цэнтр вол. Клімавіцкага пав., у цяперашні час – г.п., цэнтр р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 285, 287, 289
Худава, с. Лісічанскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Кастрычніцкага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 324, 326
Худаўцы, с. Сенненскага пав. 320
Царавакакшайск, г. Казанскай губ. 113, 269, 379, 464
Цар-град, в. Шчэрбінскай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час не існуе (верагодна, у складзе г. Віцебска) 239, 242
Цемнікаўскі пав. Тамбоўскай губ. 384
Цёплае, с. Даўгамохскай вол. Быхаўскага пав., у цяперашні час – в. Дужаўскага с/с Чавускага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 270, 271

Церасава, маёнтак Кішчына-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Бродаўскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 375, 377
Ціхініцкая вол. Рагачоўскага пав. 309
Ціхінічы, м., цэнтр вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – м., цэнтр с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 308, 310
Цмень, маёнтак Пінскага пав. 434
Цывільск, г. Казанскай губ. 193, 397
Цытавізна, гл. Цытавяны
Цытавяны (Цытавізна), лясы Барысаўскага пав. 155, 161, 163
Цэль, в. Пагарэльскай вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Пратасевіцкага с/с Асіповіцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 394
Цюменская губ. 351
Цюмень, г. 114, 128, 351
Цяпіна, м., цэнтр вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 62, 63
Чавускі пав. 268, 297, 334, 335, 338
Чавусы, г. 280, 337, 338, 339
Чапялінка, в. Горацкай вол. Горацкага пав., у цяперашні час – в. Добрынскага с/с Горацкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 279
Чарапеціца, маёнтак Даласчанскай вол. Себежскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 124, 126, 133, 135, 210, 213
Чарапеціца, р., правы прыток р. Нішча, на тэр. поўначы Расонскага р-на Віцебскай вобл. і Расіі 125
Чардын, г. Пермскай губ. 63, 246
Чарнаручча, с. і маёнтак, цэнтр вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Шклоўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 291, 294, 295, 296, 319, 331
Чарніца, в. Верхменскай вол. Ігуменскага пав. у цяперашні час – в. Пекалінскага с/с Смалявіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 379, 380
Чарніца, в. Смалявіцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Пекалінскага с/с Смалявіцкага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 379, 380
Чарніца, маёнтак Барысаўскага пав. 365
Чарніца, маёнтак Лепельскага пав. 155
Чарніца, сядзіба Лёзненскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 250, 257
Чарнышы, в. Высачанаскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Крынкаўскага с/с Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 249, 256
Чаросава, маёнтак Несінскай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – в. Каменскага с/с Лепельскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 153, 154, 155, 191
Чарсцвяцкая вол. Лепельскага пав. 150
Чарцёж, вак. Лукаўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Чырвонабярэжскага с/с Жлобінскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 313, 314
Чарэпіта, маёнтак Полацкага пав. 190
Чарэя, м., цэнтр вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Чашніцкага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 319, 320, 323
Чачэрск, м., цэнтр вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 308, 310
Чашнікі, м. Копцевіцкай вол. Лепельскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 61, 62, 63, 149, 150
Чмялевічы, в. Каменскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Каменскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 363, 365, 366, 367
Чмялі, в. Зембінскай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Зембінскага с/с Барысаўскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 364
Чурылава, в. Мікулінскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – в. Браздзечынскага с/с Аршанскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 261, 262
Чырвонадворская вол. Ковенскага пав. 408
Чырвонае, маёнтак Чэрыкаўскага пав. 258, 335

Чырвоны Бор, гл. Бор Чырвоны
Чэрніхаў Горны, маёнтак Навагрудскага пав. 429
Чэрыкаў, г. 267, 268, 301, 302, 334, 336, 337, 338, 339
Чэрыкаўскі пав. 195, 258, 268, 284, 289, 297, 298, 304, 305, 331, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341
Шадрынск, г. Пермскай губ. 290
Шапчына, маёнтак Лепельскага пав. 154, 191
Шапчыцы, с., цэнтр вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Званецкага с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 315
Шацілкі, вак. Мяркулавіцкай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – г. Светлагорск, цэнтр р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 307, 309
Шкілбаны (Шкялбаны, Шкяльбаны), маёнтак Бальцінаўскай вол. Люцынскага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 174, 175
Шклоў, м., цэнтр вол. Магілёўскага пав., у цяперашні час – г., цэнтр р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 291, 295, 296
Шкялбаны, гл. Шкілбаны
Шкяльбаны, гл. Шкілбаны
Шусты, в. Вайводаўскай вол. Рэжыцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Латвіі 201, 202
Шушанская вол. Мінусінскай акругі Енісейскай губ. 416
Шчаўры, с. Бобрскай вол. Сенненскага пав., у цяперашні час – в. Старыя Шчаўры альбо в. Новыя Шчаўры Хацюхоўскага с/с Крупскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 323, 330, 331
Шчорсы, м. і маёнтак, цэнтр вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 418, 420
Шчытомірычы, маёнтак Мінскага пав. 350
Шчэрбінава, маёнтак Навагрудскага пав. 419
Шчэрбінкава, маёнтак Зябкаўскай вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Дзёрнавіцкага с/с Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 184, 193
Шэвіна, маёнтак Полацкага пав. 198
Эсьмоны, м., цэнтр вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Бялыніцкага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 392, 393
Юльянова, фальв. Высачанскай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Лёзненскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 260, 261
Юравіцкая вол. Рэчыцкага пав. 443, 444
Юравічы, с., цэнтр вол. Рэчыцкага пав., у цяперашні час – м., цэнтр с/с Калінкавіцкага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 442, 443, 444, 445, 446
Юрэвічы, фальв., цэнтр вол. Ігуменскага пав., у цяперашні час – в. Хутарскага с/с Чэрвеньскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 398, 399
Юхавіцкая вол. Дрысенскага пав. 79
Юхавіцкія лясы Дрысенскага пав. 77, 122, 123, 125, 126
Юхавічы, м., цэнтр вол. Дрысенскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Расонскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 125, 126, 207
Юхнаўка, в. Астрашыцкагарадоцкай вол. Мінскага пав., у цяперашні час – в. Калодзішчанскага с/с Мінскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 378, 379
Юшкава, маёнтак 117
Ядрын, г. Казанскай губ. 193, 197, 244, 269, 322
Язвіна, в. і маёнтак Жаробыцкай вол. Віцебскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Шумілінскага р-на Віцебскай вобл. Рэспублікі Беларусь 98, 99, 101
Язвы, маёнтак Сенненскага пав. 325
Язерцы, с. Бельскаўскай вол. Луцкага пав., у цяперашні час – на тэр. Украіны 438, 439
Язёры, с. Даўжанскай вол. Чэрыкаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Чэрыкаўскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь 338
Языль, с. Горкаўскай вол. Бабруйскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с

Старадарожскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 354
Якаўкі, маёнтак Полацкага пав. 191
Якуція 370
Ямнае, в. Доўскай вол. Рагачоўскага пав., у цяперашні час – в. Доўскага с/с Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл. Рэспублікі Беларусь 316
Янава, гл. Янаў
Янава, фальв. Сенненскага пав. 320
Янапаль, маёнтак Дзісенскага пав. 198
Янаў (Янава), в. Масеўскай вол. Пружанскага пав., у цяперашні час – г. Іванава, цэнтр р-на Брэсцкай вобл. Рэспублікі Беларусь 435, 438, 439
Янаўка (Іванаўка), в. Высоцкай вол. Аршанскага пав., у цяперашні час – на тэр. Расіі 264, 265
Янушкавічы, с. Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в., цэнтр с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 358, 360, 361, 362
Яраслаўль, г. 112, 172, 467
Яраслаўская губ. 64
Ярошаўка, маёнтак Забялышынскай вол. Клімавіцкага пав., у цяперашні час не існуе (на тэр. Забялышынскага с/с Хоцімскага р-на Магілёўскай вобл. Рэспублікі Беларусь) 268, 284, 285, 289
Ярэмічы, м., цэнтр вол. Навагрудскага пав., у цяперашні час – м., цэнтр с/с Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл. Рэспублікі Беларусь 417, 419
Ясіншчына, в. Суражскага пав. 216
Ячнае, в. Плешчаніцкай вол. Барысаўскага пав., у цяперашні час – в. Акалоўскага с/с Лагойскага р-на Мінскай вобл. Рэспублікі Беларусь 375, 377